

**Pääluokka 32****TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA**

*Selvitysosa:* Työ- ja elinkeinoministeriö toteuttaa yhdessä hallinnonalan yksiköiden ja muiden ministeriöiden kanssa kasvupolitiikkaa, jolla tuetaan hallitusohjelman kasvu- ja työllisyystavoitteiden saavuttamista. Kasvupolitiikan perustana on menestyvä yritystoiminta, joka innovoi, työllistää ja luo hyvinvointia Suomeen.

Hallinnonalalla toteutetaan kokonaisvaltaisesti toimenpiteitä, joilla Suomi kehittyy houkuttelevaksi ja kilpailukykyiseksi maaksi tehdä työtä ja yrittää. Hallinnonalan perustehtävät ylläpitävät työ- ja elinkeinoelämän kannalta tärkeitä toimintoja.

Painopistettä kohdennetaan toimenpiteisiin, joilla kehitetään työelämää kansalaisten ja elinkeinoelämän tarpeisiin. Toimenpiteillä edistetään työssä olevan työvoiman osaamista ja hyvinvointia, työvoiman alueellista ja ammatillista liikkuvuutta, aktivoidaan työttömiä hakeutumaan takaisin työelämään sekä edistetään avainosaajien tuloa ja asettumista Suomeen. Rakennetyöttömyyttä alennetaan monipuolisella toimenpidekokonaisuudella.

Toteutetaan toimenpiteitä innovaatiojärjestelmän uudistamiseksi ja vaikuttavuuden parantamiseksi. Tavoitteena on ohjelmallinen ja pitkäjänteinen työ kasvun vauhdittamiseksi ja talouden rakenteiden monipuolistamiseksi. Vahvistetaan Business Finlandin ulkomaanverkostoa ja kehitetään kansainvälistymispalvelujen laatua. Elinkeinorakenteiden muutosvoimista erityishuomiota kiinnitetään erityisesti digitalisaatioon.

Valmistellaan maakuntauudistukseen liittyen alueellista kasvua tukeva toimintamalli. Turvataan laadukkaiden ja tehokkaiden työllisyys- ja yrityspalvelujen alueellinen saatavuus jatkamalla kasvupalvelu-uudistuksen valmistelua yhteistyössä maakuntien ja eri palvelutuottajien kanssa. Toteutetaan maakunnissa kasvupalvelupilotteja: vaikeasti työllistyvien osalta näitä toteutetaan tiiviissä yhteistyössä sosiaali- ja terveysalan pilottien kanssa.

Energia- ja ilmastopolitiikassa on kasvava paine kiristää päästövähennystavoitteita globaalisti ja EU:ssa. Perinteisten keinojen lisäksi painotetaan vähähiilisen energiateknologian edistämistä. Toiminnallistaminen edellyttää, että tunnistetaan yritykset, joilla on kyky ja halu kasvaa ja löytää uusia markkinoita, sekä kohdistetaan rajalliset resurssit uuden teknologian edistämiseen.

Suomen syksyn 2019 puheenjohtajuusohjelmassa painotetaan erityisesti sisämarkkinoihin ja digitalisaatioon liittyviä kysymyksiä.

Työ- ja elinkeinoministeriö asettaa toimialalleen alustavasti seuraavat yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet vuodelle 2019:

	2017 toteutuma	2018 arvio	2019 arvio
<b>Suomi kehittyy kilpailukykyiseksi maaksi tehdä työtä ja yrittää</b>			
— Sijoitus WEF (World Economic Forum) kilpailukykyarviossa	10.	< 10.	< 10.
— WEF, pistemäärä (0—7)	5,4	> 5,4	> 5,4
— Sijoitus IMD (Institute for Management and Development) kilpailukykyarviossa	15.	< 15.	< 15.
<b>Innovaatiojärjestelmä uudistuu ja Suomi pysyy innovaatiojohtajien ryhmässä</b>			
— T&k-kokonaismenot, mrd. euroa	6,0	6,5	7,0
— T&k-menojen bkt-osuus, %	2,7	2,8	2,9
— Valtion t&k-rahoitus, mrd. euroa	1,8	1,9	2,0

	2017 toteutuma	2018 arvio	2019 arvio
— Valtion t&k-rahoitus bkt-osuus, %	0,80	0,81	0,84
— EU:n Innovation Scoreboard, sijoitus	3.	3.	3.
<b>Työllisyyden, työttömyyden ja talouskasvun kehitys on positii- vista</b>			
— Työttömyysaste, %	8,6	8,1	7,5
— Työllisyysaste, %	69,6	71,1	71,9
— BKT:n määrän muutos, %	2,6	2,6	2,2
<b>Julkiset panostukset energiateknologian kehittämiseen kasva- vat</b>			
— Julkiset panostukset energiateknologiaan, milj. euroa	61,7	42,4	> 42,4

### Talousarvioesitykseen liittyvät tasa-arvoaikutukset

Alueiden kehittämisen suunnittelujärjestelmässä otetaan huomioon eri väestöryhmien tarpeet alueiden kehittämisen kokonaisuudessa. Sukupuolten tasa-arvon toteuttamisen varmistamiseksi kiinnitetään erityistä huomiota molempien sukupuolten osallistumisen turvaamiseksi suunnittelujärjestelmään kuuluvien toimielinten toimintaan. Esimerkiksi alueilla kehittämistoimien suuntaamisessa ja yhteensovittamisessa keskeisessä asemassa olevien maakuntien yhteisöryhmien tulee olla kokoonpanoltaan tasa-arvolain mukaisia.

Alueiden hyvinvoinnin kannalta sukupuolten tasa-arvon edistäminen on myös alueen kilpailukykyyn ja vetovoimaisuuteen liittyvä kysymys, joka liittyy niin tasapainoisen väestörakenteen kuin työpaikkojen, yritystoiminnan, palvelujen ja alueen vetovoimaisuuden säilymiseen.

Alueiden kehittämisen osalta kaikki aluekehittämisviranomaisen tehtävät ovat luonteeltaan sukupuolineutraaleja. Alueiden kehittämisen toimenpiteet kootaan pääsääntöisesti suunnitelmiin ja ohjelmiin, joiden valmistelussa on otettava huomioon sekä kansallisen että Euroopan unionin lainsäädännön asettamat vaatimukset naisten ja miesten tasa-arvon edistämiseksi. Alueiden kehittämiseen liittyvässä ohjelmatyössä otetaan huomioon molempien sukupuolten tarpeet ja mahdollisuudet. Tasa-arvonäkökulma ulotetaan myös hankkeiden suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin.

Työmarkkinoiden jakautumista naisten ja miesten ammatteihin ja aloihin lievennetään muun muassa työllisyyden ja yrittäjyyden edistämistoimenpiteillä. Tehokkailla työvoima- ja yrityspalveluilla rohkaistaan osaamisen uudistamiseen ja ammatilliseen liikkuvuuteen, mikä on olennaisen tärkeää erityisesti rakennemuutostilanteissa.

	2017 Naiset	2017 Miehet	2016 Naiset	2016 Miehet
Työttömät työnhakijat	45 %	55 %	44 %	56 %
Työvoimakoulutukseen osallistuneet	42 %	58 %	45 %	55 %
Työvoimapalveluissa aloittaneet				
— kotoutumiskoulutus	55 %	45 %	57 %	43 %
— palkkatuettu työ	48 %	52 %	47 %	53 %
— starttiraha	50 %	50 %	46 %	54 %
Omaehtoisesta opiskelusta aloittaneet	57 %	43 %	59 %	41 %

Työttömyys kohdentuu enemmän miehiin kuin naisiin. Naisten ja miesten välinen ero on kuitenkin kaventunut viime vuosikymmeninä. Työvoimakoulutuksen osallistuneiden miesten suurempi osuus selittyy miesten alhaisemmalla koulutustasolla. Naiset hakeutuvat muihin TE-palveluihin kuitenkin miehiä aktiivisemmin.

Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020 – Suomen rakennerahasto-ohjelman tavoitteena on sekä edistää sukupuolten tasa-arvoa että poistaa sukupuolisyrijintää. Sukupuolten moninaisuus tulee huomioida osana sukupuolten tasa-arvoa. Ohjelmassa sukupuolten tasa-arvon edistämisen kaksoisstrategiaa toteutetaan erityisillä tasa-arvohankkeilla omalla investointiprioriteetilla. Lisäksi tasa-arvoa edistetään valtavirtaistamalla sukupuolinäkökulma kaikkien hankkeiden toimintaan sen kaikissa vaiheissa. Valtavirtaistamisella tarkoitetaan, että kaikessa yhteiskunnallisessa päätöksenteossa ja toiminnassa sukupuolten välinen tasa-arvo tulee ottaa huomioon. Rakennerahasto-ohjelmassa on yhdenvertaisuus ja sukupuolten välinen tasa-arvo nostettu horisontaalisiksi ja toimintaa läpileikkaaviksi teemoiksi.

Neljän ensimmäisen toteutusvuoden aikana ohjelmassa on käynnistynyt 192 ESR- ja 17 EAKR-osarahoitteista hanketta, joissa yhdenvertaisuus on hankkeen keskeinen kehittämissisältö. Näiden osuus varatusta julkisesta ESR-rahoituksesta on 17 % (95,2 milj. euroa) ja EAKR-rahoituksesta 0,5 % (3,6 milj. euroa). Hankkeita, joissa yhdenvertaisuuden periaate on valtavirtaistettu, on ESR:n puolella 368 kpl (julkinen rahoitus 202,7 milj. euroa, 36 % ESR-rahoituksesta) ja EAKR:n puolella 919 kpl (julkinen rahoitus 190,1 milj. euroa, 24 % EAKR-rahoituksesta).

Vastaavasti hankkeita, joissa sukupuolinäkökulma on valtavirtaistettu, on ESR:n puolella käynnistynyt 331 kpl (julkinen rahoitus 188,6 milj. euroa, 33 % ESR-rahoituksesta) ja EAKR:n puolella 867 kpl (julkinen rahoitus 172,2 milj. euroa, 22 % EAKR-rahoituksesta). Erityisesti naisten asemaa parantavia hankkeita on ohjelmassa käynnistynyt (EAKR ja ESR yht.) 68 kpl ja miesten asemaa parantavia 25 kpl.

### Kestävä kehitys

Työ- ja elinkeinoministeriö toteuttaa Kestävän kehityksen Agenda 2030 -selontekoa osaltaan käynnistämällä energia- ja ilmastostrategian toimeenpanon, luomalla kestäviä biotalous- ja cleantech-ratkaisuja, toimeenpanemalla kiertotalouden tiekarttaa yhdessä eri toteuttajatahojen kanssa, tukemalla kestävän kehityksen innovaatioita, edistämällä osaan työvoiman turvaamista muuttuvilla työmarkkinoilla, ehkäisemällä syrjäytymistä ja edistämällä maahanmuuttajien kotoutumista.

Vuonna 2019 energia- ja ilmastostrategian toimeenpanoon käytetään 80 milj. euroa energiatukivaltuutta. Uusiutuvan energian tuotantotukeen arvioidaan käytettävän 280,8 milj. euroa.

### Pääluokan valtuudet momenteittain (milj. euroa)

		2018	2019
		varsinainen	esitys
		talousarvio	
32.20.40	<i>Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukeminen (arviomääräraha)</i>		
	— rahoitusvaltuus	270,515	344,365
32.20.41	<i>Erytisavustus Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:n tutkimusinfrastruktuuriin (arviomääräraha)</i>	-	13,500
32.20.82	<i>Lainat Finnvera Oyj:n varainhankintaan (arviomääräraha)</i>		
	— myöntämisvaltuus	1,000,000	1,000,000
32.20.83	<i>Lainat tutkimus- ja innovaatiotoimintaan (arviomääräraha)</i>		
	— myöntämisvaltuus	156,823	155,123
32.20.87	<i>Pääomalinat teollisuuden uudistumiseen ja yritysveltoisten liiketoimintaekosysteemien kehittämiseen (arviomääräraha)</i>	30,000	30,000
32.30.51	<i>Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (siirtomääräraha 2 v)</i>		
	— hankintasopimusvaltuus	70,000	65,000
<b>32.40</b>	<b>Yritysten toimintaympäristö, markkinoiden sääntely ja työelämä</b>		
	— lainojen hyväksymisvaltuus (turvavarastolainat)	8,400	8,400
	— myöntämisvaltuus	0,034	0,034

		2018 varsinainen talousarvio	2019 esitys
32.50.64	<i>EU:n ja valtion rahoitusosuus EU:n rakennerahasto-, ulkorajayhteistyö- ja muihin koheesipolitiikan ohjelmiin (arviomääräraha)</i>		
	— myöntämisvaltuus	381,865	668,811
32.60.40	<i>Energiatuki (arviomääräraha)</i>		
	— myöntämisvaltuus	55,000	80,000

**Hallinnonalan määrärahat vuosina 2017—2019**

	v. 2017 tilinpäätös 1000 €	v. 2018 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2019 esitys 1000 €	Muutos 2018—2019	
				1000 €	%
<b>01. Hallinto</b>	<b>370 483</b>	<b>274 535</b>	<b>258 462</b>	<b>-16 073</b>	<b>-6</b>
01. Työ- ja elinkeinoministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	34 453	32 685	33 684	999	3
02. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	172 030	169 255	170 203	948	1
20. Siviilipalvelus (arviomääräraha)	3 673	4 939	4 939	—	0
21. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 3 v)	4 326	5 056	786	-4 270	-84
29. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	33 350	36 072	36 072	—	0
40. Valtionavustus yritysten kansainvälistymiseen ja yrittäjyyden edistämiseen (siirtomääräraha 3 v)	14 143	18 001	4 251	-13 750	-76
60. Siirrot hallinnonalan rahastoihin (arviomääräraha)	0	20	20	—	0
66. Kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (siirtomääräraha 2 v)	8 507	8 507	8 507	—	0
(89.) Osakehankinnat (siirtomääräraha 3 v)	100 000	—	—	—	0
<b>20. Elinkeino- ja innovaatiopolitiikka</b>	<b>932 718</b>	<b>868 511</b>	<b>766 320</b>	<b>-102 191</b>	<b>-12</b>
01. Geologian tutkimuskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	31 557	30 714	32 056	1 342	4
06. Innovaatorahoituskeskus Business Finlandin toimintamenot (siirtomääräraha 3 v)	42 153	84 021	102 156	18 135	22
28. Materiaalitehokkuuden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	400	400	400	—	0
40. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukeminen (arviomääräraha)	335 442	250 900	275 500	24 600	10

	v. 2017 tilinpäätös 1000 €	v. 2018	v. 2019 esitys 1000 €	Muutos 2018—2019	
		varsinainen talousarvio 1000 €		1000 €	%
41. Erityisavustus Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:n tutkimusinfrastruktuuriin (arviomääräraha)	2 500	1 500	10 400	8 900	593
42. Kasvukosysteemien ja innovatiivisten julkisten hankintojen kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	8 100	5 000	5 000	—	0
(43.) Cleantech- ja biotalousratkaisujen sekä innovaatioiden kaupallistamisen tukeminen (siirtomääräraha 3 v)	43 000	49 300	—	-49 300	-100
44. Kiertotalouden investointi- ja kehittämistuki (siirtomääräraha 3 v)	—	2 000	2 000	—	0
(46.) Laivanrakennuksen innovaatiotuki (siirtomääräraha 3 v)	30 860	—	—	—	0
47. Finnvera Oyj:n korkotuet ja tappiokorvaukset (arviomääräraha)	27 993	56 159	30 777	-25 382	-45
48. Korko- ja muu tuki julkisesti tuetuille vienti- ja alusluotoille (arviomääräraha)	38 382	42 300	57 800	15 500	37
49. Valtionavustus Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:n toimintaan (siirtomääräraha 2 v)	87 303	89 303	87 303	-2 000	-2
(50.) Avustus kansainvälisen teknologiapalkinnon maksamiseen (siirtomääräraha 2 v)	—	1 000	—	-1 000	-100
51. Naisille suunnattu innovaatiopalkinto (siirtomääräraha 2 v)	118	118	118	—	0
(80.) Lainat Suomen Vientiluotto Oy:n jälleenrahoitustoimintaan (arviomääräraha)	92 883	96 986	—	-96 986	-100
82. Lainat Finnvera Oyj:n varainhankintaan (arviomääräraha)	0	10	10	—	0
83. Lainat tutkimus- ja innovaatiotoimintaan (arviomääräraha)	141 827	141 000	140 000	-1 000	-1
(87.) Pääomalaina Finnvera Oyj:lle (siirtomääräraha 3 v)	5 000	—	—	—	0
87. Pääomalainat teollisuuden uudistamiseen ja yritysveroisten liiketoimintaekosysteemien kehittämiseen (arviomääräraha)	—	6 000	12 000	6 000	100
(88.) Pääomasijoitus Suomen Teollisuussijoitus Oy:lle (siirtomääräraha 3 v)	29 500	—	—	—	0
89. Pääomasijoitus Business Finland Venture Capital Oy:lle (siirtomääräraha 3 v)	15 700	11 800	10 800	-1 000	-8

	v. 2017 tilinpäätös 1000 €	v. 2018 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2019 esitys 1000 €	Muutos 2018—2019	
				1000 €	%
<b>30. Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikka</b>	<b>606 884</b>	<b>490 126</b>	<b>415 728</b>	<b>-74 398</b>	<b>-15</b>
01. Työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	173 131	163 076	171 667	8 591	5
51. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (siirtomääräraha 2 v)	433 753	327 050	244 061	-82 989	-25
<b>40. Yritysten toimintaympäristö, markkinoiden sääntely ja työelämä</b>	<b>66 202</b>	<b>80 731</b>	<b>79 356</b>	<b>-1 375</b>	<b>-2</b>
01. Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	10 619	11 188	15 490	4 302	38
03. Patentti- ja rekisterihallituksen toimintamenot (siirtomääräraha 3 v)	2 446	9 247	7 943	-1 304	-14
05. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	19 482	19 071	19 479	408	2
(31.) Korvaus talous- ja velkaneuvonnan järjestämisestä (siirtomääräraha 2 v)	4 731	4 731	—	-4 731	-100
50. Valtionavustus kuluttajajärjestölle (kiinteä määräraha)	892	872	822	-50	-6
51. Eräät merimiespalvelut (arviomääräraha)	2 054	2 572	2 572	—	0
52. Palkkaturva (arviomääräraha)	25 979	32 000	32 000	—	0
53. Matkustajien paluukuljetukset ja korvaukset (siirtomääräraha 3 v)	—	1 000	1 000	—	0
95. Eräät oikeudenkäyntikulut ja korvaukset (arviomääräraha)	0	50	50	—	0
<b>50. Alueiden kehittäminen ja rakennerahastopolitiikka</b>	<b>364 702</b>	<b>391 649</b>	<b>417 615</b>	<b>25 966</b>	<b>7</b>
40. Valtion rahoitusosuus Talent Boost - Kasvua kansainvälisistä osaajista -ohjelmaan (siirtomääräraha 3 v)	16 987	10 000	2 500	-7 500	-75
(41.) Valtionavustus Finpron toimintaan (siirtomääräraha 3 v)	36 930	—	—	—	0
42. Yritysten kehittämishankkeiden tukeminen (arviomääräraha)	21 876	12 171	8 178	-3 993	-33
(43.) Kansainvälistymisavustus yritysten yhteishankkeisiin (arviomääräraha)	1 247	1 300	—	-1 300	-100
44. Alueellinen kuljetustuki (siirtomääräraha 3 v)	5 000	5 000	5 000	—	0
64. EU:n ja valtion rahoitusosuus EU:n rakennerahasto-, ulkorajayhteistyö- ja muihin koheesiopo-	280 569	361 478	401 887	40 409	11

	v. 2017 tilinpäätös 1000 €	v. 2018 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2019 esitys 1000 €	Muutos 2018—2019	
				1000 €	%
litiikan ohjelmiin (arviomääräraha)					
65. Työllisyysperusteiset siirtomenot investointeihin (arviomääräraha)	2 092	1 700	50	-1 650	-97
<b>60. Energiapolitiikka</b>	<b>380 691</b>	<b>472 509</b>	<b>387 567</b>	<b>-84 942</b>	<b>-18</b>
01. Energiaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	6 407	6 513	6 799	286	4
20. Energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian käytön edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	2 500	3 500	3 420	-80	-2
40. Energiatuki (arviomääräraha)	52 568	57 694	55 250	-2 444	-4
41. LNG-terminaalien investointituki (arviomääräraha)	14 635	20 482	8 298	-12 184	-59
(42.) Valtiontuki sähköhuollon varmistamiseksi (arviomääräraha)	846	—	—	—	0
(43.) Kioton mekanismit (arviomääräraha)	143	220	—	-220	-100
44. Uusiutuvan energian tuotantotuki (arviomääräraha)	225 791	314 100	280 800	-33 300	-11
(45.) Uusiutuvan energian ja uuden energiateknologian investointituki (siirtomääräraha 3 v)	40 000	40 000	—	-40 000	-100
46. Päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensaatiotuki (arviomääräraha)	37 801	27 000	30 000	3 000	11
47. Sähköisen liikenteen ja biokaasun liikennekäytön infrastruktuurin edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	—	3 000	3 000	—	0
<b>70. Kotouttaminen</b>	<b>226 496</b>	<b>244 165</b>	<b>227 435</b>	<b>-16 730</b>	<b>-7</b>
03. Maahanmuuttajien kotoutumisen ja työllistymisen edistäminen (siirtomääräraha 2 v)	1 631	1 061	1 631	570	54
30. Valtion korvaukset kotouttamisesta (arviomääräraha)	224 865	243 104	225 804	-17 300	-7
<b>Yhteensä</b>	<b>2 948 176</b>	<b>2 822 226</b>	<b>2 552 483</b>	<b>-269 743</b>	<b>-10</b>
Henkilöstön kokonaismäärä	7 889	7 950	8 000		

## 01. Hallinto

*Selvitysosa:* Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa Suomen yrittäjyyden ja innovaatiotoiminnan toimintaympäristöstä, työmarkkinoiden toimivuudesta ja työntekijöiden työllistymiskyvystä sekä alueiden kehittymisestä. Ministeriö johtaa ja ohjaa kasvu- sekä elinkeino- ja innovaatiopolitiikkaa, työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikkaa, kuluttaja- ja kilpailupolitiikkaa, alue-, energia- ja ilmastopolitiikkaa sekä työelämän kehittämistä ja maahanmuuttajien kotouttamista.

Hallinto palvelee kasvutavoitetta huolehtimalla siitä, että yritysten toimintaympäristö on kunnossa ja kansainvälisesti kilpailukykyinen.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset (ELY-keskukset) edistävät alueellista kehittymistä hoitamalla valtionhallinnon toimeenpano- ja kehittämistehtäviä alueilla. ELY-keskukset edistävät yrittäjyyttä, työmarkkinoiden toimintaa, osaamista ja kulttuuria, maaseudun elinvoimaisuutta, joukkoliikennettä ja sen kehittämistä sekä liikennejärjestelmän toimivuutta ja liikenteen turvallisuutta, hyvää ympäristöä sekä luonnon ja luonnonvarojen kestäväää käyttöä alueilla sekä työvoiman maahanmuuttoa alueilla. ELY-keskukset toimivat kiinteässä yhteistyössä maakunnan liittojen ja kuntien kanssa. Paikallishallinnon viranomaisista ELY-keskusten ohjaukseen kuuluvat työ- ja elinkeinotoimistot (TE-toimistot).

ELY-keskuksia on viisitoista, joista yhdeksässä on kaikki kolme vastuualuetta: 1) elinkeinot, työvoima, osaaminen ja kulttuuri, 2) liikenne ja infrastruktuuri sekä 3) ympäristö ja luonnonvarat.

ELY-keskusten yleishallinnollinen ohjaus kuuluu työ- ja elinkeinoministeriölle. ELY-keskusten toiminnallisesta ohjauksesta vastaavat omilla toimialoillaan sisäministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, ympäristöministeriö tai se keskushallinnon virasto, jonka tehtäväksi ohjaus on säädetty. Työ- ja elinkeinoministeriö koordinoi ELY-keskusten strategista ohjausta, joka tehdään ao. ministeriöiden yhteistyönä.

#### 01. Työ- ja elinkeinoministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 33 684 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) kuluttajatiedon julkistamispalkintoa varten
- 2) julkisten hankintojen neuvontayksikön toimintaan liittyviin avustuksiin sekä yrityksille tarjottavan julkisiin hankintoihin liittyvän neuvontapalvelun rahoitukseen
- 3) EU:n sisäasioiden rahastoon kuuluvasta Turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastosta (AMIF) rahoitettavista hankkeista aiheutuvien siirtomenojen maksamiseen
- 4) avustuksiin Finnvera Oyj:lle ESIR-neuvontapalvelun menoihin.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

*Selvitysosa:* Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen ministeriön toiminnalle asetetaan alustavasti seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2019:

#### Toiminnallinen tuloksellisuus

	2017 toteutuma	2018 ennakoitu	2019 arvio
<b>Tuotokset ja laadunhallinta</b>			
<b>Työ- ja elinkeinoministeriö</b>			
Hallituksen esitykset (kpl)	28	25	30
— Luvutun istuntokauden aikana eduskunnalle (%)	79	> 80	> 80
— Muutoksia eduskunnassa säädösteknisten tai kielellisten puutteiden johdosta (%)	0,6	0	0
Valtioneuvoston asetukset (kpl)	24	35	20



	2017 toteutuma	2018 ennakoitu	2019 arvio
Sisämarkkinalainsäädännön alaan kuuluvien direktiivien täytäntöönpanovaje (%)	0,6	< 1,0	< 1,0
<b>Bruttomenot tehtäväalueittain<sup>1)</sup></b>			
Johto	516	520	520
Konserniohjaus	3 590	3 600	3 800
Alueet ja kasvupalvelut	-	12 000	-
Yritys- ja alueosasto	9 566	-	-
Työllisyys- ja yrittäjyysosasto	7 910	-	-
Innovaatiot ja yritysrahoitus	6 506	6 500	6 500
Energia	3 654	3 700	3 700
Työllisyys ja toimivat markkinat	-	6 000	-
Työelämä ja markkinaosasto	5 128	-	-
Tukitoiminnot	4 092	-	-
Työneuvosto, valtakunnan sovittelijain toimisto ja yhteistoiminta-asiamiehen toimisto	680	700	700
<b>Bruttomenot yhteensä</b>	<b>41 641</b>	<b>42 850</b>	<b>42 684</b>
<b>Työ- ja elinkeinoministeriön henkilötyövuosimäärä:</b>			
— Toimintamenomomentti 32.01.01	377	384	387
— Muut momentit	21	21	13

<sup>1)</sup> Vuoden 2017 toteumatiedot vanhan organisaation mukaiset.

### Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2017 toteutuma	2018 varsinainen talousarvio	2019 esitys
<b>Bruttomenot</b>	41 642	39 785	42 684
<b>Bruttotulot</b>	9 264	7 100	9 000
<b>Nettomenot</b>	32 378	32 685	33 684
<b>Siirtyvät erät</b>			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	5 344		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	7 419		

### Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Erytisasiantuntijan palkkaus- ja muut menot (siirto momentille 24.01.01)	-4
Palkkaliukumäsäästön VNHY-osuuden tarkistus (siirto momentille 23.01.01)	-10
Säästöjen VNHY-osuuden palautus (siirto momentilta 23.01.01)	72
Yritystukien vaikuttavuusarvioinnit	350
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)	-15
Kirjanpidon keskittäminen (HO 2015)	-8
Palkkausten tarkistukset	778
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)	-7
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-239
Toimintameno säästö (HO 2015)	-100

Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)	-72
VaEL-maksun väliaikainen alentaminen	254
<b>Yhteensä</b>	<b>999</b>

2019 talousarvio	33 684 000
2018 talousarvio	32 685 000
2017 tilinpäätös	34 453 000

## 02. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 170 203 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) euroneuvontakeskuksista aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) porotilalain, luontaiselinkeinolain, kolttilain ja maatilalakia edeltävän lainsäädännön mukaisesti valtion hallinnassa olevien kiinteistöjen hoitomenojen maksamiseen
- 3) EU:n rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen
- 4) yritysten kehittämispalvelujen kehittämisestä, edistämisestä ja ylläpidosta aiheutuviin menoihin.

*Selvitysosa:* Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen ohjaavat ministeriöt (sisäministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö ja ympäristöministeriö) asettavat alustavasti elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2019:

### Vaikuttavuus

	2017 toteutuma	2018 tavoite	2019 tavoite
<b>Ihmiset ja ympäristö</b>			
Virta yli 3 kk työttömyyteen, enintään (%)	44	35	32
Virta yli 3 kk työttömyyteen alle 25-vuotiailla, enintään (%)	32	24	20
Kansalaisten tyytyväisyys maanteiden palvelutasoon (1—5)	3,1	> 3,1	3,0
<b>Yritykset ja elinkeinot</b>			
Uudet kansainvälistyvät yritykset (lkm)	-	1 750	1 500
Eri rahoitustoimenpiteiden kautta syntyneet yritykset (lkm)	7 058	10 000	8 500
Raskaan liikenteen tyytyväisyys maanteiden palvelutasoon (1—5)	2,6	2,7	2,7
Maatalouden fosforitase (kg/ha)	-	< 5	< 5
Maatalouden typpitase (kg/ha)	-	< 46	< 46
<b>Ympäristö ja luonnonvarat</b>			
Luonnonsuojelualueiden toteutus (ha)	12 062	5 500	5 200
Palvelujen ja joukkoliikenteen järjestämistä tukeva taajamarakenne kaupunkiseudulla (%)	64,2	64	64

**Toiminnallinen tuloksellisuus**

	2017 toteutuma	2018 tavoite	2019 tavoite
Asiakaspalvelutyytyväisyys (1—5)	4,1	> 4	> 4
ELY-keskusten sidosryhmien kokonaistyytyväisyys (1—5)	3,7	-	> 3,7
Valvontasuunnitelmien toteuttaminen täysimääräisesti (%)	100	100	100
Henkilötyövuosien kehitys	2 956	2 879	2 796
Kokonaistyytyväisyys (1—5)	3,6	> 3,5	> 3,5

**Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)**

	2017 toteutuma	2018 varsinainen talousarvio	2019 esitys
<b>Bruttomenot</b>	208 041	199 255	200 203
<b>Bruttotulot</b>	34 682	30 000	30 000
<b>Nettomenot</b>	173 359	169 255	170 203
<b>Siirtyvät erät</b>			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	32 520		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	31 191		

**Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)**

	2017 toteutuma	2018 varsinainen talousarvio	2019 esitys
<b>Julkisoikeudelliset suoritteet</b>			
<b>Maksullisen toiminnan tuotot</b>			
— suoritteiden myyntituotot	10 182	10 000	10 000
— muut tuotot	-8	-	-
<b>Tuotot yhteensä</b>	10 174	10 000	10 000
<b>Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset</b>			
— erilliskustannukset	5 883	8 200	6 500
— osuus yhteiskustannuksista	3 065	2 800	3 500
<b>Kustannukset yhteensä</b>	8 948	11 000	10 000
<b>Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)</b>	1 226	-1 000	-
<b>Kustannusvastaavuus, %</b>	114	91	100

**Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)**

	2017 toteutuma	2018 varsinainen talousarvio	2019 esitys
<b>Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot</b>			
— muilta valtion virastoilta saatava rahoitus	7 788	6 000	6 000
— EU:lta saatava rahoitus	9	-	-
— muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	-	-	-
— yhteisrahoitteisen toiminnan muut tuotot	2 142	1 500	1 500
<b>Tuotot yhteensä</b>	<b>9 939</b>	<b>7 500</b>	<b>7 500</b>
<b>Hankkeiden kokonaiskustannukset</b>	<b>12 056</b>	<b>9 000</b>	<b>9 000</b>
<b>Omarahoitusosuus (tuotot - kustannukset)</b>	<b>-2 117</b>	<b>-1 500</b>	<b>-1 500</b>
<b>Omarahoitusosuus, %</b>	<b>18</b>	<b>17</b>	<b>17</b>

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kautta ohjautuu rahoitusta seuraavilta talousarvion momenteilta: 28.70.05, 30.10.51, 30.40.20, 21, 22, 31, 40, 51 ja 62, 31.10.50, 31.30.63, 64 ja 66, 32.01.20, 32.30.01 ja 51, 32.40.51 ja 52, 32.50.42, 44 ja 64, 32.60.40, 32.70.30, 33.20.31, 50, 51 ja 52, 35.01.65, 35.10.20, 21, 22, 61, 63 ja 64 sekä 35.20.64.

**Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)**

Maakuntaudistus: palkkaus- ja muut menot (siirto momentilta 32.20.06)	109
Palvelukeskuksen oman pääoman maksaminen, kertaluonteisen siirron palautus (siirto momentille 28.70.05)	-460
Työvoima- ja kasvupalvelukoulutuksen hankinta (siirto momentilta 32.30.01)	1 700
Work in Finland -sivusto, kertaluonteisen siirron palautus (siirto momentille 32.70.03)	-170
Ölly- ja aluskemikaalivahinkojen torjuntatehtävät (1 htv) (siirto momentille 26.20.01)	-60
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)	-260
Kirjanpidon keskittäminen (HO 2015)	-130
Palkkausten tarkistukset	4 472
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)	-41
Säästöpäätös	-1 800
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-902
Toimintameno säästö (HO 2015)	-980
Toimitilameno säästö (HO 2015)	-1 491
Työajan pidentäminen (Kiky)	1
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)	-412
VaEL-maksun väliaikainen alentaminen	1 372
<b>Yhteensä</b>	<b>948</b>

2019 talousarvio	170 203 000
2018 talousarvio	169 255 000
2017 tilinpäätös	172 030 000

**20. Siviilipalvelus (arviomääräraha)**

Momentille myönnetään 4 939 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää siviilipalveluslain (1446/2007) mukaisesti:

- 1) siviilipalveluksen toimeenpanosta aiheutuviin kustannuksiin lukuun ottamatta palkkauskustannuksia
- 2) ilman palveluspaikkaa jäävien siviilipalvelusvelvollisten kustannuksiin siviilipalveluslain 46 §:n 3 momentin mukaisesti.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

*Selvitysosa:* Ilman palveluspaikkaa jäävien siviilipalvelusvelvollisten määrää pyritään vähentämään edistämällä tarjolla olevien palveluspaikkojen määrän kasvua markkinoimalla aktiivisesti siviilipalvelusta potentiaalisille palveluspaikoille. Tämän lisäksi palveluspaikan hakemisprosessia pyritään tehostamaan yksilötasolla sekä koulutusjakson aikana että koulutusjakson jälkeen. Tavoitteena on, että jokaisesta erästä jää palveluspaikattomaksi alle 10 % velvollisista. Valtaosa velvollisista siirtyi koulutusjakson jälkeen siviilipalveluskeskuksesta suorittamaan työpalvelustaan muihin palveluspaikkoihin.

Täydennyspalvelukseen on velvollinen osallistumaan siviilipalvelusvelvollinen, joka on suorittanut asevelvollisuuslain (1438/2007) tai naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain (194/1995) mukaisen palveluksen ja jonka hakemus siviilipalvelukseen on hyväksytty mainitun palveluksen suorittamisen jälkeen. Määräys täydennyspalvelukseen on toimitettava 12 kuukauden kuluessa siviilipalvelushakemuksen hyväksymisestä. Siviilipalveluskeskus järjestää täydennyspalveluskoulutusta viiden vuorokauden mittaisena koulutuksena. Täydennyspalvelukseen hakeutuvien määrän arvioidaan tasaantuvan noin 400 täydennyspalvelusvelvollisen tasolle.

### Siviilipalveluksen tunnuslukuja

	2017 toteutuma	2018 arvio	2019 arvio
Siviilipalvelukseen hakeneet (hlöä)	1 874	2 200	2 200
Peruskoulutusjaksolla koulutetut (hlöä)	1 351	1 400	1 400
Koulutusjakson jälkeen ilman palveluspaikkaa (hlöä)	196	200	200
— siviilipalveluskeskuksesta täysin palvelleena kotiutuneet (hlöä)	45	30	30
Täydennyspalvelukseen hakeutuneet (hlöä)	593	400	400
— koulutetut (hlöt)	629	600	600
2019 talousarvio			4 939 000
2018 talousarvio			4 939 000
2017 tilinpäätös			3 673 450

### 21. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 786 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) ministeriön hallinnonalan tuottavuuden edistämiseen tähtäävien investointien, tutkimusten, selvitysten sekä koulutus- ja muiden palvelujen hankkimiseen
- 2) enintään viittä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen määräaikaisiin tehtäviin tuottavuus toimien edistämiseksi.

*Selvitysosa:* Momentille on koottu hallinnonalan tuottavuustoimenpiteistä aiheutuneita säästöjä vastaavat määrärahat. Määrärahaa on tarkoitus käyttää tuottavuutta edistävien hankkeiden rahoittamiseen.

### **Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)**

Kemikaalitiedon digitaalinen hallinta -hankkeen kolmannen vaiheen rahoitus (siirto momentille 28.70.22)	-1 100
Kemikaaliturvallisuuslain soveltamisalan laajentuminen (siirto momentille 32.40.05)	-40
Luvat ja valvonta -hankkeen jatkorahoittaminen (siirto momentille 28.70.22)	-3 000
Sähkömarkkinalain ja valvontalain määräaikaiset lisätehtävät (siirto momentille 32.60.01)	-80
Toimintamenosäästö (HO 2015)	-50
<b>Yhteensä</b>	<b>-4 270</b>

2019 talousarvio	786 000
2018 talousarvio	5 056 000
2017 tilinpäätös	4 326 000

#### *29. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)*

Momentille myönnetään 36 072 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös momentilta 32.50.65 rahoitettavien valtion investointihankkeisiin liittyvien arvonlisävero-osuuksien maksamiseen sekä momenteilta 32.20.40 ja 32.20.42 maksettaviin kulutusmenoihin liittyvien arvonlisävero-osuuksien maksamiseen.

2019 talousarvio	36 072 000
2018 talousarvio	36 072 000
2017 tilinpäätös	33 350 427

#### *40. Valtionavustus yritysten kansainvälistymiseen ja yrittäjyyden edistämiseen (siirtomääräraha 3 v)*

Momentille myönnetään 4 251 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtionavustuslain (688/2001) ja sen perusteella annetun avustuksesta elinkeino- ja innovaatiopolitiikkaa sekä yritysten kansainvälistymistä edistävälle yhteisöille vuosina 2016—2020 annetun asetuksen (1530/2015) mukaisesti yleisavustuksena:

1) työ- ja elinkeinoministeriön toimintaan liittyvien elinkeino- ja innovaatiopolitiikkaa edistävien yhteisöjen yleisavustuksiin ja pk-yritysten palvelujen kehittämiseen ja tuottamiseen

2) yritysten uudistumista ja kansainvälistä liiketoimintaa edistävien yhteisöjen tarjoaman perusneuvonnan, asiantuntijapalveluiden ja yritysten kehittämispalveluiden tuottamiseen.

Lisäksi määrärahaa saa käyttää valtionavustuslain (688/2001) mukaisesti yleisavustuksena:

1) standardointitoimintaan

2) pohjoismaisen ympäristömerkintäjärjestelmän kansallisen tason tehtävien hoitamiseen.

Määrärahaa saa käyttää yleis- tai erityisavustuksena valtionavustuslain (688/2001) ja ministeriön antamien erillisten valtionavustusehtojen mukaisesti valtionapuyhteisöjen, julkisten yhteisöjen ja muiden yhteisöjen hankkeiden rahoittamiseen.

Yritysten uudistumisen edistämiseen tarkoitettujen pk-yrityspalvelujen kehittämiseen ja pilotointiin voidaan palvelujen julkiseen palveluun verrattavan luonteen vuoksi myöntää yleisavustusta kustannusten täyttä määrää vastaavasti.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

*Selvitysosa:* Yleisavustusta voidaan käyttää yritysten uudistumiseen ja kansainvälistymiseen tähtäävien palvelujen kehittämiseen ja tuottamiseen, standardointitoimintaan, pohjoismaisen ympäristömerkkijärjestelmän kansallisen tason tehtävien hoitamiseen sekä suomalaisen muotoilun edistämiseen niin kotimaassa kuin maailmalla. Kansainvälistymistä edistävien yhteisöjen ensisijaisena tehtävänä on suomalaisten yritysten ja elinkeinoelämän palveleminen niin kotimaassa kuin ulkomailla osana Team Finland -verkostoa.

Eritysisavustusta voidaan käyttää valtionapuyhteisöjen, julkisten yhteisöjen ja muiden yhteisöjen hankkeisiin, joilla edistetään elinkeinopolitiikkaa sekä yritysten uudistumista ja kansainvälistymistä.

### Vaikuttavuus

	2017 toteutuma	2018 tavoite	2019 tavoite
<b>Standardisointi tukee uusien teknologioiden ja markkinoiden kehittämistä ja kaupallistamista</b>			
— Työkohteiden lukumäärä uusilla alueilla	1 140	1 100	1 200
<b>Kulutuksen ohjautuminen ympäristöä säästäviin tuotteisiin ja palveluihin sekä vastuullisuuden sitoutuneiden suomalaisten yritysten määrä</b>	-	kasvaa	kasvaa

### Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Yritysten uudistuminen ja globaalit kansainvälistymispalvelut	2 921 000
Standardisointitoiminta	1 330 000
<b>Yhteensä</b>	<b>4 251 000</b>

### Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertaluonteisten lisäysten poisto	-750
Team Finland -ohjelmatoiminta (siirto momentille 32.20.06)	-5 000
Kärkihankerahoituksen päättymisen (HO 2015)	-8 000
<b>Yhteensä</b>	<b>-13 750</b>

2019 talousarvio	4 251 000
2018 talousarvio	18 001 000
2017 tilinpäätös	14 143 000

### 60. Siirrot hallinnonalan rahastoihin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 20 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) valtiontakuurahastosta annetun lain (444/1998), vientitakuulain (479/1962) ja valtion vientitakuista annetun lain (422/2001) perusteella myönnettävien takuiden aiheuttamiin korvausmenoihin

2) valtiontakaustoimintaa koskevien lakien (375/1963, 573/1972 ja 609/1973) nojalla valtiontakaustoiminnasta annettujen takaussitoumusten ja perusraaka-ainehuollon turvaamiseksi annetun lain (651/1985), valtion vakauttamistakauksista annetun lain (529/1993) perusteella myönnettyjen takuiden ja takausten sekä valtion pääomatakuista annetun lain (594/1992) nojalla ennen vuotta 1999 myönnettyjen takuiden aiheuttamien korvausmenojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

2019 talousarvio	20 000
2018 talousarvio	20 000
2017 tilinpäätös	—

66. Kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 8 507 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksujen, rahoitusosuuksien ja velvoitteiden suorittamiseen
- 2) erityisohjelmien tukemisesta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 3) kansainvälisestä yhteistyöstä aiheutuvien menojen maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää myös kulutusmenoihin.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

*Selvitysosa:*

**Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)**

Pohjoismainen ydinturvallisuusalan yhteistyö	350 000
Kansainvälisen Atomiennergiajärjestön (IAEA) jäsenmaksu	1 450 000
OECD:n energia-alan järjestöjen toimintaan liittyvät maksut ja rahoitusosuudet	855 000
Suomen osuus Kansainvälisen Atomiennergiajärjestön (IAEA) teknisen avun ja yhteistyön rahastoon	434 000
Euroopan energiaperuskirjan sihteeristökulut	44 000
Euroopan avaruusjärjestön (ESA) jäsenmaksu, osuudet eläkemaksuista ja uudesta pääkonttorista aiheutuvista kustannuksista	2 945 000
Kansainvälisen työjärjestön (ILO) jäsenmaksu	1 800 000
Kansainvälisen uusiutuvan energian järjestön (IRENA) jäsenmaksu	124 000
Muut kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksut ja OECD:n maksuosuudet	505 000
<b>Yhteensä</b>	<b>8 507 000</b>

2019 talousarvio	8 507 000
2018 talousarvio	8 507 000
2017 tilinpäätös	8 507 000

(89.) Osakehankinnat (siirtomääräraha 3 v)

2017 tilinpäätös	100 000 000
------------------	-------------



## 20. Elinkeino- ja innovaatiopolitiikka

*Selvitysosa:* Kasvupolitiikan toteuttamiseksi elinkeino- ja innovaatiopolitiikalla vahvistetaan kilpailukyvyyn ja talouden kasvun edellytyksiä. Olennaista on varmistaa, että Suomi on vetovoimainen toimintaympäristö kasvua hakeville yrityksille, korkeatasoiselle osaamiselle ja ulkomaisille investoinneille. Toimenpiteillä tuetaan yritysten jatkuvaa uudistumista ja elinkeinorakenteen monipuolistumista sekä suomalaisten yritysten menestymistä globaaleilla markkinoilla. Nämä yhdessä luovat perustan talouskasvulle, uusien työpaikkojen syntymiselle ja hyvinvoinnille.

Kansainvälisesti kilpailukykyisen toimintaympäristön rakentamista tuetaan pääomamarkkinoita kehittämällä, kasvuhakuisten yritysten rahoituksen saatavuutta parantamalla sekä uusien investointien ja osaamisen houkuttelulla.

Innovaatiojärjestelmää uudistetaan OECD:n suositukset huomioiden. Uudistumista ja elinkeinoelämän monipuolistumista tuetaan vahvistamalla kansainvälisesti kilpailukykyisten osaamiskeskittymien ja ekosysteemien muodostumista Suomeen. Maakuntauudistuksen yhteydessä huolehditaan valtakunnallisten ja maakunnallisten kasvupalvelujen yhteensovittamisesta. Tutkimuksen ja innovaatiotoiminnan laadun ja vaikuttavuuden parantamiseksi vahvistetaan elinkeinoelämän, korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten yhteistyötä sekä parannetaan tutkimuksen ja innovaatioiden kaupallistamisen edellytyksiä. Yrityksiä kannustetaan uudistamiseen hyödyntäen uusia arvionluonnin lähteitä ja digitalisaatiota.

Suomalaisten yritysten menestymistä globaaleilla markkinoilla tuetaan auttamalla yrityksiä tunnistamaan kansainvälisiä liiketoimintamahdollisuuksia, pääsemään osaksi globaaleja arververkostoja ja ekosysteemejä sekä rakentamaan kansainvälisiä kumppanuuksia. Yrityksiä kannustetaan tuottamaan suomalaisiin vahvuuksiin perustuvia ratkaisuja globaaliin markkinakysyntään kanavoiden siitä lisäarvoa kotimaahan. Tähän pyritään luomalla kilpailuetua uusista arvionluonnin lähteistä ja edelläkävijämarkkinoista sekä kehittämällä kestäviä ratkaisuja globaaleihin asiakatarpeisiin strategisesti merkittävillä kasvualoilla, kuten bio-, hyvinvointi- ja terveysaloilla sekä hyödyntämällä digitalisaatiota ja puhtaita ratkaisuja. Uutta kasvua haetaan myös arktisen liiketoiminnan mahdollisuuksista, kestävästä kehityksestä sekä toimialojen rajat ylittävistä, disruptiivisista ratkaisuista.

Tehokkaasti toimiva yritysrahoitusmarkkina on edellytys, jotta Suomeen saadaan lisää aloittavia yrityksiä sekä kasvavia ja kansainvälistyviä yrityksiä. Hallitusohjelman tavoitteen mukaan ministeriö edistää kasvurahoitusta, yritysten rahoitusaseman ja oman pääoman vahvistamista sekä ESIR- ja muun EU-rahoituksen hyödyntämistä. Julkisella yritysrahoituksella on tärkeä tehtävä rahoitusmarkkinoiden toiminnassa olevien puutteiden korjaamisessa. Tavoitteena on täydentää yksityistä rahoitusta sekä katalysoida yksityistä rahoitusta eri toimenpitein. Julkista yritysrahoitusta ja valtion riskinjakoa tarvitaan erityisesti aloittavissa yrityksissä, innovatiivisissa kasvuyrityksissä sekä viennin rahoituksessa. Viennin rahoituksessa tavoitteena on varmistaa suomalaisille yrityksille tasavertaiset toimintaedellytykset suhteessa keskeisiin kilpailijamaihin.

Elinkeino- ja innovaatiopolitiikan toimintatapoja ja yhteistyötä uudistetaan hyödyntämällä digitalisaatiota ja kokeiluja.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen työ- ja elinkeinoministeriö asettaa alustavasti elinkeino- ja innovaatiopolitiikan tulosalueelle yhteistyössä konsernin muiden tulosalueiden kanssa sekä kestävä kasvupolitiikan edellytysten vahvistamiseksi seuraavat yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet vuodelle 2019:

	2017 toteutuma	2018 arvio	2019 arvio
<b>Suomi on kansainvälisesti kilpailukykyinen toimintaympäristö elinkeinotoiminnalle</b>			
— Alkaviin yrityksiin tehtyjen yksityisten riskisijoitusten määrä (milj. euroa)	71	> 120	> 120
— Ulkomaisessa omistuksessa olevien tytäryhtiöiden henkilöstön määrän kasvu Suomessa (%)	> 0	> 0	> 0
<b>Yritykset uudistuvat ja elinkeinorakenne monipuolistuu</b>			
— Yritysten t&k-menojen kehitys (%)	2,4	2,0	2,0
<b>Suomalaiset yritykset menestyvät globaaleilla markkinoilla</b>			
— Suomen osuus vientimarkkinoista, vuosimuutos (%)	2,8	1,0	0,8

Elinkeino- ja innovaatiopolitiikan toteuttamiseen osallistuvat ministeriön lisäksi Geologian tutkimuskeskus, Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy, Innovaatorahoituskeskus Business Finland ja Business Finland Oy, Business Finland Venture Capital Oy, Finnvera Oyj, Suomen Vientiluotto Oy, Suomen Teollisuussijoitus Oy sekä useat valtionapuyhteisöt.

#### 01. Geologian tutkimuskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 32 056 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) tutkimustoimintaan liittyvien kansainvälisten ja kotimaisten järjestöjen jäsenmaksuista, rahoitusosuuksista ja yhteistyöstä aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) yhteisrahoitteisten projektien omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen
- 3) yhteisprofessoreista aiheutuvien menojen ja rahoitusosuuksien maksamiseen.

*Selvitysosa:* Geologian tutkimuskeskuksen (GTK) tehtävänä on tuottaa ja levittää geologista tietoa, joka edistää maankamaran luonnonvarojen kestävästä käytöstä. Tutkimuskeskuksen tavoitteena on tiedon, osaamisen ja innovaatioiden avulla tukea elinkeinoelämän ja alueiden kilpailukykyä sekä tukea kustannustehokasta yhteiskuntasuunnittelua. Tutkimuskeskusta kehitetään kansallisena geotietokeskuksena sekä eurooppalaisena huipputasoisena mineraalivarojen kestävästä käytöstä tutkimuksessa.

GTK edistää investointeja ja elinkeinotoimintaa osana kestävästä kehityksestä taloutta. Uusilla innovaatioilla ja geotiedon hyödynnettävyydellä lisätään kustannustehokkuutta ja vahvistetaan elinkeinopolitiikassa määritellyjä tavoitteita.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen työ- ja elinkeinoministeriö asettaa alustavasti Geologian tutkimuskeskukselle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2019:

#### Vaikuttavuus

- Mineraalitalous luo kestävästä kasvusta: mineraalisten raaka-aineiden hyödyntämisen ja jatkojalostuksen kautta syntyy ratkaisuja kehittyviin materiaalitarpeisiin
- Uusia luonnonvarojen kestävästä hyödyntämisestä edistäviä cleantech-ratkaisuja syntyy
- Geologia yhdyskuntien kestävästä rakentamisesta tehostajana: geologisen tiedon hyödyntäminen alueiden käytön suunnittelussa ja rakentamisessa sekä niihin liittyvissä ympäristökysymyksissä parantuvat.

**Toiminnallinen tuloksellisuus**

	2017 toteutuma	2018 tavoite	2019 tavoite
<b>Tulosalueiden osuus kustannuksista (%)</b>			
— mineraalivarat ja raaka-ainehuolto	54,5	56	56
— energiahuolto ja ympäristö	21,8	22	22
— maankäyttö ja rakentaminen	23,7	22	22
<b>Yhteisrahoitteinen toiminta</b>			
— kustannusvastaavuus (%)	68,9	50	50
— osuus ydintoiminnan htv-kertymästä (%)	31,0	20	20
— hankkeiden lukumäärä (kpl)	136	95	95
<b>Maksullinen toiminta</b>			
— tulot (milj. euroa)	7,2	7,8	7,8
— ylijäämä (1 000 euroa)	106	550	550
— ylijäämä (% tuotoista)	1,5	7	7
— htv-kertymät	48,0	60	50
<b>Henkilötyövuosien kehitys</b>	425	400	400
<b>Kokonaistyötyytyväisyys (1—5)</b>	3,65	3,70	3,75

**Tuotokset ja laadunhallinta**

— Investointikynnyksen madaltamisen ja elinkeinotoiminnan edellytysten edistämiseksi GTK kasvattaa mineraali-  
raaka-aineisiin, turpeeseen, geoenergiaan ja pohjavesivaroihin liittyvä tietoa

— GTK palvelutarjoajana ja tutkimuskumppanina lisää yhteistyötään yritysten ja kansainvälisten toimijoiden kanssa  
erityisesti cleantech-alaan, mineraalitalouteen, digitalisaatioon sekä yhdyskuntarakentamiseen liittyvän toiminnan vo-  
lyymin kasvun kautta

— Strateginen tutkimus ja verkostoituminen vahvistavat GTK:n kyvykkyyttä asiakasratkaisujen tuottajana yhteistyö-  
kumppanina

— Digitalisaation mahdollisuudet ja systeemiset hyödyt sovelletaan viraston kaikkiin prosesseihin, innovatiivisiin  
tietopääoman kasvattamisen toimintamalleihin ja asiakasratkaisuihin

— Geologisen tietovarannon kasvu ja käytettävyyden parantaminen tuovat systeemisiä hyötyjä, uusia tiedon käyttö-  
tapoja ja ne vastaavat asiakkaiden muuttuviin tietotarpeisiin

— Laadunhallinta varmistaa asiakastytytyväisyyden. GTK:n yritysasiakkuuksien ja -kumppanuuksien määrä on kas-  
vanut ja asiakastytytyväisyys on hyvällä tasolla.

**Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)**

	2017 toteutuma	2018 varsinainen talousarvio	2019 esitys
<b>Bruttomenot</b>	44 135	41 714	44 056
<b>Bruttotulot</b>	13 861	11 000	12 000
<b>Nettomenot</b>	30 274	30 714	32 056
<b>Siirtyvät erät</b>			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	3 126		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	4 409		

**Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)**

	2017	2018	2019
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys
<b>Maksullisen toiminnan tuotot</b>			
— suoritteiden myyntituotot	7 145	7 800	7 800
— muut tuotot	80	-	-
<b>Tuotot yhteensä</b>	7 225	7 800	7 800
<b>Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset</b>			
— erilliskustannukset	5 133	5 550	5 550
— osuus yhteiskustannuksista	1 986	1 700	1 700
<b>Kustannukset yhteensä</b>	7 119	7 250	7 250
<b>Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)</b>	106	550	550
<b>Kustannusvastaavuus, %</b>	101	108	108

**Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)**

	2017	2018	2019
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys
<b>Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot</b>			
— muilta valtion virastoilta saatava rahoitus	3 807	1 550	2 200
— EU:lta saatava rahoitus	1 094	400	700
— muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	1 499	1 250	1 300
<b>Tuotot yhteensä</b>	6 400	3 200	4 200
<b>Hankkeiden kokonaiskustannukset</b>	9 287	6 400	8 400
<b>Omarahoitusosuus (tuotot - kustannukset)</b>	-2 887	-3 200	-4 200
<b>Omarahoitusosuus, %</b>	31	50	50

**Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)**

Akkumineraalivarantojen ja -potentiaalin selvittäminen	1 000
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)	-16
Kirjanpidon keskittäminen (HO 2015)	-8
Palkkausten tarkistukset	753
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)	-7
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-164
Toimintameno säästö (HO 2015)	-200
Toimitilameno säästö (HO 2015)	-195
Työajan pidentäminen (Kiky)	1
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)	-67
VaEL-maksun väliaikainen alentaminen	245
<b>Yhteensä</b>	1 342

2019 talousarvio	32 056 000
2018 talousarvio	30 714 000
2017 tilinpäätös	31 557 000

06. Innovaatorahoituskeskus Business Finlandin toimintamenot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 102 156 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

1) hanke- ja ohjelmatoiminnan, aktiivoinnin tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden parantamiseen sekä ennakoitointoimintaan ja kansainvälistymisen edistämiseen

2) Dubain vuoden 2020 maailmannäyttelyn osallistumiseen.

Määrärahasta voidaan suorittaa ennakkomaksuja Business Finland -yhtiölle siltä Innovaatorahoituskeskus Business Finlandille ostettavien palvelujen osalta.

*Selvitysosa:* Business Finland -kokonaisuus muodostuu Innovaatorahoituskeskus Business Finlandista ja Business Finland -nimisestä osakeyhtiöstä.

Business Finland edistää elinkeinojen kehittymistä teknologian, innovaatioiden ja kasvurahoituksen keinoin. Tämä uudistaa elinkeinoja, kasvattaa jalostusarvoa, tuottavuutta ja työelämän laatua, lisää vientiä sekä luo työllisyyttä ja hyvinvointia. Tulokset saavutetaan asiakkaiden tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnalla sekä kansainvälisen liiketoiminnan kehittämisellä, johon Business Finland kannustaa rahoituksellaan, ohjelmatoiminnalla, kansainvälistymis- sekä muilla neuvontapalveluilla hyödyntäen myös kansainvälisiä kumppanuuksia. Lisäksi Business Finland edistää toiminnallaan Suomeen suuntautuvia ulkomaisia investointeja ja pääomasijoituksia sekä Suomeen suuntautuvaa ulkomaista matkailua.

Tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnassa asiakkaita ovat yritykset sekä tutkimus- ja julkiset organisaatiot. Kansainvälistymispalveluja suunnataan erityisesti pk-yritysten kansainvälistymisvalmiuksien vahvistamiseen sekä toimintaedellytysten kehittämiseen Suomessa ja ulkomailla. Ulkomaisten investointien ja pääomien hankinnassa kohteena ovat erityisesti osaamisintensiiviset alat, korkean lisäarvon tuotanto ja t&k&i-investoinnit. Matkailun edistämiseksi vahvistetaan ja kehitetään Suomen matkailumaakuvaa, matkailupalvelujen vientiä ja kysyntää matkailualojen ja muiden toimijoiden kanssa yhdessä sekä tuetaan matkailuyritysten kansainvälistymistä. Lisäksi toteutetaan Nopeaa kasvua ja työllisyyttä matkailusta: Matkailu 4.0 -kokonaisuuden toimenpiteitä.

Resursseja vahvistetaan asiakaspalvelussa ja ulkomaan toiminnoissa. Yhteistyö ulkoasiainhallinnon edustustojen kanssa vahvistaa Team Finland -verkoston palvelukykyä maailmalla.

Suomi osallistuu Dubain maailmannäyttelyyn v. 2020. Tavoitteena on edistää Suomen maakuvaa sekä kaupallis-taloudellisia ulkosuhteita Arabiemiraatteihin, Gulfien alueelle ja laajemminkin Etelä-Aasiassa ja Afrikassa. Business Finlandille arvioidaan aiheutuvan näyttelyyn osallistumisesta vuosien 2019—2021 aikana 10 milj. euron kustannukset, joista elinkeinoelämä kattaa vähintään 50 %.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen työ- ja elinkeinoministeriö asettaa alustavasti Business Finlandille seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2019:

**Vaikuttavuus**

	2017 toteutuma	2018 tavoite	2019 tavoite
<b>Kansainvälistä kasvua yrityksille:</b> Suomeen kehittyi paljon kilpailukykyisiä ja kasvuhakuisia toimijoita kumppaniverkostoineen. Uudet tuotteet ja palvelut pääsevät kansainvälisille markkinoille ja onnistuneet läpimurrot kasvattavat vientiä nopeasti.			
— Asiakkaana olevista pk-yrityksistä (sis. midcap) euomääräisesti top 10 % parhaiten vientiä kasvattaneiden pk-yritysten viennin kasvu, (%)	40	> 40	> 40
— Viennin kasvu (milj. euroa)	600 <sup>1)</sup>	> 600	> 600
— Business Finlandin t&k-rahoitusta saavien pk-yritysten (sis. midcap) t&k-panostusten kehittyminen (%)	31	> 31	> 31
<b>Maailmanluokan ekosysteemit ja kilpailukykyinen toimintaympäristö kasvua tukemassa:</b> Vahvat, kehittyvät liiketoimintaekosysteemit, suomalainen huippuosaaminen, kokeilualustat ja verkostot kutsuvat ja innostavat läpimurtoihin ja houkuttelevat investointeja. Maailman tuloksellisin palvelukokonaisuus ja toimiva Team Finland -yhteistyö mahdollistavat innovatiivisten yritysten menestymisen maailmalla. Suomeen suuntautuva ulkomainen matkailu kasvaa hallitusti.			
— Suurten yritysten verkottuneisuusaste t&k&i-projekteissa (% , innovaatio-rahoitus)	200	> 200	> 200
— Rekisteröidyt ulkomaiset yöpymiset (1 000 vrk)	6 743	7 000	7 648
— Ulkomaisten investointien työllistävyys (työpaikkojen lukumäärä, arvio)	794	730	730

<sup>1)</sup> Laskettu Innovaatio-rahoituskeskus Tekesin pk-asiakkaista.

**Toiminnallinen tuloksellisuus**

	2017 toteutuma	2018 tavoite	2019 tavoite
<b>Toiminnallinen tehokkuus</b>			
Innovaatio-rahoitustyön kokonaiskustannus/myönnetty rahoitus (%)	3,5	< 3,5	< 3,5
<b>Tuotokset ja laadunhallinta</b>			
Business Finlandin asiakkaiden suositteluhaluus (-100 - +100)	+56	> +56	> +56
<b>Henkilötyövuosien kehitys</b>			
<b>Kokonaistyötyytyväisyys (1—5)</b>	3,5	> 3,5	> 3,5

**Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)**

Innovaatiotoiminnan edistäminen ja kansainvälistymispalvelut	64 546 000
Hanke- ja ohjelmatoiminta	15 260 000
Suomeen suuntautuvien ulkomaisten investointien ja pääomasijoitusten edistäminen	4 200 000
Dubain maailmannäyttelyyn osallistuminen	2 000 000
Suomeen suuntautuvan matkailun edistäminen	9 800 000

Matkailu 4.0 -toimenpideohjelma	6 350 000
<b>Yhteensä</b>	<b>102 156 000</b>

**Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)**

	2017 toteutuma	2018 varsinainen talousarvio	2019 esitys
<b>Bruttomenot</b>	48 387	84 121	102 256
<b>Bruttotulot</b>	274	100	100
<b>Nettomenot</b>	48 113	84 021	102 156
<b>Siirtyvät erät</b>			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	17 696		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	11 736		

**Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)**

Agenda 2030 ja YK:n teknologiainnovaatioiden laboratorio UNTIL	150
Dubain maailmannäyttelyn osallistumiskulut	2 000
Enterprise Europe Network (siirto momentille 32.20.40)	-500
Finpron yhdistäminen Business Finlandiin	-30
Kansainvälisen toiminnan vahvistaminen	5 000
Kertaluonteisen lisäyksen poisto (Business Finland -muutos)	-1 750
Maakuntaudistus: palkkaus- ja muut menot (siirto momentille 32.01.02)	-109
Matkailu 4.0 -toimenpidekokonaisuus	800
Merellinen Saaristo -kasvuohjelman jatkaminen	-400
Talent Boost -toiminnot	2 500
Team Finland -ohjelmatoiminta	5 000
Team Finland -ohjelmatoiminta (siirto momentilta 32.01.40)	5 000
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)	-8
Kirjanpidon keskittäminen (HO 2015)	-4
Palkkausten tarkistukset	851
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)	-9
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-194
Toimintameno säästö (HO 2015)	-299
Työajan pidentäminen (Kiky)	-1
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)	-88
VaEL-maksun väliaikainen alentaminen	226
<b>Yhteensä</b>	<b>18 135</b>

2019 talousarvio	102 156 000
2018 talousarvio	84 021 000
2017 tilinpäätös	42 153 000

**28. Materiaalitehokkuuden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)**

Momentille myönnetään 400 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) materiaalitehokkuutta edistävään selvitys-, kokeilu-, menetelmäkehitys- ja informaatiotoimintaan
- 2) EU:n rahoittamien muiden kuin rakennerahastoista rahoitettavien hankkeiden osarahoitukseen
- 3) enintään 130 000 euroa yritysten materiaalikatselmusten kehittämisen yhteydessä suoritettaviin avustusluonteisiin vähämerkityksisiin kustannusosuuksiin, jotka liittyvät yritysten materiaalikatselmuskokeiluihin.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

*Selvitysosa:* Materiaalitehokkuus on luonnonvarojen säästeliästä käyttöä, tehokasta sivuvirtojen hallintaa, jätteen määrän vähentämistä ja materiaalien kierrätystä sekä haitallisten ympäristövaikutusten vähentämistä. Määrärahaa käytetään kansallisen materiaalitehokkuusohjelman toimeenpanoon liittyviin hankkeisiin, joilla edistetään materiaalitehokkuutta parantavien ratkaisujen kehittämistä siten, että yritysten kilpailukyky paranee ja haitalliset ympäristövaikutukset vähenevät. Määrärahaa käytetään myös yritysten materiaalikatselmuskokeiluihin.

#### *Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet*

— Materiaalien tehokkaampi käyttö lisää energiatehokkuutta ja kilpailukykyä sekä edistää kestäviin tuotanto- ja kulutustapoihin siirtymistä.

2019 talousarvio	400 000
2018 talousarvio	400 000
2017 tilinpäätös	400 000

#### *40. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukeminen (arviomääräraha)*

Momentille myönnetään 275 500 000 euroa.

#### **Valtuus**

Vuonna 2019 saa tehdä uusia rahoituspäätöksiä enintään 344 365 000 euron arvosta.

Mikäli vuoden 2018 myöntämisvaltuutta on jäänyt käyttämättä, saa käyttämättä jääneestä osasta tehdä myöntämispäätöksiä vuonna 2019 enintään 20 000 000 eurolla.

Määrärahaa ja valtuutta saa käyttää:

- 1) valtioneuvoston tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan rahoitusta koskevan asetuksen (1444/2014) ja Euroopan komission vähämerkityksistä tukea koskevan asetuksen (EY 1407/2013) mukaisesti yrityksille ja muille yhteisöille tuotteiden, tuotantomenetelmien ja palveluiden kehittämistä ja hyödyntämistä koskevaan teknologiseen, liiketoiminnalliseen ja muuhun tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaan
- 2) kansallisiin ja Euroopan unionin rahoitusosuuksiin eurooppalaisissa yhteistyöhankkeissa
- 3) valtion budjettitalouden piiriin kuuluvien organisaatioiden sekä kunnallisten ja muiden julkisten organisaatioiden julkisen toiminnan innovatiivisiin kehittämishankkeisiin
- 4) yritysten, kuntien ja kuntayhtymien, yleishyödyllisten yhteisöjen sekä valtion budjettitalouden organisaatioiden työelämän kehittämishankkeisiin
- 5) valtion budjettitalouden piiriin kuuluvien organisaatioiden sekä korkeakoulujen ja vastaavien julkista tutkimusta tai tiedon levittämistä tekevien tutkimus- ja tiedonlevittämisorganisaatioiden tutkimus- ja kehittämishankkeisiin, jotka edistävät teknologisen, liiketoiminnallisen sekä muun elinkeinoelämän ja yhteiskunnan kehittymisen kannalta merkittävän osaamisen syntymistä, kehittymistä ja laaja-alaista hyödyntämistä



6) valtion budjettitalouden piiriin kuuluvien organisaatioiden sekä korkeakoulujen ja vastaavien julkista tutkimusta tekevien tutkimusorganisaatioiden kansallisiin ja kansainvälisiin ohjelmiin ja hankkeisiin, hankkeiden valmisteluun sekä osaamisen ja strategisten toimintaedellytysten kehittämiseen

7) valtion budjettitalouden piiriin kuuluvien organisaatioiden sekä korkeakoulujen ja vastaavien julkista tutkimusta tekevien tutkimusorganisaatioiden kansainväliselle organisaatiolle maksettaviin jäsen- ja ohjelmamaksuihin sekä laitetoimituksiin ja Business Finlandin puolesta tehtävistä matkoista muille kuin Business Finlandin henkilöstölle aiheutuviin matkakustannuksiin

8) julkisista hankinnoista annetun lain (1397/2016) 5 §:ssä määriteltyjen hankintayksiköiden julkisen toiminnan laatua ja kustannustehokkuutta kohottaviin innovaatioihin liittyvien julkisten hankintojen valmisteluun ja toteutukseen

9) kansainvälisille organisaatioille innovaatioyhteistyön ja -ohjelmien jäsen- ja osallistumismaksuihin

10) valtionavustuslain (688/2001) ja Euroopan komission asetuksen (EY 651/2014) sekä valtioneuvoston asetuksen (1547/2016) mukaisesti yrityksille ja muille yhteisöille Suomessa tapahtuvaan audiovisuaalisten teosten käsikirjoittamisen, kehittämisen, tuotannon ja levityksen kustannuksiin sekä myynnin edistämiseen. Avustusta voidaan myöntää myös ulkomaisille toimijoille.

Avustusta voidaan maksaa myös palveluseleinä.

Momentilta voidaan maksaa ennakkomaksuja pienille ja keskisuurille yrityksille, kun ennakkomaksulla vähennetään muun julkisen rahoituksen tarvetta siltarahoitukseen.

Momentille budjetoituihin kulutusmenoihin liittyvät arvonnisäveromenot maksetaan momentilta 32.01.29.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

*Selvitysosa:* Tutkimus-, kehitys- ja innovaatorahoitusta kohdistetaan erityisesti elinkeinorakenteiden uudistamista nopeuttaviin riskipitoisiin hankkeisiin. Rahoituksella kannustetaan yrityksiä ja muita yhteisöjä sekä valtion budjettitalouteen kuuluvia organisaatioita tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan sekä yhteisiin ohjelmiin, joiden avulla pyritään nopeuttamaan kehitystä sekä kasvattamaan jalostusarvoa ja tuottavuutta sekä edistämään työelämän kehitystä. Rahoitusta myönnettäessä otetaan huomioon rahoituksen vaikutus hankkeen toteutukseen, hankkeen vaikuttavuus, tavoiteltava liiketoiminta sekä kehitettävän innovaation tai osaamisen uutuusarvo, tulosten hyödyntäminen, käytettävät voimavarat, taloudelliset edellytykset ja verkottuminen sekä hankkeiden välilliset vaikutukset elinkeinoelämässä ja yhteiskunnassa.

Audiovisuaalisen tuotannon kannustimella vauhditetaan audiovisuaalisen tuotannon kasvua, alan yritystoimintaa, työllisyyttä, kansainvälistymistä, mukaan lukien ulkomaisten investointien edistäminen, sekä alan ekosysteemien monipuolistumista Suomessa.

Tukea myönnetään erityisesti:

— riskipitoisiin tutkimus-, kehitys- ja innovaatiohankkeisiin ja ohjelmiin, joilla tähdätään uuden teknologian ja osaamisen luomiseen ja hyödyntämiseen sekä energiatalouden, ympäristö- ja hyvinvointiteknologioiden kehittämiseen teollisuudessa ja palveluissa

— nuorten innovatiivisten yritysten liiketoimintojen kehittämiseen

— pienille ja keskisuurille yrityksille uuden teknologian, osaamisen, teollisoikeuksien sekä innovaatiopalvelujen hankkimiseen

— innovatiivisten tuotantotapojen kehittämiseen ja kokeilemiseen pilotti- tai demonstraatiomittakaavassa sekä koe-tuotantoon

— kunnallisten organisaatioiden, valtion budjettitalouteen kuuluvien organisaatioiden, yritysten ja muiden yhteisöjen sellaisten innovatiivisten hankintojen suunnitteluun ja toteuttamiseen, joilla tilaaja tavoittelee toimintansa tai palvelujensa laadun ja kustannustehokkuuden merkittävää parantamista ja jotka edellyttävät tarjoajilta uuden tuotteen, tuotantomenetelmän, palvelun tai muun innovatiivisen ratkaisun kehittämistä

— työelämän kehittämishankkeisiin

— audiovisuaalisen tuotannon tekemiseen Suomessa.

Eurooppalaisia yhteistyöhankkeita koskevat EU-tulot on merkitty momentille 12.32.99.

Business Finlandin tutkimus-, kehitys- ja innovaatorahoituksen vaikuttavuustavoitteet on esitetty momentilla 32.20.06.

### Valtuuden ja määrärahan käytön arvioitu jakautuminen (1 000 euroa)

	Määräraha	Valtuus
Avustukset tutkimukseen, kehitykseen ja innovaatiotoimintaan	184 350	232 865
— alkaville yrityksille		57 500
— pk-yrityksille		84 865
— suuryrityksille		90 500
Julkisen tutkimus- ja kehitystoiminnan rahoitus	66 400	85 800
Audiovisuaalisen alan tuotantokannustin	8 550	9 500
Euroopan avaruusjärjestön (ESA) ohjelmamaksut	16 200	16 200
<b>Yhteensä</b>	<b>275 500</b>	<b>344 365</b>

### Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2019	2020	2021	2022	2023—	Yhteensä vuodesta 2019 lähtien
Ennen vuotta 2019 tehdyt sitoumukset	187 800	106 000	33 000	9 500	3 000	339 300
Vuoden 2019 sitoumukset	87 700	118 900	97 000	31 950	8 815	344 365
<b>Menot yhteensä</b>	<b>275 500</b>	<b>224 900</b>	<b>130 000</b>	<b>41 450</b>	<b>11 815</b>	<b>683 665</b>

### Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Agenda 2030 ja UNTIL	400
Arviomäärärahan tarkentuminen	30 780
Audiovisuaalisen alan tuotantokannustin	950
Audiovisuaalisen kannustinjärjestelmän käyttöönotto (siirto momentilta 29.80.31)	750
Enterprise Europe Network (siirto momentilta 32.20.06)	500
Innovatiiviset hankinnat (HO)	2 770
Innovatiiviset julkiset hankinnat	300
Kertaluonteisen valtuuslisäyksen poistuminen (TA 2016)	-1 500
SHOK-ohjelman lakkauttaminen (HO 2015)	-5 000
Teollisuusvetoiset innovaatioekosysteemit	15 650
Tutkimuksen ja yritysten yhteistyö, ekosysteemikehitys ja innovatiiviset hankinnat, innovaatioaseteli, TF Explorer (HO)	14 000

Valtuustason muutos (HO 2015)	-35 000
<b>Yhteensä</b>	<b>24 600</b>

2019 talousarvio	275 500 000
2018 talousarvio	250 900 000
2017 tilinpäätös	335 441 666

#### 41. Erityisavustus Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:n tutkimusinfrastruktuuriin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 10 400 000 euroa.

#### Valtuus

Vuonna 2019 saa uusia rahoituspäätöksiä tehdä enintään 13 500 000 euron arvosta.

Määrärahaa ja valtuutta saa käyttää FiR1 -tutkimusreaktorin käytöstäpoiston kustannuksiin, Otakaari 3:ssa sijaitsevien tutkimustilojen ennallistamiseen sekä näistä aiheutuvien arvonlisäverojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

*Selvitysosa:* VTT:n vastuulla on Otaniemessä sijaitsevan FiR1-tutkimusreaktorin käytöstäpoisto sekä Otakaari 3:n vanhojen kuumakammioitilojen ennallistaminen. Molempien kustannusarviot ovat kasvaneet merkittävästi käytöstäpoiston suunnittelun edetessä. Nykyinen Valtion ydinjätehuoltorahaston (VYR) rahastomekanismi ei kata kaikkia käytöstä poiston kustannuksia niin kauan kuin vastuumäärä ja sitä seuraava rahasto-osuus kasvaa. Tällöin joudutaan toteutuneiden kustannusten ja rahastoidun pääoman välinen ero kattamaan VTT:lle myönnettävästä valtionavustuksesta. Lisäksi tällä katetaan kuumakammioiden ennallistamisen kustannukset sekä rakennetaan käytöstäpoiston referenssimalli voimayhtiöiden hyödynnettäviksi tulevissa ydinvoimaloiden käytöstäpoistohankkeissa.

Arviomääräraha sisältää korvauksen yhtiölle hankintojen ja arvonlisäverokustannuksiin muun kuin arvonlisäverolain (1501/1993) 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun liiketoiminnan muodossa harjoitetun liiketaloudellisen toiminnan osalta.

#### Valtuuden ja määrärahan käytön arvioitu jakautuminen (1 000 euroa)

	Määräraha	Valtuus
FiR1-tutkimusreaktorin käytöstäpoisto	6 700	8 200
Otakaari 3	3 700	5 300
<b>Yhteensä</b>	<b>10 400</b>	<b>13 500</b>

#### Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2019	2020	2021	2022	Yhteensä vuodesta 2019 lähtien
Vuoden 2019 sitoumukset	10 400	2 100	500	500	13 500
<b>Menot yhteensä</b>	<b>10 400</b>	<b>2 100</b>	<b>500</b>	<b>500</b>	<b>13 500</b>

**Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)**

FIR1-tutkimusreaktorin käytöstäpoisto	6 700
Otakaari 3	3 700
Kärkihankerahoituksen päättyminen (HO 2015)	-1 500
<b>Yhteensä</b>	<b>8 900</b>
2019 talousarvio	10 400 000
2018 talousarvio	1 500 000
2017 tilinpäätös	2 500 000

*42. Kasvuekosysteemien ja innovatiivisten julkisten hankintojen kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)*

Momentille myönnetään 5 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) uusien nousevien kasvualojen ja -ekosysteemien tunnistamiseen sekä ekosysteemialoitteiden valmisteluun ja esiselvityksiin
- 2) uudentyypisten kumppanuusmallien sekä sektorirajat ylittävien kansallisten kasvustrategioiden, toimenpideohjelmien ja niissä tunnistettujen kasvuekosysteemien toimenpiteiden edistämiseen
- 3) edelläkävijämarkkinoiden, kestävien ja innovatiivisten julkisten hankintojen osaamisen, tutkimus- ja kehittämissympäristöjen yhteiskäyttöä sekä osaamisen vahvistamista ja tutkimustulosten hyödyntämistä edistävien uusien toiminta- ja rahoitusmallien kehittämiseen
- 4) enintään kahdeksaa henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen.

Määrärahaa saa käyttää myös valtion budjettitalouden piiriin kuuluville organisaatioille sekä korkeakouluille ja vastaaville julkista tutkimusta tai tiedon levittämistä tekeville tutkimus- ja tiedonlevittämisorganisaatioille sekä kunnille ja kuntayhtymille kohtien 1) — 3) mukaisiin hankkeisiin maksettaviin valtionavustuksiin.

Määrärahaa saa käyttää myös valtion budjettitalouden piiriin kuuluvien organisaatioiden kulutusmenoihin sisältäen työ- ja elinkeinoministeriön kasvuekosysteemien kehittämistoimenpiteiden hankinnat sekä Kestävien innovatiivisten julkisten hankintojen verkostomaisen osaamiskeskuksen toiminnan ja Green deal -mallin pilotoimisen yhdessä muiden hanketoimijoiden kanssa.

Kulutusmenot budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena siltä osin kuin on kyse kilpaillusta hankerahoituksesta. Momentille budjetoituihin kulutusmenoihin liittyvät arvonlisäveromenot maksetaan momentilta 32.01.29.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

*Selvitysosa:* Määrärahalla tunnistetaan Suomen talouskasvun kannalta korkean lisäarvon ja kansainvälisen potentiaalin omaavia nousevia kasvualoja ja -ekosysteemejä yhteistyössä ministeriöiden, rahoittajien, elinkeinoelämän ja muiden sidosryhmien kanssa. Tavoitteena on muodostaa systemaattinen arviointi- ja tietopohja valtioneuvostotason strategisille valinnoille ja tulevaisuuden kasvulinjauksille.

Korkeakoulujen, tutkimuslaitosten, kuntien, maakuntien, kuntayhtymien, yleishyödyllisten yhteisöjen, valtionvirastojen ja laitosten sekä valtion välillä rakennetaan uudentyypisiä kumppanuuksia. Tavoitteena on myös edistää edelläkävijämarkkinoiden syntymistä, kestävien ja innovatiivisten julkisten hankintojen osaamista, julkisten ja yksityisten

tutkimusinfrastruktuurien ja kehitysympäristöjen yhteiskäyttöä ja -rahoitusta sekä osaamisen vahvistamista ja tutkimustulosten kaupallistamista.

#### *Yhteiskunnallinen vaikuttavuus*

— Suomeen syntyy kansainvälisesti vahvoja strategisia kasvuekosysteemejä, jotka luovat uutta kansainvälisesti kilpailukykyistä liiketoimintaa, vientiä ja työpaikkoja sekä houkuttelevat investointeja ja kansainvälisiä osajia

— Suomeen luodaan vetovoimaisia kokeilu- ja kehitysalustoja innovaatiotoiminnalle

— Kestävät innovatiiviset julkiset hankinnat luovat markkinoita uusille ratkaisuille, lisäävät vientiä sekä parantavat julkisten palvelujen laatua ja tuottavuutta. Hankinnoilla edistetään myös energia- ja ilmastotavoitteita sekä resurssitehokkuutta ja kiertotaloutta.

#### **Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)**

Kasvuekosysteemien kehittäminen	2 000 000
Kestävien innovatiivisten julkisten hankintojen verkostomainen osaamiskeskus	3 000 000
<b>Yhteensä</b>	<b>5 000 000</b>
2019 talousarvio	5 000 000
2018 talousarvio	5 000 000
2017 tilinpäätös	8 100 000

(43.) *Cleantech- ja biotalousratkaisujen sekä innovaatioiden kaupallistamisen tukeminen* (siirtomääräraha 3 v)

*Selvitysosa*: Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2018 talousarvio	49 300 000
2017 tilinpäätös	43 000 000

44. *Kiertotalouden investointi- ja kehittämistuki* (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 2 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) kiertotalouden uusien ratkaisujen ja prosessien tuotantoon tai käyttöön liittyvän teknologian tai palvelumallien käyttöönottoon, laajennukseen tai pilotointi- ja demonstraatiohankkeisiin, jotka liittyvät uusiutuoteisiin ja -materiaaleihin, jätteiden sivuvirtojen käsittelyyn tai kiertotalouden tuotteistamiseen liittyvään uuteen teknologiaan, palveluun tai niiden ympäristö- ja kansantaloudellisiin vaikutuksiin

2) investointeihin, jotka sisältävät uusia kiertotalouden liiketoimintamalleja, uusia alustoja tai digitaalisia palveluja, toimintamalleja sekä tuote- ja palvelusuunnittelua, joka tukee tuotantoa tai käyttöä, korjaamista, huollettavuutta, päivittämistä, jakamista, vuokraamista taikka muuta kiertotalouden kaupallista käyttöönottoa

3) selvityksiin ja investointeja tukeviin esiselvityksiin ja selvityksiin, jotka tähtäävät kiertotalouden eri toimijoiden investointitoiminnan edistämiseen.

Määrärahaa saa käyttää myös kulutusmenojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Tukea myönnetään vähämerkityksellistä tukea (komission asetus 1407/2013) koskevien EU:n valtiontukisääntöjen, valtionavustuslain (688/2001) sekä asetuksen kiertotalouden investointi- ja kehittämishankkeisiin myönnettävästä avustuksesta perusteella (1152/2017).

*Selvitysosa:* Investointi- ja kehittämistuki on tarkoitettu uusiin tulevaisuuden kiertotalousratkaisuihin kansainvälisen edelläkävijyyden ja kansallisen kiertotalouden tiekartan tavoitteiden saavuttamiseksi. Kiertotalouden ydinajatus on säilyttää materiaalit ja niiden arvo talouden kierrossa mahdollisimman pitkään ja korvata uusiutumattomia luonnonvaroja kestävästi tuotetuilla uusiutuville materiaaleilla.

Tuella rahoitetaan esimerkiksi hankkeita, jotka vievät eteenpäin konkreettisesti kiertotalouden uusia liiketoimintamalleja, vähentävät jätteiden syntyä hyödyntäen sivuvirtoja ja yhdistävät eri alojen ja ketjun vaiheiden toimijoita toisiinsa mahdollistaen materiaalien tehostuneen kierron.

Ensimmäisen hakukierron perusteella erityisen aktiivisia ovat tekstiili- ja rakennusteollisuus uudistamaan toimintaansa. Tuki-instrumentin piirissä on mahdollistettu ekosysteemien muodostumista ja sitä kautta uusien yritysten, tuotantoyksiköiden ja työpaikkojen syntyä arvoketjun eri vaiheisiin. Toiminnan kannustimena toimii tulevan jätelainsäädännön lisäksi myös kuluttajien ja asiakkaiden kiinnostus toiminnan kestäviin arvoihin. Tulevalla hakukierroksella suunnitellaan mahdollista kohdennusta yhdessä Business Finlandin ja Sitran kanssa toimien täydentämiseksi.

2019 talousarvio	2 000 000
2018 talousarvio	2 000 000

(46.) *Laivanrakennuksen innovaatiotuki* (siirtomääräraha 3 v)

2017 tilinpäätös	30 860 000
------------------	------------

47. *Finnvera Oyj:n korkotuet ja tappiokorvaukset* (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 30 777 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) Finnvera Oyj:n ja sitä edeltäneen Kera Oyj:n toiminnan rahoittamiseen myönnettävään korkotukeen valtioneuvoston antaman korkotukisitoumuksen mukaisesti
- 2) Finnvera Oyj:n luotto- ja takaustoiminnasta syntyneiden tappioiden osittaiseen korvaamiseen valtioneuvoston antaman luotto- ja takaustappiositoumuksen mukaisesti.

*Selvitysosa:* Valtioneuvosto on antanut valtion erityisrahoitusyhtiön luotto- ja takaustoiminnasta annetun lain (445/1998) ja sitä edeltäneen Kera Oyj:stä annetun lain (65/1971) nojalla sitoumuksen siitä, että valtio maksaa yhtiölle korkotukea, joka voi olla alueellista korkotukea tai erityiskorkotukea.

Valtioneuvosto on lisäksi antanut valtion erityisrahoitusyhtiön luotto-, takaus- ja pääomasijoitustoiminnasta annetun lain (445/1998) 8 §:n 1 momentin 3 kohdan nojalla sitoumuksen siitä, että valtio korvaa Finnvera Oyj:lle osan niistä luotto- ja takaustappioista, jotka ovat syntyneet kyseisen lain 3 ja 4 §:ssä tarkoitettussa toiminnassa myöntämistä luotoista ja takauksista. Valtio korvaa Finnvera Oyj:lle 50 % luotto- ja takaustappioiden kokonaismäärästä.

Finnvera Oyj korjaa yritysrahoituksessa ilmeneviä markkinapuutteita sekä suuntaa rahoitustaan edistämään yritystoiminnan alkua sekä yritysten kasvua ja kansainvälistymistä.

Valtioneuvoston korkotukisitoumukseen perustuvan korkotuellisen rahoituksen myöntäminen päättyi Finnvera Oyj:ssä vuoden 2014 alusta. Korkotukea maksetaan korkotukisitoumukseen perustuvan ennen vuotta 2014 myönnetyn voimassaolevan vastuukannan perusteella.

Luottotappiokorvaukset mahdollistavat sen, että Finnvera Oyj voi myöntää lainoja ja takauksia silloinkin, kun yrityksen vakuudet ovat riittämättömät. Vuonna 2019 Finnvera Oyj:n arvioidaan tekevän 9 000 rahoituspäätöstä ja myöntävän luotto- ja takaustappiositoumuksen piirissä olevia lainoja ja takauksia yritystoimintaan noin 1,0 mrd. euroa. Asiakkaita Finnvera Oyj:llä on noin 28 000, joista alle kymmenen henkilöä työllistävien yritysten osuus on noin 90 %. Finnvera Oyj rahoitti v. 2017 yli 2 250 kasvavaa yritystä, minkä määrän arvioidaan v. 2019 säilyvän samalla tasolla. Finnvera Oyj:n arvioidaan myöntävän v. 2019 rahoitusta 2,2 mrd. euron kokonaishankkeisiin, mistä Finnvera Oyj:n osuus on 45 % sekä pankkien ja muun rahoituksen osuus 55 %.

### Vaikuttavuus

	2017 toteutuma	2018 arvio	2019 arvio
Aloittavien yritysten määrä (kpl)	3 127	3 500	3 500
Myötävaikutetut uudet työpaikat (kpl)	9 076	8 500	8 500

### Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Arviomäärärahan tarkentuminen			-7 740
Finnveran pk-yrityksiä suurempien yritysten rahoituksen laajentaminen tukialueiden I ja II ulkopuolelle			-2 644
Tappiositoumusten muutos			-10 998
Kärkihankerahoituksen päättymisen (HO 2015)			-4 000
<b>Yhteensä</b>			<b>-25 382</b>
2019 talousarvio			30 777 000
2018 talousarvio			56 159 000
2017 tilinpäätös			27 993 447

#### 48. Korko- ja muu tuki julkisesti tuetuille vienti- ja alusluotoille (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 57 800 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) julkisesti tuettujen vienti- ja alusluottojen korontasauksesta annetun lain (1137/1996) sekä julkisesti tuetuista vienti- ja alusluotoista sekä korontasauksesta annetun lain (1543/2011) mukaisen korkotuen maksamiseen
- 2) Valtiokonttorille korontasauksopimuksista aiheutuvien korko- ja valuuttariskien suojaukseen tarvittavien toimenpiteiden ja kustannusten maksamiseen
- 3) julkisesti tuettujen vienti- ja alusluottojen korontasauksesta annetun lain (1137/1996) tarkoittamalle korontasauksiyhtiölle, Suomen Vientiluotto Oy:lle, maksettavan hallinnointipalkkion maksamiseen
- 4) julkisesti tuetuista vienti- ja alusluotoista sekä korontasauksesta annetun lain (1543/2011) tarkoittamalle yhtiölle, Suomen Vientiluotto Oy:lle, maksettavan alijäämäkorvauksen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

*Selvitysosa:* Julkisesti tuettujen vienti- ja alusluottojen myöntämisen tavoitteena on turvata suomalaisille vientiä harjoittaville yhtiöille kansainvälisesti kilpailukykyinen viennin ja alustoimitusten rahoitusjärjestelmä, lisätä Suomen pääomataravientiä ja alustoimituksia sekä edistää viejien, kotimaisten telakoiden ja alihankkijoiden työllisyyttä.

Julkisesti tuetuista vienti- ja alusluotoista sekä korontasauksesta annetun lain (1543/2011) nojalla Suomen Vientiluotto Oy voi tehdä korontasauspimuksia ja -päätöksiä enintään 22 mrd. euron pääoma-arvosta sekä myöntää OECD-ehdoisia kiinteä- ja vaihtuvakorkoisia luottoja enintään 22 mrd. euron pääoma-arvosta.

### Toimintaa kuvaavia tunnuslukuja

	2017 toteutuma	2018 arvio	2019 arvio
Uusia vientiluottoja koskevia korontasauspimuksia ja -päätöksiä (milj. euroa)	5 900 <sup>1</sup>	3 000	3 900
Myönnettyjen korontasauspimusten ja -päätösten kanta vuoden lopussa (milj. euroa)	10 700	14 400	17 700

<sup>1</sup>Sisältää nostetut kiinteäkorkoiset luotot (949 milj. euroa) ja varaukset, joista on tehty korontasauspäätös (4 951 milj. euroa).

### Korontasauspimuksista valtiolle aiheutuvat menot (1 000 euroa)

	2019	2020	2021	2022	Yhteensä vuodesta 2019 lähtien
Vientiluottojen korkotuki	36 700	61 900	69 800	91 000	259 400
Suojausmenot	21 100	24 600	17 100	8 600	71 400
<b>Menot yhteensä</b>	<b>57 800</b>	<b>86 500</b>	<b>86 900</b>	<b>99 600</b>	<b>330 800</b>

Korontasauspimuksista sekä korko- ja valuuttariskien suojaamisesta aiheutuvien menojen lisäksi valtiolle tuloutuu korkohyvityksiä ja suojaustuloja, jotka tuloutuvat momentille 12.32.99. Vuonna 2017 valtio sai korkohyvityksiä yhteensä 33,3 milj. euroa ja korontasautoiminnan ylijäämä oli 5,1 milj. euroa. Korontasautoiminnasta valtiolle tulevien korkohyvitysten ja suojaustulojen arvioidaan olevan yhteensä 34,5 milj. euroa v. 2018 ja 43,7 milj. euroa v. 2019.

### Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Arviomäärärahan tarkentuminen	10 309
Lainakannan kasvu, valuuttakurssimuutokset ja uudet suojaustoimet	5 191
<b>Yhteensä</b>	<b>15 500</b>
2019 talousarvio	57 800 000
2018 talousarvio	42 300 000
2017 tilinpäätös	38 381 550

49. Valtionavustus Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:n toimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 87 303 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää yleisavustuksena yhtiölle Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain (761/2014) mukaisena rahoituksena:



- 1) Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:n strategiseen, muuhun kuin liiketaloudellisilla perusteilla tapahtuvaan toimintaan. Tämä käsittää muun muassa yhtiön oma- ja yhteisrahoitteisen tutkimus- ja kehitystyön, osaamisen kehittämisen, innovaatiotoiminnan, teknologian lisensoinnin, uusien yritysten perustamisen ja yhteisrahoitteisten tutkimushankkeiden omarahoitusosuutta koskevat menot ja kansallisen mittanormaalijärjestelmän yleisen toteuttamisen, hallinnoinnin ja kehittämisen, kansallisten mittanormaalilaboratorioiden toiminnan ohjauksen, kansallisen kalibrointipalvelun järjestämisen sekä mittatekniikan edistämisen
- 2) korvaukseen yhtiölle hankintojen ja toimitilavuokrien arvonlisävero-osuuteen sekä toimitilavuokrien piileviin arvonlisäverokustannuksiin muun kuin arvonlisäverolain (1501/1993) 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun liiketoiminnan muodossa harjoitetun liiketaloudellisen toiminnan osalta
- 3) Euroopan atomienergiayhteisön (Euratom-ohjelma 2014—2018) fuusiotutkimuksen kansallisen koordinaatiotehtävän hoitamiseen
- 4) Metrijärjestön jäsenmaksuun.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena ja se voidaan maksaa ennakkona.

*Selvitysosa:* Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:n (VTT) tehtävä on riippumattomana ja puolueettomana tutkimuslaitoksena edistää tutkimuksen ja teknologian laaja-alaista hyödyntämistä sekä kaupallistamista elinkeinoelämässä ja yhteiskunnassa. Yhtiöllä voi tehtävänsä toteuttamiseksi olla tytäryhtiöitä. Tehtävänsä toteuttamiseksi yhtiö harjoittaa teknologian soveltavaa tutkimusta ja kehittämistä sekä näihin liittyvää ennakoittoa (strateginen tutkimus), tuottaa teknologiaan ja innovaatioihin perustuvia tutkimus- ja asiantuntijapalveluja (liiketaloudellisilla perusteilla tapahtuva tutkimus), toimii kansallisena metrologialaitoksena tieteellisen metrologian osalta, ylläpitää ja kehittää kansallista metrologiajärjestelmää, mittanormaalijärjestelmää ja kalibrointipalvelua sekä harjoittaa metrologian strategista ja liiketaloudellisilla perusteilla tapahtuvaa tutkimusta.

Strategisesti erityisen tärkeässä tutkimuksessa valtion tuki on 100 %.

VTT keskittää tutkimus- ja kehitystoimintaansa laajoihin ja vaikuttavuudeltaan suuriin, haastelähtöisiin kokonaisuuksiin, joita ovat:

- Tulevaisuuden ilmasto: puhtaan ja vähähiilisen energian tuoton, käytön ja varastoinnin ratkaisut
- Resurssien riittävyys: uusiutuvien ja uusiutumattomien luonnonvarojen riittävyyden kestävä kehityksen mukaisen käytön ratkaisut
- Hyvä elämä: terveyteen, hyvinvointiin ja elinympäristön, mukaan lukien infrastruktuuriin liittyvät ratkaisut
- Kokonaisturvallisuus ja riskienhallinta: yksilön, yritysten ja yhteiskunnan turvallisuuteen liittyvät ratkaisut
- Teollisuuden uudistuminen: teollisuuden uudistumista, digitalisoitumista ja kilpailukykyä koskevat ratkaisut.

## Vaikuttavuus

	2017 toteutuma	2018 arvio	2019 tavoite
<b>Yhteiskunnallinen vaikuttavuus: Elinkeinoelämän kasvun ja uudistumisen tukeminen TEM:n kestävä kasvun agendan mukaisesti</b>			
— VTT:n merkitys innovaatioiden kaupallistamisessa Suomessa (5 v. liukuva ka, %)	28,4	28—30	28—30
— VTT:n mukanaolo ja rooli Suomen kannalta merkittävässä kasvualoiteissa (kpl)	4	3—5	3—5

	2017 toteutuma	2018 arvio	2019 tavoite
<b>Asiakasvaikuttavuus: Suomalaisten yritysten ja tutkimusyhteisöjen kiinnittyminen kansainvälisiin osaamisverkostoihin</b>			
— VTT:n kanssa toteutettu hanke edisti kansainvälisiin verkostoihin kytkeytymistä (asiakasvaikuttavuuskysely, kehitys %)	51 %	Kasvaa	Kasvaa
<b>Osaamisen erinomaisuus: Tutkimuslähtöisen liiketoiminnan synnyttäminen</b>			
— VTT:n spin-offien saama pääoma (milj. euroa)	27	15	15
— IPR tuotot (milj. euroa)	3,0	2,8	2,8
— Maksullinen toiminta (milj. euroa)	65,7	70,8	74,7

**Määrärahan arvioitu käyttö (1 000 euroa)**

Yleisavustus perusrahoitukseen			70 768
Arvonlisäveromenot			16 300
Yleisavustus Euroopan atomienergiayhteisön (Euratom ohjelma) fuusiotutkimuksen kansallisen koordinaatiotehtävän hoitamiseen			160
Yleisavustukset jäsenmaksuihin			75
<b>Yhteensä</b>			<b>87 303</b>

**Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)**

Kertaluonteisen lisäyksen poisto (VTT:n perusrahoituksen lisääminen)			-2 000
<b>Yhteensä</b>			<b>-2 000</b>

2019 talousarvio	87 303 000
2018 talousarvio	89 303 000
2017 tilinpäätös	87 303 000

(50.) Avustus kansainvälisen teknologiapalkinnon maksamiseen (siirtomääräraha 2 v)

*Selvitysosa:* Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2018 talousarvio	1 000 000
------------------	-----------

51. Naisille suunnattu innovaatiopalkinto (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 118 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää avustuksena naisille suunnatun innovaatiopalkinnon maksamiseen sekä palkintoprosessin käytännön järjestelyistä aiheutuviin kulutusmenoihin.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

*Selvitysosa:* Naisille suunnattu innovaatiopalkinto on vuosina 2017—2019 myönnettävä 110 000 euron suuruinen tunnustuspalkinto. Palkinto on perustettu yleisen ja yhtäläisen äänioikeuden 110-vuotisen historian kunniaksi.

Palkinto on tarkoitus myöntää naiselle tai naisista koostuvalle ryhmittymälle tieteellisesti merkittävästä innovaatiosta teknologian tai talouden alalla.

**Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)**

Palkintoprosessin käytännön järjestelyt	8 000
Naisten innovaatiopalkinto	110 000
<b>Yhteensä</b>	<b>118 000</b>

2019 talousarvio	118 000
2018 talousarvio	118 000
2017 tilinpäätös	118 000

(80.) *Lainat Suomen Vientiluotto Oy:n jälleerahoitustoimintaan* (arviomääräraha)

*Selvitysosa*: Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2018 talousarvio	96 986 000
2017 tilinpäätös	92 882 703

82. *Lainat Finnvera Oyj:n varainhankintaan* (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 10 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtion erityisrahoitusyhtiöstä annetun lain (443/1998) 8 b §:ssä tarkoitettujen luottomuotoiseen vienninrahoitukseen liittyvää varainhankintaa turvaavien lainojen maksamiseen.

**Valtuus**

Työ- ja elinkeinoministeriö voi myöntää valtion erityisrahoitusyhtiöstä annetun lain (443/1998) 8 b §:ssä tarkoitettuja vienninrahoitukseen liittyviä lainoja Finnvera Oyj:lle enintään 1 000 000 000 euroa. Lainat saadaan myöntää vakuutta vaatimatta. Lainojen myöntämisen edellytyksenä on se, että rahoitusmarkkinoiden toiminta on sellaisessa tilanteessa, että Finnvera Oyj ei kykene hankkimaan valtion erityisrahoitusyhtiöstä annetun lain 8 a §:ssä tarkoitettuja lainoja ja lainaohjelmia kohtuullisilla ehdoilla. Myönnettävien lainojen takaisinmaksuaika on pääasiallisesti lyhytaikaista, enintään 12 kuukauden pituista. Myönnettävistä lainoista peritään käypää korkoa.

*Selvitysosa*: Julkisesti tuetuista vienti- ja alusluotoista sekä korontasauksesta annetun lain (1543/2011) nojalla Suomen Vientiluotto Oy voi myöntää Finnvera Oyj:n varainhankintaan perustuvia vienti- ja alusluottoja. Valtion erityisrahoitusyhtiöstä annetun lain mukaan valtio voi taata Finnvera Oyj:n vienti- ja alusluottojen rahoitukseen liittyvää varainhankintaa. Jos rahoitusmarkkinoiden toiminta on sellaisessa tilanteessa, että Finnvera Oyj ei kykene hankkimaan markkinoilta varoja kohtuullisilla ehdoilla, voidaan yhtiölle myöntää valtion talousarviossa olevien määrärahojen puitteissa pääasiallisesti lyhytaikaista, enintään 12 kuukauden pituista lainaa käypää korkoa vastaan. Lainat on tarkoitus myöntää vakuutta vaatimatta.

Suomen Vientiluotto Oy:n myöntämien vienti- ja alusluottojen tavoitteena on varmistaa, että suomalaisilla viejillä on käytössään vastaavanlainen kansainvälisesti kilpailukykyinen viennin ja alustoimitusten rahoitusjärjestelmä kuin tärkeimpien kilpailijamaidemme viejillä. Tämän rahoitusjärjestelmän avulla parannetaan suomalaisten viejien mahdollisuuksia menestyä pääomatavaraviennin- ja alustoimitusten tarjouskilpailuissa ja samalla autetaan vientiyrityksiä, kotimaisia telakoita sekä niiden alihankkijoita työllistämään.

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2019 talousarvio	10 000
2018 talousarvio	10 000
2017 tilinpäätös	—

### 83. Lainat tutkimus- ja innovaatiotoimintaan (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 140 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtion lainanannosta sekä valtion takauksesta ja valtion takuusta annetun lain (449/1988), valtioneuvoston tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan rahoitusta koskevan asetuksen (1444/2014) ja Euroopan unionin vähämerkityksistä tukea koskevan asetuksen (EY 1407/2013) mukaisesti yrityksille ja muille yhteisöille tuotteiden, tuotantomenetelmien ja palveluiden kehittämistä ja hyödyntämistä koskevaan teknologiseen, liiketoiminnalliseen ja muuhun tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaan sekä pääosin nuoria innovatiivisia yrityksiä palvelevien yrityskiihdyttämöjen ja riskipääomarahastoa kokoavien yritysten toiminnan käynnistämiseen.

Lainoja voidaan myöntää riskiehtoisena. Mikäli hanke tai sen tulosten taloudellinen hyödyntäminen viivästyy tai epäonnistuu, Business Finlandilla on lainansaajan hakemuksesta oikeus luopua lainasaatavasta tai muutoin muuttaa lainan ehtoja valtioneuvoston asetuksella tarkemmin määriteltävällä tavalla.

Lainat myönnetään pääsääntöisesti vakuutta vaatimatta. Osa rahoituksesta voidaan maksaa ennakkona.

Valtiokonttorilla on oikeus sopia lainansaajan kanssa aiemmin myönnettyjen pääomalainojen ja niille kertyneiden korkojen muuttamisesta vieraan pääoman ehtoisiksi lainoiksi osakeyhtiölain mukaisesti. Valtiokonttori voi myös sopia lainojen erääntymisestä tällaisten muutosten yhteydessä. Muutos voidaan tehdä vain muiden velkojien suostuksella.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

#### **Valtuus**

Vuonna 2019 uusia lainoja saa myöntää enintään 155 123 000 eurolla.

Mikäli vuoden 2018 myöntämisvaltuutta on jäänyt käyttämättä, saa käyttämättä jääneestä osasta tehdä myöntämispäätöksiä vuonna 2019 enintään 50 000 000 eurolla.

*Selvitysosa:* Lainoilla kannustetaan yrityksiä ja muita yhteisöjä tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan sekä yhteisiin teknologia-, tutkimus-, kehitys- ja innovaatio-ohjelmiin, joiden avulla pyritään nopeuttamaan kehitystä sekä kasvattamaan jalostusarvoa ja tuottavuutta.

Rahoitusta myönnetään erityisesti:

- yrityksille ja muille yhteisöille tutkimus- ja kehitystyöhön, jonka tavoitteena on edistää kansainvälisesti kilpailukykyisten tuotteiden, tuotantomenetelmien ja palvelujen kehittämistä ja parantamista
- riskipitoisiin tutkimus-, kehitys- ja innovaatiohankkeisiin ja ohjelmiin, joilla tähdätään uuden teknologian ja osaamisen hyödyntämiseen sekä energiatalouden, ympäristö- ja hyvinvointiteknologioiden kehittämiseen teollisuudessa ja palveluissa
- alkavien innovatiivisten yritysten ja olemassa olevien yritysten uusien liiketoimintojen käynnistämiseen sekä tutkimus- ja kehittämistoiminnan ja tulosten liiketaloudellisen hyödyntämisen edistämiseen
- markkinaläheisiin riskipitoisiin kehitys-, pilotointi- ja demonstrointihankkeisiin
- innovatiivisten tuotantotapojen kehittämiseen ja kokeilemiseen pilotti- ja demonstraatiomittakaavassa sekä koetuantoon
- pienille ja keskisuurille yrityksille teknologiahankintoihin ja teollisoikeuksien sekä innovaatiopalvelujen hankkimiseen tutkimus-, tuotekehitys- ja innovaatiohankkeen osana.

Lainojen takaisinmaksuista saatavat tulot on merkitty momentille 15.01.04 ja korot momentille 13.01.05.

Vaikuttavuustavoitteet on esitetty momentin 32.20.06 yhteydessä.

#### Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2019	2020	2021	2022	2023—	Yhteensä vuodesta 2019 lähtien
Ennen vuotta 2019 tehdyt sitoumukset	82 000	27 000	11 500	2 500	2 000	125 000
Vuoden 2019 sitoumukset	58 000	62 000	17 500	11 500	6 123	155 123
<b>Menot yhteensä</b>	<b>140 000</b>	<b>89 000</b>	<b>29 000</b>	<b>14 000</b>	<b>8 123</b>	<b>280 123</b>

#### Business Finlandin lainojen lainakanta

	2015	2016	2017
Valtiokonttorin hoidossa vuoden lopussa oleva lainakanta (milj. euroa)	751,5	829,1	882,3

#### Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Arviomäärärahan tarkentuminen	-2 000
Valtuuslisäyksen (I LTA2017, TA2018) maksatukset (siirto momentille 32.20.89)	-2 500
Valtuuslisäyksiä maksatukset (siirto momentilta 32.20.89)	3 500
<b>Yhteensä</b>	<b>-1 000</b>

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2019 talousarvio	140 000 000
2018 talousarvio	141 000 000
2017 tilinpäätös	141 827 409

(87.) Pääomalaina Finnvera Oyj:lle (siirtomääräraha 3 v)

2017 tilinpäätös	5 000 000
------------------	-----------

87. Pääomalainat teollisuuden uudistumiseen ja yritysveltoisten liiketoimintaekosysteemien kehittämiseen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 12 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää osakeyhtiölain mukaisten vakuudettomien pääomalainojen myöntämiseen yrityksille ja muille yhteisöille liiketoimintaekosysteemejä uudistavaan toimintaan.

Lainat myönnetään EU:n ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena käynnistystukena. Lainoja voidaan myöntää myös valtiontukea sisältämättömänä pääomalainana, jolloin ei sovelleta valtioneuvoston tutkimus-, kehittämis- ja innovaatio-toiminnan rahoitusta koskevaa asetusta (1444/2014).

Lainoja voidaan myöntää riskiehtoisena. Mikäli hanke tai tavoiteltu liiketoiminta lainanhoitokykyä olennaisesti heikentävällä tavalla epäonnistuu, Business Finlandilla on lainansaajan hakemuksesta oikeus osittain tai kokonaan luopua lainasaatavasta tai muutoin muuttaa lainan ehtoja valtioneuvoston asetuksella tarkemmin määriteltävällä tavalla.

Osa rahoituksesta voidaan maksaa ennakkona.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

**Valtuus**

Vuonna 2019 uusia lainoja saa myöntää enintään 30 000 000 eurolla.

*Selvitysosa:* Pääomailainoilla rahoitetaan käynnistysvaiheessa olevia yrityksiä, jotka toiminnallaan uudistavat teollisuutta ja kehittävät uusia liiketoimintaekosysteemejä. Tavoitteena on uuden, aineettoman pääoman ja osaamisen tehokkaaseen hyödyntämiseen perustuvan yritystoiminnan edistäminen talouskasvun tukemiseksi.

Rahoitettava toiminta voi liittyä esimerkiksi liiketoimintaekosysteemin operaattorin toimintaan tai tieto- tai testialus-  
tojen kehittämiseen.

Vaikuttavuustavoitteet on esitetty momentin 32.20.06 yhteydessä.

**Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)**

	2019	2020	2021	2022	2023—	Yhteensä vuodesta 2019 lähtien
Ennen vuotta 2019 tehdyt sitoumukset	6 000	6 000	6 000	6 000	-	24 000
Vuoden 2019 sitoumukset	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000	30 000
<b>Menot yhteensä</b>	<b>12 000</b>	<b>12 000</b>	<b>12 000</b>	<b>12 000</b>	<b>6 000</b>	<b>54 000</b>

**Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)**

Valtuuden maksatukset	6 000
<b>Yhteensä</b>	<b>6 000</b>

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2019 talousarvio	12 000 000
2018 talousarvio	6 000 000

(88.) *Pääomasijoitus Suomen Teollisuussijoitus Oy:lle* (siirtomääräraha 3 v)

2017 tilinpäätös	29 500 000
------------------	------------

89. *Pääomasijoitus Business Finland Venture Capital Oy:lle* (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 10 800 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Business Finland Venture Capital Oy:n osakkeiden merkintähinnan ja muun pääoman maksamiseen. Yhtiö voi valtiotukea koskevien säännösten ja määräysten puitteissa ottaa rahastosijoituksissaan suurempaa riskiä tai tyytyä pienempään tuottoon kuin yksityiset sijoittajat.

*Selvitysosa:* Business Finland Venture Capital Oy tekee sijoituksia pääomarahastoihin, joiden sijoitustoiminnan painopiste on alkavissa suomalaisissa kasvuhakuisissa ja kansainvälistyvissä yrityksissä. Sijoituksia voidaan tehdä pääomarahastoihin, jotka sijoittavat suoraan tai soveltuvan rahastorakenteen kautta alkaviin yrityksiin.

Sijoitustoiminnan tavoitteena on monipuolinen alkavien yritysten pääomasijoitusmarkkina sekä entistä suurempi yksityisten sijoitusten osuus alkavien yritysten kokonaisrahoituksesta.

*Yhteiskunnallinen vaikuttavuus*

— 2—4 uutta rahastosijoitusta, joissa yksityisen pääoman osuus on pääsääntöisesti vähintään 50 %. Yksityisen pääoman osuus voidaan toteuttaa myös rahaston sijoituskohteen tasolla.

**Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)**

Valtuuslisäyksen (I LTA 2017, TA 2018) maksatukset (siirto momentilta 32.20.83)	2 500
Vähentynyt pääoman tarve (siirto momentille 32.20.83)	-3 500
<b>Yhteensä</b>	<b>-1 000</b>

Momentin nimike on muutettu.

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2019 talousarvio	10 800 000
2018 talousarvio	11 800 000
2017 tilinpäätös	15 700 000

**30. Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikka**

*Selvitysosa:* Kasvupolitiikan toteuttamiseksi työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikalla tuetaan työvoiman osaamisen kehittämistä, yritysten kansainvälistymistä ja kasvua, alkavaa yritystoimintaa sekä torjutaan työttömyyttä ja työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmia. Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikalla kehitetään pk-yritysten pitkän aikavälin kilpailukykyä ja vaikutetaan myös toimintaympäristön muutoksiin, joita aiheuttavat digitalisaatio, globalisaatio, väestön ikääntyminen sekä energiapolitiikan ja ilmastomuutoksen tuomat haasteet.

Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikalla on kiinteä yhteys elinkeino- ja innovaatiopolitiikkaan, jotka ovat kasvupolitiikan keskeisiä elementtejä. Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikkaa toteutetaan julkisilla työvoima- ja yrityspalveluilla. Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikassa painotuksena on työttömyyden alentaminen, nopea työllistyminen ja kasvun vauhdittaminen vastaamalla yritysten työvoima- ja osaamistarpeisiin sekä luomalla edellytyksiä uudelle yritystoiminnalle. Yritysten kehittymistä, rakennemuutosten hallintaa ja työurien jatkumista tuetaan toteuttamalla yritysten tarpeiden mukaista työvoimakoulutusta ja yritystoiminnan kehittämispalveluja. Työvoimakoulutusta suunnataan entistä enemmän yritysälähtöiseksi. Palveluilla, piloteilla ja koulutuksella helpotetaan nopealla aikavälillä osaavan työvoiman saatavuutta alueellisesti ja toimialoittain kohtaantohaasteiden ratkaisemiseksi sekä samanaikaisesti vahvistetaan tulevia kasvupalvelumarkkinoita. Työnhakijoiden osaamista päivitetään helpottamaan yritysten osaavan työvoiman saatavuutta. Uusien yritysten syntymistä edistetään starttirahalla ja antamalla alkaville yrityksille kokonaisvaltaista tukea niiden elinkaaren alkuvaiheissa neuvonnan ja koulutuksen keinoin.

Julkisen työvoima- ja yrityspalvelun uudistuksessa resurssien käyttöä kohdennetaan työnhakijoiden aktivointiin. Tämä toteuttaa kasvupolitiikan tavoitteita tukemalla työvoiman saatavuutta yrityksissä. Työ- ja elinkeinotoimiston (TE-toimisto) tehtävänä on yritys- ja työnantajälähtöinen työnvälitys, joka tukee nopeaa työllistymistä ja avoimien työpaikkojen mahdollisimman tehokasta täyttämistä. Yksityisten työvoimapalveluiden roolia palvelujen tuottajana lisätään ja vahvistetaan TE-palvelujen resurssseja. Käynnistyvillä kasvupalvelupiloteilla otetaan jo ennen maakuntauudistusta käyttöön työvoima- ja yrityspalvelujen uusia toimintamalleja, joissa yksityisten palveluntuottajien toimivaltuuksien ja kokonaisvastuun vahvistamisen myötä tavoitellaan uusia palveluinnovaatioita ja vahvempaa vaikuttavuutta. Sähköiset TE-palvelut uudistetaan ja toiminta digitalisoidaan kattavasti. Kaikille työmarkkinoiden toimijoille avoin digitaalinen työmarkkinatori otetaan käyttöön ja työnvälityksessä hyödynnetään automaatiota. Palkkatuen käyttöä suunnataan työntekijöiden rekrytoimiseksi yrityksiin. Vuoden 2019 loppuun saakka toteutettavaan kasvuyritysten työllisyysohjelmaan kootaan keskeisimmät kasvuyrityksiä ja työttömiä osaajia yhdistävät palvelut ja toimintamallit sekä suunnataan toimenpiteitä tukemaan kasvupalvelun valmistelua ja testaamaan julkisia kasvupalveluja.

Työllisyysmäärärahoilla rahoitetaan TE-toimistojen järjestämiä palveluita, joihin osallistumalla työtön voi täyttää niin kutsutun aktiivimallin aktiivisuusehdon. Osana aktiivimallia tukevia toimia asiakasohjauksen resursointia vahvistetaan. Palveluntuottajille mahdollistetaan työnhakijoiden haastattelu, työnhakijan palvelutarpeen arviointi sekä työllistymissuunnitelman laatiminen yhdessä työnhakijan kanssa.

Hallitus valmistelee TE-palvelujen järjestämisvastuun siirron maakunnille vuoden 2020 alusta lähtien. TE-palvelut ja ELY-keskusten yrityspalvelut yhdistetään asiakaslähtöisyyden ja vaikuttavuuden lisäämiseksi julkiseksi kasvupalveluksi. Kasvupalvelussa yhdistetään osaavan työvoiman, yrittäjyyden ja yritysten kehittämisen tavoitteet ja toimenpiteet asiakaslähtöiseksi palvelukokonaisuudeksi. Kasvupalvelun järjestämisessä hyödynnetään järjestäjä-tuottaja -mallia ja mahdollista allianssimallia maakuntien näin halutessa.

Vuosina 2017—2018 käynnissä ollutta palkkatuetun työn ja starttirahan rahoitusmallia jatketaan v. 2019. Palkkatuetun työtä rahoitetaan työttömyysetuuksiin varatuista määrärahoista siten, että niistä rahoitetaan peruspäivärahaa vastaava määrä ja ylittävä osa rahoitetaan työllisyysmäärärahoista. Yrittäjäksi ryhtyvälle työttömälle maksettava starttiraha rahoitetaan kokonaan työttömyysetuusmäärärahoista.

Osana hallituksen kärkihanketta nuorisotakuuta yhteisötakuun suuntaan luotujen nuorten Ohjaamo-palvelupisteiden toiminnan vakiinnuttaminen jatkuu. Vuoden 2018 alussa Ohjaamo -verkosto käsitti 50 palvelupistettä. Psykososiaalisen tuen -hankkeella vahvistetaan Ohjaamoiden kykyä tarjota kevyttä mielen hyvinvointiin liittyvää tukea. Hanke vahvistaa sosiaali- ja terveystalouden roolia Ohjaamoissa. Samalla tuetaan kasvupalveluiden ja sote-palveluiden integraatiota. Nuoriin kohdennettujen tulospurustaisten hankintojen lisäämisen hankkeessa tavoitteena on ohjata 10 000 alle 30-vuotiasta nuorta palveluiden piiriin.

Maahanmuuttajien kotoutumista ja työllistymistä tuetaan työvoimakoulutuksena toteutettavalla kotoutumiskoulutuksella. Kotoutumiskoulutuksen alkuun hankitaan omakielisiä orientaatiojaksoja, joiden on todettu nopeuttavan kotoutumista. Kotoutumiskoulutuksessa lisätään kieli- ja yhteiskuntatietouden opintojen rinnalla merkittävästi ammatillisesti suuntautuneita opetussisältöjä. Lisäksi kehitetään maahanmuuttajien ohjausta tarkoituksenmukaisesti koulutukseen, palveluihin ja työelämään. Koulutuksen linkittymistä työelämään ja yrittäjyyteen kasvupolitiikan välineenä lisätään.

#### **Työvoimapalvelujen piirissä henkilöitä keskimäärin (htv) vuoden aikana (ei sisällä ESR-ohjelmasta rahoitettavia toimenpiteitä, laskentaperuste: vuoden aikana käytössä olevat määrärahat)**

	2017 toteutuma	2018 arvio	2019 arvio
Palkkatuettu työ <sup>1)</sup>			
— Valtionhallinto	477	500	500
— Kunnat ja kuntayhtymät	6 584	7 100	7 500
— Yksityinen sektori	11 659	12 600	13 200
Starttiraha <sup>1)</sup>	4 371	3 950	3 950
Työvoimakoulutuksen hankinta	18 537	13 250	13 000
— Ammatillinen koulutus <sup>2)</sup>	10 282	7 180	6 300
— Kotoutumiskoulutus	8 255	6 070	6 700
Valmennukset	2 350	2 800	3 000
<b>Yhteensä</b>	<b>43 978</b>	<b>40 200</b>	<b>41 150</b>
Työkokeilut	10 787	11 500	11 000
<b>Yhteensä</b>	<b>54 765</b>	<b>51 700</b>	<b>52 150</b>

<sup>1)</sup> Palkkatuetun työn ja starttirahan volyymit sisältävät myös pelkästään työttömyysetuusmäärärahoilla (33.20.51, 51 ja 52) rahoitettuja.



2) Vuonna 2018 tutkintotavoitteinen ammatillinen työvoimakoulutus siirrettiin opetus- ja kulttuuriministeriön vastuulle.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen työ- ja elinkeinoministeriö asettaa alustavasti työllisyyden ja yrittäjyyden tulosalueelle yhteistyössä konsernin muiden tulosalueiden kanssa ja kestäväen kasvupolitiikan edellytysten vahvistamiseksi seuraavat yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet vuodelle 2019:

	2017 toteutuma	2018 tavoite	2019 tavoite
<b>Työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaanto paranee</b>			
— Rekrytointiongelmia kokeneiden toimipaikkojen osuus (%)	37	< 23	< 33
<b>Rakenteellinen työttömyys vähenee</b>			
— Vaikeasti työllistyvien määrä (hlöä)	191 889	< 186 550	< 155 000
<b>Työttömyysjaksot lyhenevät</b>			
— Virta yli 3 kk työttömyyteen (%)	44	< 35	< 32
<b>Nuorten osallisuus lisääntyy</b>			
— Virta yli 3 kk työttömyyteen alle 25-vuotiailla (%)	32	< 24	< 20
<b>Maahanmuuttajien osallisuus lisääntyy</b>			
— Virta yli 3 kk työttömyyteen maahanmuuttajilla (kansalaisuus) (%)	43,9	< 43	< 36
<b>Yrittäjyys lisääntyy</b>			
— Uusien yritysten määrä (lkm)	6 826	10 000	8 500

#### 01. Työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 171 667 000 euroa.

Työ- ja elinkeinoministeriö päättää, kuinka suuri osa työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamenoihin tarkoitetuista määrärahoista käytetään työllistymistä edistävään monialaiseen yhteispalveluun.

*Selvitysosa:* Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen työ- ja elinkeinoministeriö asettaa alustavasti työ- ja elinkeinotoimistoille seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2019:

#### Toiminnallinen tuloksellisuus

	2017 toteutuma	2018 tavoite	2019 tavoite
Työnantaja-asiakkaiden kokonaistyytyväisyys (1—5)	4,0	> 4,0	> 4,0
Työnhakija-asiakkaiden kokonaistyytyväisyys (1—5)	3,7	> 4,0	> 4,0
Henkilötyövuosien kehitys	2 903	2 713	2 888
Kokonaistyytyväisyys (1—5)	3,4	> 3,4	> 3,4

#### Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2017 toteutuma	2018 varsinainen talousarvio	2019 esitys
<b>Bruttomenot</b>	157 992	163 476	172 067
<b>Bruttotulot</b>	518	400	400
<b>Nettomenot</b>	157 474	163 076	171 667

	2017 toteutuma	2018 varsinainen talousarvio	2019 esitys
<b>Siirtyvät erät</b>			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	17 415		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	33 072		
<b>Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)</b>			
Aktiivimallin toimeenpanon lisäresurssit			10 300
Euroguidance-toiminnan rahoitus (siirto momentille 29.01.02)			-80
Kertaluonteisen lisäyksen poisto (TE-toimistojen yhteisen valtakunnallisen positiivisen rakennemuutoksen yksikön perustaminen)			-100
Maahanmuuttajien kotoutumisen edistäminen, kertaluonteisen siirron palautus (siirto momentille 32.70.03)			-400
Määräaikaishaastattelut			10 000
Nuorisotyöttömyys: Psykososiaalisen tuen palvelupaketti, kertaluonteisen siirron palautus (siirto momentille 32.30.51)			-3 000
Opetushallituksen Oppilas-, opiskelija- ja tutkintotietojen sähköinen käsittelyjärjestelmä (ent. Todenetun osaamisen rekisteri) (siirto momentille 29.01.02)			-50
Työvoima- ja kasvupalvelukoulutuksen hankinta (siirto momentille 32.01.02)			-1 700
Työvoimapolvelukokonaisuuden tehostaminen (työllisyyspaketti)			-10 000
Palkkausten tarkistukset			4 483
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)			-38
Toimintamenojen tuottavuussäästö			-713
Toimintameno säästö (HO 2015)			-850
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)			-378
VaEL-maksun väliaikainen alentaminen			1 117
<b>Yhteensä</b>			<b>8 591</b>
2019 talousarvio			171 667 000
2018 talousarvio			163 076 000
2017 tilinpäätös			173 131 000

#### 51. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 244 061 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) mukaisesti:

1) asiantuntija-arviointien, kokeilujen, valmennusten, työvoimakoulutuksen ja yritystoiminnan kehittämisspalvelujen hankintaan, työllisyyspoliittisiin avustuksiin tai näihin verrattavissa olevien palveluiden hankintaan sekä työhön ja palveluihin hakeutuville ja palveluihin ja asiantuntija-arviointeihin osallistuville maksettaviin kustannusten korvauksiin ja työolosuhteiden järjestelytuen maksamiseen

2) valtion virastolle tai laitokselle työttömän työnhakijan palkkaamisesta aiheutuviin palkkauskustannuksiin enintään 500 henkilötyövuotta vastaavalta osalta. Tältä momentilta ja momenteilta 33.20.50, 33.20.51 ja 33.20.52 yhdestä henkilöstä korvattavien palkkauskustannusten määrä ilman lomarahaa saa olla yhteensä enintään 3 100 euroa kuukaudessa, minkä lisäksi korvataan enintään sitä vastaava lomaraha

3) lain 7 luvun 9 §:n 1 momentissa tarkoitetun palkkatuen maksamiseen siten, että vuoden kuluessa on keskimäärin työllistettynä enintään 3 000 henkilöä. Tältä momentilta ja momenteilta 33.20.50, 33.20.51 ja 33.20.52 yhdestä henkilöstä korvattavien palkkauskustannusten määrä ilman lomarahaa saa olla yhteensä enintään 1 800 euroa kuukaudessa, minkä lisäksi korvataan enintään sitä vastaava lomarahaa

4) kunnalle myönnettävän lisätuen sekä muun kuin kohdassa 3 tarkoitetun palkkatuen maksamiseen. Tältä momentilta ja momenteilta 33.20.50, 33.20.51 ja 33.20.52 yhdestä henkilöstä palkkatukena maksettava määrä ilman lomarahaa saa olla yhteensä enintään 1 400 euroa kuukaudessa, minkä lisäksi korvataan enintään palkkatukipäättökseen mukainen prosentiosuus lomarahasta

5) starttirahan maksamiseen muille kuin työttömänä yritystoiminnan aloittaneille

6) vakuutusturvan kustannuksiin

7) palveluntuottajalta hankittavaan kokonaisuuteen, johon sisältyy työnhakijan palveluprosessiin liittyviä toimia, työnvälityspalvelua tai työkokeiluun ohjaamista tai näihin verrattavissa olevia toimia sekä kohdassa 1 mainittua palvelua.

Lisäksi määrärahaa saa käyttää:

1) koulutuksen ja majoituksen hankkimiseen Pohjoiskalotin koulutussäätiöltä

2) ennen työllisyyslain (275/1987) voimaantuloa palkattujen ja edelleen samassa työsuhteessa olevien vajaakuntoisten henkilöiden palkkaamisesta aiheutuviin menoihin

3) hallitusohjelman mukaiseen uuteen kasvuyritysten työllisyysohjelman toteutukseen

4) julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden alueellista tarjoamista ja työelämäkokeilua koskevasta kokeilusta annetun lain (505/2017) mukaisten päätösten maksamiseen

5) palvelujen kehittämis- ja kokeilumenoista ja työvoimakoulutuksen tiedottamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen sekä enintään yhtä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen.

Määrärahaa saa käyttää myös kulutusmenojen maksamiseen.

Siirtomenoista palkkatuki, starttiraha ja työllisyyspoliittinen avustus budjetoidaan maksuperusteisena, Valtiokonttorin tapaturmavakuutusmaksut maksatuspäätösperusteisena ja muut siirtomenot suoriteperusteisena.

### Valtuus

Vuonna 2019 saa työvoimakoulutuksen hankinnasta aiheutua valtiolle menoja vuoden 2019 jälkeen enintään 65 000 000 euroa.

### Selvitysosa:

#### Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Asiantuntija-arvioinnit	3 320 000
Kokeilut ja valmennukset	21 710 000
Työvoimakoulutuksen hankinta	
— Ammatillinen koulutus	74 388 000
— Kotoutumiskoulutus	61 428 000

Pohjoiskalotin koulutussäätiöstä hankittava koulutus	1 700 000
<b>Yhteensä</b>	<b>137 516 000</b>
Starttiraha	8 700 000
Palkkatuettu työ	
— Valtionhallinto	12 355 000
— Kunnat ja kuntayhtymät	9 800 000
— Yksityinen sektori	31 500 000
<b>Yhteensä</b>	<b>53 655 000</b>
Työllisyyspoliittinen avustus	7 000 000
Yritystoiminnan kehittämispalvelujen hankinta	8 000 000
Korvaukset	1 910 000
Vakuutusurva	950 000
Palvelujen kehittämis- ja kokeilumenot	1 300 000
<b>Kaikki yhteensä</b>	<b>244 061 000</b>

Palkkatuettua työtä ja työttömien starttirahaa rahoitetaan sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan pääluokasta työttömyysetuusmäärärahoista momenteilta 33.20.50, 51 ja 52 peruspäivärahaa vastaavan määrän osalta ja ylittävä osa rahoitetaan momentilta 32.30.51 vuosina 2017—2019. Vuodesta 2020 alkaen momentin 32.30.51 on tarkoitus siirtyä osaksi maakuntien yleiskatteellista rahoitusta, jolloin lähtökohtaisesti ylimenevä osa rahoitettaisiin maakunnan käytettävissä olevista määrärahoista. Palkkatukea koskevia säädöksiä maakuntarakenteessa valmistellaan vuosien 2018—2019 aikana.

#### Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

	2017 toteutuma	2018 arvio	2019 tavoite
— TE-palvelun kokonaistehokkuus (indeksi 100 = tehokas)	85	87	89
— 3 kk ammatillisen työvoimakoulutuksen jälkeen työttömäksi jääneiden osuus <sup>1)</sup> (%)	38,1	< 35	< 32
— 3 kk palkkatuetun työn jälkeen työttömäksi jääneiden osuus (%)	50,9	< 45	< 45
— 3 kk kotoutumiskoulutuksen jälkeen työttömäksi jääneiden osuus (%)	28,4	< 28	< 27

<sup>1)</sup> Sisältää vain momentilta 32.30.51 rahoitettavan ammatillisen työvoimakoulutuksen (vuoden 2018 tavoite ei ole suoraan vertailukelpoinen edellisen vuoden toteutumaan ja arvioon).

#### Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2019	2020	2021	2022	Yhteensä vuodesta 2019 lähtien
<b>Työvoimakoulutus</b>					
Ennen vuotta 2019 tehdyt sitoumukset	62 700	10 500	500	-	73 700
Vuoden 2019 sitoumukset	-	55 000	9 500	500	65 000
<b>Menot yhteensä</b>	<b>62 700</b>	<b>65 500</b>	<b>10 000</b>	<b>500</b>	<b>138 700</b>

**Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)**

Julkisen talouden välittömät sopeutustoimet (HO 2015)	-20 000
Kotoutumiskoulutus	1 611
Nuorisotyöttömyys (siirrot momenteilta 29.20.30, 32.30.01 ja 33.30.60)	16 400
Suuriin siirtyviin eriin liittyvä määrärahavähennys	-50 000
Työvoimakoulutuksen hankinta (siirto momentilta 29.20.30)	-31 000
<b>Yhteensä</b>	<b>-82 989</b>
2019 talousarvio	244 061 000
2018 talousarvio	327 050 000
2017 tilinpäätös	433 753 000

**40. Yritysten toimintaympäristö, markkinoiden sääntely ja työelämä****Valtuus**

Luottolaitosten varoista myönnettävien eräistä korkotukilainoista annetun lain (1015/1977) 4 §:n mukainen turvavarastointilainojen korkohyvityksen enimmäismäärä on 5 %. Uusia turvavarastolainoja saa hyväksyä vuonna 2019 enintään 8 400 000 euroa.

Turvavarastolain (970/1982) 7 §:n mukaisia varastoavustuksia saa myöntää vuonna 2019 enintään 34 000 euroa.

*Selvitysosa:* Suomen taloudellisen menestyksen ja suomalaisyritysten kasvuedellytysten kannalta on keskeistä huolehtia siitä, että yritysten säädösympäristö on toimiva ja kilpailukykyinen. Laadukas sisämarkkinalainsäädäntö ja sen tehokas kansallinen toimeenpano ovat osa tätä tavoitetta ja keskeinen edellytys sisämarkkinoiden toimivuudelle. Kansainvälistymisen tukemiseksi on tärkeää, että kansalaisten, yritysten ja viranomaisten toimintaa sisämarkkinoilla tukevat informaatio- ja ongelmanratkaisupalvelut kehittyvät siten, että yritykset ja kansalaiset pystyvät entistä paremmin hyötymään EU:n sisämarkkinoista. Korkeatasoinen tekninen turvallisuus ja luotettavuus yhteiskunnassa sekä yrityksissä on tärkeää kansalaisten turvallisuuden kannalta sekä yritysten kilpailukykyyn kulmakivenä. Yritysten yhteiskuntavastuun edistäminen on niin ikään tärkeää yritysten kilpailukykyyn tukemiseksi.

Yritysten kasvuedellytyksiä vahvistetaan purkamalla niitä rajoittavaa tai hidastavaa sääntelyä. Talouden kilpailullisuutta kasvatetaan ja markkinaehtoisen liiketoiminnan harjoittamisen edellytyksiä parannetaan. Kilpailuvalvontaa tehostetaan kilpailulain muutosten myötä. Valmistellaan kansallisten kilpailuviranomaisten täytäntöönpanovaltuuksia, itsenäisyyttä ja resursseja koskevan direktiivin voimaansaattamista.

Rajat ylittävän verkkomarkkinoinnin ja -kaupan kasvun vuoksi kuluttajansuojajärjestelmän euroopanlaajuinen toimivuus nousee yhä tärkeämpään asemaan. Tekninen turvallisuus ja luotettavuus pidetään korkealla tasolla.

Yritysten kattava ja luotettava taloudellinen informaatio antaa eri sidosryhmille riittävät tiedot niiden taloudellisesta tilasta, mikä on tärkeää elinkeinoelämän toiminnan näkökulmasta.

Kaupparekisteri ylläpitää ja parantaa oikeusvarmuutta elinkeinoelämässä. Kaupparekisteriä ja sitä koskevaa sääntelyä uudistetaan vastaamaan paremmin yritysten, muiden viranomaisten ja tietoyhteiskunnan tarpeisiin.

Innovaatiot ja toimiva aineettoman omaisuuden suojajärjestelmä ovat keskeisiä suomalaisyritysten kasvun ja kansainvälisen kilpailukykyyn kannalta. Toimiva ja kilpailukykyinen aineettomien oikeuksien järjestelmä varmistaa yritysten innovaatioiden ja muun aineettoman omaisuuden suojan ja hyödyntämisen sekä oikeuksien tehokkaan täytäntöönpanon Suomessa ja kansainvälisesti. Patentti- ja rekisterihallituksen teollisoikeuksien myöntämiseen ja hyödyntämiseen liittyvien palvelujen saatavuus Suomessa varmistetaan aikaisempien päätösten mukaisesti budjettirahoituksella.

Toimivat työmarkkinat ja ajanmukainen — työnantajien, työntekijöiden ja yritysten tarpeet huomioon ottava— työ-  
lainsäädäntö sekä hyvä työelämän laatu ovat yritysten kilpailuetuja. Yritysten tasapuolisista kilpailuedellytyksistä  
huolehditaan muun muassa työlainsäädännön keinoin. Paikallisen sopimisen edellytyksiä parantamalla sekä yritysten  
toimintaedellytyksiä ja kasvuhaluutta edistämällä helpotetaan tavoitetta nostaa työllisyysastetta. Työnantajien hal-  
linnollista taakkaa pyritään keventämään lupa- ja ilmoitusmenettelyjä karsimalla.

Huoltovarmuudella turvataan väestön toimeentulon, maan talouselämän ja maanpuolustuksen kannalta välttämätön  
kriittinen tuotanto, palvelut ja infrastruktuuri vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Huoltovarmuuden lähtö-  
kohtina ovat toimivat kansainväliset markkinat, monipuolinen teollinen pohja, vakaa julkinen talous ja kilpailukykyi-  
nen kansantalous. Huoltovarmuuden turvaaminen tukeutuu toimiviin kansainvälisiin poliittisiin, taloudellisiin ja tek-  
nisiin yhteyksiin sekä näiden jatkuvuuteen. Huoltovarmuuden tavoitepäättöstä ollaan uudistamassa. Tärkeässä ase-  
massa on uuden tavoitepäättökseen toimeenpanon käynnistäminen.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen työ- ja elinkeinoministeriö asettaa alustavasti yritysten toimintaympäris-  
tön, markkinoiden sääntelyn ja työelämän tulosalueelle yhteistyössä konsernin muiden tulosalueiden kanssa sekä kes-  
tävän kasvupolitiikan edellytysten vahvistamiseksi seuraavat yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet vuodelle 2019:

- Kaikkien toimijoiden toimintaolosuhteet markkinoilla ovat tasavertaiset ja kilpailumahdollisuudet parantuvat
- Taloudellinen huoltovarmuus on korkealla tasolla
- Kuluttajien asema on turvallinen ja kuluttajat sekä yrittäjät luottavat markkinoiden toimivuuteen
- Tekninen turvallisuus ja luotettavuus yhteiskunnassa sekä yrityksissä säilyy korkealla tasolla
- Yritysten sääntelytaakan kasvu pysähtyy ja taakkaa pyritään aktiivisesti vähentämään. Teollisuudelle aiheutuvan  
taloudellisen rasituksen ja sen sääntelytaakan lisäämistä vältetään
- Ajanmukaiset teollisoikeusjärjestelmät edistävät innovaatioita sekä tavaroiden ja palvelujen kaupallistamista.

#### *01. Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)*

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 15 490 000 euroa.

*Selvitysosa:* Kilpailu- ja kuluttajavirasto edistää markkinoiden toimivuutta. Tavoitteena on terveen ja toimivan  
kilpailun turvaaminen ja talouden tehokkuuden lisääminen sekä yksityisessä että julkisessa toiminnassa sekä se, että  
yritykset toimivat vastuullisesti ja että kuluttajat voivat luottaa markkinoiden toimivuuteen ja häiriötilanteiden nope-  
aan selvittämiseen. Kuluttajavastuualueen ylijohtaja toimii kuluttaja-asiamiehenä. Kuluttajaneuvonta siirtyy vuoden  
2019 alusta lähtien viraston tehtäväksi. Lisäksi virasto vaikuttaa yleisesti kilpailun toimivuuteen ja kuluttajien ase-  
maan ja hoitaa sille kuuluvat kansainväliset tehtävät.

Virasto luo edellytyksiä talouskasvulle sekä uudelle ja terveelle yritystoiminnalle. Taloudellinen kilpailu ohjaa talou-  
den uudistumista ja luo kannusteita innovointiin ja investointeihin. Kuluttajien luottamus toimintaympäristöön ja toi-  
mijoihin markkinoilla luovat edellytyksiä yksityisen kysynnän kasvulle. Kilpailu- ja kuluttajapolitiikan toimin, yh-  
dessä muiden viranomaisten kanssa, viedään tilaa harmaalta taloudelta.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen työ- ja elinkeinoministeriö asettaa alustavasti Kilpailu- ja kuluttajaviras-  
tolle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2019:

**Vaikuttavuus**

	2017 toteutuma	2018 tavoite	2019 tavoite
<b>Suomen kotimarkkinoiden kilpailun intensiteetti paranee</b>			
— Kotimarkkinoiden kilpailun intensiteetti/ Suomen sijoitus suhteessa muihin maihin	97/137	50/140	50/140
<b>Suomalaisten luottamus digitalisoituihin markkinoihin lisääntyy</b>			
— EU-sisämarkkinoiden verkkokauppaan luottavien suomalaisten osuus (%)	43	60	60

**Toiminnallinen tuloksellisuus**

	2017 toteutuma	2018 tavoite	2019 tavoite
<b>Uskottavan "hard core" -kartellien vastaisen politiikan vahvistaminen</b>			
— Sidosryhmien arvio (asteikko 1—5)	3,6	> 4,0	> 4,0
<b>Yrityskauppavalvonnalla estetään tehokkaasti keskittymisestä aiheutuvia kilpailuongelmia</b>			
— Sidosryhmien arvio (asteikko 1—5)	3,6	> 3,7	> 3,7
<b>Kuluttaja-asiamiehen toimenpitein elinkeinoharjoittajat muuttavat toimintaansa kuluttajasuojalainsäädännön mukaiseksi</b>			
— Tapaukset, joissa yritys on muuttanut toimintaansa kuluttajasuojalainsäädännön mukaiseksi (kpl)	93	130	130
<b>Kuluttajaneuvonta</b>			
— Valtakunnalliseen puhelinneuvontaan soittaneista asiakkaista on palveltu vähintään (%) <sup>1)</sup>	80,2	90	90
<b>Henkilötyövuosien kehitys</b>	134,6	145	203
<b>Kokonaistyötyytyväisyys (1—5)</b>	3,6	> 3,6	> 3,7

<sup>1)</sup> Kuluttajaneuvonta siirtyy maistraateista Kilpailu- ja kuluttajaviraston tehtäväksi 1.1.2019.

**Henkilötyövuosien arvioitu jakautuminen toimialoittain**

	2017 toteutuma	2018 tavoite	2019 tavoite
Markkinoiden toimivuuden edistäminen	26,9	25,5	25,5
Kilpailuvalvonta	59,2	67,0	67,0
Kuluttaja-asiamiehen valvonta ja muu kuluttajansuoja	32,9	35,5	35,5
Kuluttajaneuvonta	-	-	58,0
Hallintopalvelut	15,6	17,0	17,0
<b>Yhteensä</b>	<b>134,6</b>	<b>145</b>	<b>203</b>

**Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)**

	2017 toteutuma	2018	2019 esitys
		varsinainen talousarvio	
<b>Bruttomenot</b>	11 026	11 748	15 850
<b>Bruttotulot</b>	736	560	360
<b>Nettomenot</b>	10 290	11 188	15 490
<b>Siirtyvät erät</b>			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	1 649		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	1 978		

**Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)**

Kuluttajaneuvonta (55 htv) (siirto momentilta 28.40.02)			3 700
Talous- ja velkaneuvonnan ohjaustehtävä (1 htv) (siirto momentille 25.01.01)			-62
Valmismatkaliikkeiden valvonta			390
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)			-3
Kirjanpidon keskittäminen (HO 2015)			-2
Palkkausten tarkistukset			309
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)			-3
Toimintamenojen tuottavuussäästö			-50
Toimitilamenosäästö (HO 2015)			-39
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)			-27
VaEL-maksun väliaikainen alentaminen			89
<b>Yhteensä</b>			<b>4 302</b>

2019 talousarvio	15 490 000
2018 talousarvio	11 188 000
2017 tilinpäätös	10 619 000

**03. Patenti- ja rekisterihallituksen toimintamenot (siirtomääräraha 3 v)**

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 7 943 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksuihin ja kansainväliseen toimintaan liittyviin projekteihin.

Momentille budjetoidaan hakemus-, ilmoitus- ja käsittelymenettelyistä johtuen tulot pääsääntöisesti maksuperusteella.

*Selvitysosa:* Teollisoikeuksien ja yritys- ja yhteisötoiminnan asiantuntijaorganisaationa Patenti- ja rekisterihallitus (PRH) edistää ja kehittää yrittäjyyttä, innovatiivisuutta ja yhteisöllistä toimintaa Suomessa ja kansainvälisesti.

Talousarvioesityksessä varaudutaan eurooppalaisen yhtenäispatentin voimaantuloon vuoden 2019 alusta lukien.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi yritys- ja yhteisötietolain muuttamisesta, minkä mukaisesti yritys- ja yhteisötietojärjestelmän (YTJ) hallinta siirtyy Patenti- ja rekisterihallitukselle vuoden 2019 alusta.



Momentilta maksetaan 730 000 euroa säätiövalvonnan ja teollisoikeusasiamiesten valvonnan kustannuksia sekä 2 260 000 euroa tilintarkastusvalvonnan kustannuksia. Vastaavan suuruiset valvontamaksut tuloutuvat momentille 11.19.09.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen työ- ja elinkeinoministeriö asettaa alustavasti Patentti- ja rekisterihallitukselle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2019:

#### Vaikuttavuus

— PRH:n rekisterien tiedot ovat tehokkaasti yhteiskunnan käytössä ja viraston palvelut tukevat innovaatiotoimintaa ja yrittäjyyttä.

#### Toiminnallinen tuloksellisuus

	2017 toteutuma	2018 tavoite	2019 tavoite
<b>Toiminnallinen tehokkuus</b>			
Työn tuottavuus (tuottavuuden muutos, %)	5,8	> 1,0	> 1,0
Taloudellisuus (yksikkökustannusten muutos, %)	-6,9	< 2,0	< 2,0
<b>Tuotokset ja laadunhallinta</b>			
Asiakastyytyväisyys (1—5)	3,9	> 4,0	> 4,0
Sähköinen asiointi			
— Patenttihakemukset (%)	95,7	> 92	> 92
— Tavaramerkkihakemukset (%)	85,5	> 90	> 90
— Kaupparekisteri-ilmoitukset (%)	51,2	> 60	> 65
— Yhdistysrekisteri-ilmoitukset (%)	81,5	> 83	> 80
Keskimääräiset käsittelyajat			
— Kansalliset patenttihakemukset (v)	2,5	< 2,4	< 2,4
— PCT-tutkimukset määräajassa (%)	89,3	> 90	> 90
— Kansalliset tavaramerkkihakemukset (kk)	2,6	< 3,0	< 2,5
— Sähköiset kaupparekisteri-ilmoitukset (pv)	1,9	< 2	< 2
— Yhdistysrekisteri-ilmoitus (pv)	4	< 5	< 5
<b>Henkilötyövuosien kehitys</b>	393	397	390
<b>Kokonaistyytyväisyys (1—5)</b>	3,8	3,7	3,8

#### Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2017 toteutuma	2018 varsinainen talousarvio	2019 esitys
<b>Omakustannusarvoon hinnoiteltavat julkisoikeudelliset suoritteet</b>			
<b>Maksullisen toiminnan tuotot</b>			
— suoritteiden myyntituotot	51 157	46 000	46 000
— muut tuotot	379	-	-
<b>Tuotot yhteensä</b>	51 536	46 000	46 000
<b>Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset</b>			
— erilliskustannukset	41 887	44 797	44 443
— osuus yhteiskustannuksista	9 398	9 500	9 500
<b>Kustannukset yhteensä</b>	51 285	54 297	53 943

	2017	2018	2019
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys
<b>Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)</b>	251	-8 297	-7 943
<b>Kustannusvastaavuus, %</b>	100	85	85

**Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)**

	2017	2018	2019
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys
<b>Bruttomenot</b>	48 471	55 247	53 943
<b>Bruttotulot</b>	51 536	46 000	46 000
<b>Nettomenot</b>	- 3 065	9 247	7 943
<b>Siirtyvät erät</b>			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	6 435		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	11 946		

**Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)**

Edunsaajarekisterin perustaminen			-1 000
JHTT-valvonnan kattaminen palvelumaksuilla			-145
Yritys- ja yhteisötietojärjestelmä (YTJ)			-950
Yritys- ja yhteisötietojärjestelmä (YTJ) (siirto momentilta 28.10.01)			1 000
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)			-14
Kirjanpidon keskittäminen (HO 2015)			-7
Toimintamenojen tuottavuussäästö			-10
Toimitilamenosäästö (HO 2015)			-178
<b>Yhteensä</b>			<b>-1 304</b>

2019 talousarvio	7 943 000
2018 talousarvio	9 247 000
2017 tilinpäätös	2 445 896

*05. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)*

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 19 479 000 euroa.

Nettobudjetoinnissa otetaan huomioon kemikaalituoterekisterin ja akkreditointipalvelujen maksut, Euroopan kemikaaliviraston komission asetuksen (EY) N:o 340/2008 perusteella maksamat palkkiot, erillisenä palveluna tehtävien kasvinsuojeluaineiden ja biosidien arviointien korvaukset sekä yhteishankkeista muilta osapuolilta saatava rahoitus.

*Selvitysosa:* Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) valvoo ja edistää tuotteiden, palveluiden ja teollisen toiminnan turvallisuutta ja luotettavuutta sekä edistää mineraalivarojen hallintaa. Tukes edistää yritysten kilpailukykyä ja toimii kansallisena akkreditointielimenä. Tavoitteena on toimijoiden vastuullisuuden ja riskienhallinnan parantaminen henkilö-, omaisuus- ja ympäristövahinkojen ehkäisemiseksi, kemikaalien terveys- ja ympäristöhaittojen vähentä-

miseksi sekä tasapuolisten kilpailuolosuhteiden varmistamiseksi. Toiminta kohdistuu markkinoilla oleviin tuotteisiin, kemikaaleihin, tuotantolaitoksiin, laitteistoihin, palveluihin sekä yritysten ja kuluttajien toimintatapoihin.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen työ- ja elinkeinoministeriö, sisäministeriö pelastustoimen laitteiden valvonnan osalta sekä maa- ja metsätalousministeriö, ympäristöministeriö ja sosiaali- ja terveysministeriö kemikaalien tuotevalvonnan osalta asettavat alustavasti Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2019:

### Vaikuttavuus

	2017 toteutuma	2018 tavoite	2019 tavoite
<b>Suuronnettomuusvaarallisten yritysten riskienhallinta paranee</b>			
— Kemikaali- ja räjähdetuotantolaitosten, joissa riskienhallinta on hyväksyttävällä tasolla, osuus valvontakohteista kasvaa (%)	64	60	65
<b>Vaarallisimpien kemikaalien määrä vähenee</b>			
— Erityistä huolta aiheuttavien aineiden määrä vähenee (%)	30	30	30
<b>Vakavasti puutteelliset tuotteet markkinoilla vähenevät</b>			
— Markkinavalvonnassa vakavasti puutteellisiksi osoittautuneet tuotteet (prosenttisuuden 5 vuoden keskiarvo)	20	< 19	< 19

### Toiminnallinen tuloksellisuus

	2017 toteutuma	2018 tavoite	2019 tavoite
<b>Tuotokset ja laadunhallinta</b>			
<b>Valvonta on riskiperusteista ja tehokasta</b>			
— Luvat, ilmoitukset, tarkastukset, valvonnat (lkm)	46 867	39 450	49 700
— Asiakastyytyväisyys (1—5)	4	4	> 4
— Lupa- ja ilmoitusprosessien digitalisaatioaste (%)	15	15	35
<b>Henkilötyövuosien kehitys</b>	259	268	274
<b>Kokonaistyötyytyväisyys (1—5)</b>	3,6	3,5	3,8

Maksullisen toiminnan tulot on merkitty momentille 12.32.20.

### Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2017 toteutuma	2018 tavoite	2019 tavoite
<b>Omakustannusarvoon hinnoiteltavat julkisoikeudelliset suoritteet</b>			
<b>Maksullisen toiminnan tuotot</b>			
— suoritteiden myyntituotot	6 965	6 190	5 979
Tuotot yhteensä	6 965	6 190	5 979
— tästä toimintamomentille nettouttamattomat tuotot	3 173	2 784	2 607
<b>Tuotot yhteensä</b>	6 965	6 190	5 979
<b>Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset</b>			
— erilliskustannukset	4 026	3 800	3 635

	2017 toteutuma	2018 tavoite	2019 tavoite
— osuus yhteiskustannuksista	2 931	2 390	2 344
<b>Kustannukset yhteensä</b>	<b>6 957</b>	<b>6 190</b>	<b>5 979</b>
<b>Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)</b>	<b>8</b>	<b>-</b>	<b>-</b>
<b>Kustannusvastaavuus, %</b>	<b>100</b>	<b>100</b>	<b>100</b>

**Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)**

	2017 toteutuma	2018 varsinainen talousarvio	2019 esitys
<b>Bruttomenot</b>	24 656	23 834	24 093
<b>Bruttotulot</b>	5 000	4 763	4 614
<b>Nettomenot</b>	19 656	19 071	19 479
<b>Siirtyvät erät</b>			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	3 252		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	3 078		

**Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)**

Kasvinsuojeluaineiden käytön valvonnan ohjauksen siirto Ruokavirastolle (siirto momentille 30.20.01)	-35
Kemikaaliturvallisuuslain soveltamisalan laajentuminen	120
Kemikaaliturvallisuuslain soveltamisalan laajentuminen (siirto momentilta 32.01.21)	40
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)	-5
Kirjanpidon keskittäminen (HO 2015)	-3
Palkkausten tarkistukset	491
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)	-4
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-88
Toimintameno säästö (HO 2015)	-120
Toimitilameno säästö (HO 2015)	-70
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)	-45
VaEL-maksun väliaikainen alentaminen	127
<b>Yhteensä</b>	<b>408</b>

2019 talousarvio	19 479 000
2018 talousarvio	19 071 000
2017 tilinpäätös	19 482 000

(31.) Korvaus talous- ja velkaneuvonnan järjestämisestä (siirtomääräraha 2 v)

*Selvitysosa:* Momentti ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

#### **Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)**

Talous- ja velkaneuvonta (siirto momentille 25.10.04)	-4 731
<b>Yhteensä</b>	<b>-4 731</b>

2018 talousarvio	4 731 000
2017 tilinpäätös	4 731 000

50. Valtionavustus kuluttajajärjestölle (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 822 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää avustuksena Kuluttajaliitto - Konsumentförbundet ry:n toiminnan tukemiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

*Selvitysosa:* Kuluttajaliitto - Konsumentförbundet ry on kuluttajien etujärjestö, missä ominaisuudessa se neuvoo kuluttajia sekä jakaa ja välittää kuluttajatietoa.

#### *Vaikuttavuustavoite*

— Kotitalouksien toimivuus ja tehokkuus sekä kuluttajien omat toimintaedellytykset paranevat järjestön myötävaikutuksella.

#### **Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)**

Kertaluonteisen lisäyksen poisto (Kuluttajaliiton toiminnan tukeminen)	-50
<b>Yhteensä</b>	<b>-50</b>

2019 talousarvio	822 000
2018 talousarvio	872 000
2017 tilinpäätös	892 000

51. Eräät merimiespalvelut (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 2 572 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) merimiespalvelulain (447/2007) nojalla merimiesten hyvinvoinnin edistämiseen tarkoitettujen palvelujen valtionosuuden maksamiseen

2) valtion varoista korvattavista merimiesten matkakustannuksista annetun lain (1068/2013) nojalla työnantajille maksettaviin merimiesten matkakustannuksiin.

Määrärahaa saa käyttää myös kulutusmenoihin.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

*Selvitysosa:* Merimiespalvelutoimiston toimintaa rahoitetaan suomalaisilla aluksilla työskenteleviltä työntekijöiltä ja heidän työnantajiltaan perittävillä merimiesten palvelumaksuilla. Myös valtio osallistuu toimiston toiminnan rahoitukseen.

Merimiespalvelutoimiston tehtävänä on edistää merimiesten opinto- ja aikuiskasvatustoimintaa, järjestää ja ohjata merimiesten liikunta- ja kulttuuritoimintaa sekä muuta virkistys- ja vapaa-ajantoimintaa, edistää merimiespalvelukeskusten perustamista kotimaahan ja ulkomaille, tarjota merimiehille kirjasto- ja tietopalveluja, parantaa merimiesten tiedotustoimintaa, yhteydenpitoa ja viestintäpalveluita sekä kehittää merimiespalvelutoimintaa siten, että merimiesten mahdollisuudet osallistua yhteiskuntaelämään paranevat.

Valtion varoista korvataan suomalaisella aluksella työskentelevän työntekijän kotimatkoista varustamoille syntyneitä kustannuksia. Korvattavat kustannukset käsittävät välittömät matkakustannukset, työntekijän ylläpitokustannukset matkan aikana ja matkan järjestämisestä syntyneet kustannukset.

### **Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)**

Valtion osuus merimiespalvelutoimiston menoista	1 072 000
Valtion osuus työnantajille eräisiin merimiesten matkakustannuksiin	1 500 000
<b>Yhteensä</b>	<b>2 572 000</b>
2019 talousarvio	2 572 000
2018 talousarvio	2 572 000
2017 tilinpäätös	2 053 566

### *52. Palkkaturva* (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 32 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) palkkaturvalain (866/1998) ja merimiesten palkkaturvalain (1108/2000) mukaisten menojen maksamiseen
- 2) takaisinperittyjen saatavien palautusten ja niistä kertyvien korkojen maksamiseen
- 3) palkkaturvamenettelyyn liittyviin viranomaismaksuihin ja oikeudenkäyntikuluihin sekä konkurssikustannusten maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää myös kulutusmenoihin.

*Selvitysosa:* Palkkaturvajärjestelmä turvaa työntekijän työsuhteesta johtuvien saatavien maksamisen työnantajan konkurssin ja muiden maksukyvyttömyystilanteiden varalta. Palkkaturvana voidaan maksaa sellaiset työsuhteesta johtuvat saatavat, jotka työnantaja olisi ollut velvollinen maksamaan työntekijälle.

### **Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)**

Palkkaturva	31 810 000
Takaisinperittyjen saatavien palautukset ja korot	80 000
Viranomaismaksut, oikeudenkäyntikulut ja konkurssikustannukset	110 000
<b>Yhteensä</b>	<b>32 000 000</b>

Palkkaturvamenoja vastaavat tulot 31 810 000 euroa on merkitty momentille 12.32.31.

Palkkaturvapalautusten arvioidut 1 000 000 euron korot on budjetoitu momentille 12.32.99.

### Palkkaturvan tunnuslukuja

	2017 toteutuma	2018 arvio	2019 arvio
Palkkaturvaa maksettu (1 000 euroa)	25 838	32 000	32 000
Palkkaturvaa peritty takaisin työnantajilta (1 000 euroa)	6 648	6 900	6 900
Palkkaturvaa saaneet työntekijät (lkm)	5 793	7 000	6 000
Palkkaturvapäättökseen saaneet työnantajat (lkm)	2 245	2 000	2 800
Hakemusten keskimääräinen käsittelyaika (pv)	218	180	180
Hakemuksista käsitelty alle 2 kuukaudessa (%)	14	25	25

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2019 talousarvio	32 000 000
2018 talousarvio	32 000 000
2017 tilinpäätös	25 979 037

#### 53. Matkustajien paluukuljetukset ja korvaukset (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 1 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää lain matkapalveluyhdistelmien tarjoajista mukaisesti matkustajien paluukuljetusten ja korvausten maksamiseen matkapalveluyhdistelmien tarjoajien maksukyvyttömyystapauksissa.

*Selvitysosa:* Laki matkapalveluyhdistelmien tarjoajista (921/2017) mahdollistaa matkustajien paluukuljetusten ja korvausten maksamisen matkapalveluyhdistelmien tarjoajan maksukyvyttömyyden varalta. Paluukuljetusten kustannukset voidaan maksaa valtion varoista, mikäli se matkustajien nopean paluukuljetuksen vuoksi on välttämätöntä. Myös muita matkustajien saatavia voidaan maksaa valtion varoista, jos asetettu vakuus ei riitä kaikkien saatavien maksamiseen tai niiden maksaminen vakuuksista kestää kohtuuttoman kauan. Paluukuljetusten kustannukset ja matkustajille maksetut korvaukset korvataan valtiolle vakuuksista. Lisäksi matkanjärjestäjiltä kerätään veronluonteista maksua, jonka suuruus on 0,024 % matkapalveluyhdistelmien myynnin liikevaihdosta. Maksulla varaudutaan tilanteisiin, joissa valtio tulee korvausvelvolliseksi eikä valtion maksamia korvauksia saada perittyä takaisin vakuuksista. Maksut tuloutuvat momentille 11.19.09, jolle arvioidaan kertyvän 250 000 euroa v. 2019.

2019 talousarvio	1 000 000
2018 talousarvio	1 000 000

#### 95. Eräät oikeudenkäyntikulut ja korvaukset (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 50 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) ryhmäkannelain (444/2007) mukaisesta ryhmäkanteesta aiheutuneiden oikeudenkäyntikulujen maksamiseen
- 2) kilpailulaissa (948/2011) tarkoitetuissa oikeusprosesseissa Kilpailu- ja kuluttajaviraston vastapuolelle maksettavaksi määrättyjen oikeudenkäyntikulujen maksamiseen

3) sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetussa laissa (590/2013), sähkömarkkinalaissa (588/2013) ja maakaasumarkkinalaissa (508/2000) tarkoitetuissa oikeusprosesseissa Energiaviraston vastapuolelle maksettavaksi määrättyjen oikeudenkäyntikulujen maksamiseen

4) säätiölaissa (487/2015) tarkoitettuun säätiövalvonnan oikeusprosessissa Patentti- ja rekisterihallituksen vastapuolelle maksettavaksi määrättyjen oikeudenkäyntikulujen maksamiseen.

*Selvitysosa:* Ryhmäkanneprosessin hoitaminen voi vaatia huomattaviakin resursseja, joita ei ole mahdollista ennakoida. Ryhmäkanteesta aiheutuu oikeudenkäyntikuluja valtiolle, jos kuluttaja-asiamies häviää ajamansa kanteen.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston edellytetään kilpailulain nojalla ryhtyvän toimenpiteisiin kiellettyjen kilpailunrajoitusten rankaisemiseksi esittämällä markkinaoikeudelle seuraamusmaksun määräämistä laissa säädettyjen edellytysten vallitessa. Kilpailu- ja kuluttajaviraston tehtävänä on myös puuttua yrityskauppoihin, jotka estävät kilpailua Suomen markkinoilla tai niiden oleellisella osalla. Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi määrätä yrityskaupoille ehtoja tai tehdä markkinaoikeudelle esityksen yrityskaupan kieltämiseksi. Kilpailu- ja kuluttajaviraston tekemien päätösten ja esitysten käsittelyyn markkinaoikeudessa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa liittyy riski velvollisuudesta joutua korvaamaan toisen osapuolen oikeudenkäyntikuluja, jos Kilpailu- ja kuluttajavirasto häviää asian.

Energiaviraston tehtävänä on valvoa sähkö- ja maakaasumarkkinalakien sekä EU:n sähkön ja maakaasun sisämarkkinainsäädännön noudattamista. Energiaviraston edellytetään sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain nojalla ryhtyvän toimenpiteisiin sähkö- ja maakaasumarkkinalakien sekä EU:n sähkön ja maakaasun sisämarkkinainsäädännön vastaisesta toiminnasta rankaisemiseksi esittämällä markkinaoikeudelle seuraamusmaksun määräämistä laissa säädettyjen edellytysten vallitessa. Energiaviraston tekemien päätösten ja esitysten käsittelyyn markkinaoikeudessa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa liittyy riski velvollisuudesta joutua korvaamaan toisen osapuolen oikeudenkäyntikuluja, jos Energiavirasto häviää asian.

Patentti- ja rekisterihallituksen tehtävänä on valvoa, että säätiön toiminnassa noudatetaan säätiölakia ja säätiön sääntöjen määräyksiä. Jos säätiön päätös, toimenpide tai menettely on ristiriidassa säätiölain tai säätiön sääntöjen kanssa, Patentti- ja rekisterihallituksen edellytetään ryhtyvän toimenpiteisiin. Patentti- ja rekisterihallitus voi määrätä säätiön ryhtymään toimiin oikaisun aikaansaamiseksi tai kieltää virheellisen päätöksen täytäntöönpanon. Tuomioistuin voi Patentti- ja rekisterihallituksen hakemuksesta erottaa hallintoneuvoston, hallituksen tai näiden jäsenen toimestaan. Tuomioistuin voi Patentti- ja rekisterihallituksen hakemuksesta määrätä säätiön lakkautettavaksi, jos säätiön toiminta on ollut jatkuvasti ja olennaisesti lain tai sääntöjen vastaista. Patentti- ja rekisterihallitus voi myös tehdä ilmoituksen esitutkintaviranomaiselle sen selvittämiseksi, onko hallintoneuvoston tai hallituksen jäsen tai toimitusjohtaja toimeensaan syyllistynyt rangaistavaan tekoon. Patentti- ja rekisterihallituksen valvonta-asiassa nostamaan tuomioistuinmenettelyyn liittyy riski velvollisuudesta joutua korvaamaan toisen osapuolen oikeudenkäyntikuluja, jos Patentti- ja rekisterihallitus häviää asian.

2019 talousarvio	50 000
2018 talousarvio	50 000
2017 tilinpäätös	—

## 50. Alueiden kehittäminen ja rakennerahastopolitiikka

*Selvitysosa:* Alueiden kehittäminen on ministeriöiden, maakuntien, kuntien ja muiden toimijoiden vuorovaikutukseen perustuvaa laaja-alaista ja monitasoista toimintaa, joka pyrkii edistämään hyvinvointia maan eri alueilla. Aluekehittämisessä eri hallinnonalojen ja maakuntien tavoitteita ja toimia tarkastellaan kokonaisuutena sekä valtakunnallisesta että alueiden näkökulmasta.

Alueiden kehittäminen ja rakennerahastopolitiikka tukevat kasvupolitiikan toimeenpanoa. Alueiden kehittämistoimintaa suuntaavat lain alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista (7/2014) lisäksi valtioneu-



voston määrittelemät alueiden kehittämisen painopisteet, niitä tarkentavat ministeriöiden hallinnonalaansa varten määrittelemät alueiden kehittämisen tavoitteet ja maakuntien liittojen valmistelemat maakuntasuunnitelmiin perustuvat maakuntaohjelmat sekä niiden toimeenpanosuunnitelmat. Näitä kansallisia tavoitteita tukee EU:n rakennerahastokaudeksi 2014—2020 laadittu Suomen rakennerahasto-ohjelma "Kestävää kasvua ja työtä 2014—2020".

Valmisteilla oleva maakuntaudistus aiheuttaa muutoksia aluekehittämisen suunnitteluun, toimintatapoihin ja toimijoiden rooleihin. Hallitus on valmistellut aluekehittämisjärjestelmän uudistuksen. Uusi aluekehittämisjärjestelmä luo puitteet valtion ja maakuntien yhteistyölle alueiden kasvun tukemiseksi. Aluekehittämiskeskustelut on uusi toimintatapa, jossa valtio ja maakunta tiiviissä vuoropuhelussa käsittelevät yhdessä aluekehityksen tilannetta, tavoitteita ja toimenpiteitä. Keskustelujen tarkoituksena on valtion ja maakuntien yhteinen näkemys alueiden kehittämisen tavoitteista ja toimintaedellytyksistä.

#### *Kansallinen alueiden kehittäminen*

Alueiden kehittämisen järjestelmä perustuu vuorovaikutukseen, toimijoiden väliseen työnjakoon ja yhteisiin tavoitteisiin. Järjestelmän tarkoituksena on luoda edellytykset aluelähtöiselle, kestäväan kehitykseen perustuvalla taloudellisella kasvulla, joka edistää parhaiten työllisyyttä ja ihmisten hyvinvointia.

Työ- ja elinkeinoministeriön yhteydessä toimii valtioneuvoston asettama alueiden uudistumisen neuvottelukunta, jonka tarkoituksena on yhteensovittaa ja linjata alueiden kehittämisen strategista kokonaisuutta. Neuvottelukunnan keskeisiä tehtäviä on linjata aluekehittämispäätöksen ja muiden aluekehittämiseen liittyvien merkittävien ohjelmien ja suunnitelmien sisältöä sekä valmisteluun ja toimeenpanoon liittyviä keskeisiä menettelyjä. Neuvottelukunnan tehtävänä on lisäksi käsitellä alueiden kehittämiseen liittyviä keskeisiä lainsäädäntöhankkeita ja seurata sekä ennakoita alueiden kehitystä ja toimenpiteiden vaikuttavuutta.

Valtioneuvoston päätös valtakunnallisista alueiden kehittämisen painopisteistä ja sen toteuttamiseksi laadittava toimitasuunnitelma sisältävät alueiden kehittämisen strategiset linjaukset ja konkreettisemmat toimenpiteet hallinnonaloittain, kehittämisen voimavarat, tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden mittarit sekä erityisohjelmien tavoitteet ja vastuut. Aluekehittämispäätöksessä vuosille 2016—2019 linjatut alueiden kehittämistoimien painopisteet ovat uudistamisella kasvua, elinvoimaa alueiden verkostoitumisesta ja hyvinvointia kumppanuuksilla.

Maakuntaohjelma ja sen joka toinen vuosi laadittava toimeenpanosuunnitelma ilmaisevat alueen kehittämistavoitteet ja toimenpiteet niiden saavuttamiseksi. Nämä asiakirjat nivovat osaltaan yhteen ELY-keskusten ja aluehallintovirastojen eri sektoreiden toiminnan alueen kehittämiseksi.

Pääosa alueellisista kehittämistoimista kanavoituu ELY-keskusten kautta. Kullekin ELY-keskukselle sekä aluehallintovirastolle laaditaan hallituskauksi tulossopimus, jota tarkistetaan vuosittain. Tulossopimus perustuu aluehallintovirastoille ja ELY-keskuksille laaditussa yhteisessä strategia-asiakirjassa asetettuihin yleisiin tavoitteisiin ja päämääriin sekä alueen maakuntaohjelmiin ja niiden toimeenpanosuunnitelmiin.

Kansallisina alueiden kehittämisen erityispolitiikkoina jatkavat kaupunki-, maaseutu- ja saaristopolitiikat. Metropolipolitiikka jatkuu erityistoimenpiteenä.

Rakennemuutokset ovat osa normaalia aluetalouden kehitystä ja elinkeinorakenteen uudistumista. Rakennemuutoksen vaikutusten hallinnassa korostuu alueiden oma varautuminen ja vastuu elinkeinoelämän kehittämisessä sekä työ- ja elinkeinoministeriön konsernin eri instrumenttien samansuuntainen ja toisiaan tukeva käyttö. Elinkeinoelämän uudistamisen keskiössä ovat yrittäjyyden ja alueen yritysten toimintaedellytysten parantaminen. Rakennemuutoksen ennakointi ja aktiivinen elinkeinopolitiikka ylläpitävät alueen elinvoimaa, vähentävät muutoksesta aiheutuvia haittoja ja vahvistavat alueiden kilpailukykyä sekä taloudellista kasvua.

#### *Rakennerahastopolitiikka*

"Kestävää kasvua ja työtä 2014—2020" Suomen rakennerahasto-ohjelma sisältää sekä Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) että Euroopan sosiaalirahaston (ESR) toimet. Ohjelmassa on viisi toimintalinjaa. Niillä tuetaan erityisesti

pk-yritysten kilpailukykyä, uuden tiedon ja osaamisen tuottamista ja hyödyntämistä, työllisyyttä ja työvoiman liikkuvuutta, koulutusta, ammattitaitoa ja elinikäistä oppimista sekä sosiaalista osallisuutta ja köyhyyden torjuntaa. Läpileikkaavana horisontaalisena erityistavoitteena on muun muassa vähähiilisen talouden edistäminen, johon kohdistuu 25 % EAKR:n rahoituksesta. Rakennerahasto-ohjelma toteuttaa ja edistää Eurooppa 2020 -strategian tavoitteita.

EU:lta saatavat ohjelmakausien 2007—2013 ja 2014—2020 tulot budjetoidaan momentille 12.32.50.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen työ- ja elinkeinoministeriö asettaa alustavasti alueiden kehittämisen ja rakennerahastopolitiikan tulosalueelle yhteistyössä konsernin muiden tulosalueiden kanssa sekä kestävänsä kasvupolitiikan edellytysten vahvistamiseksi seuraavat yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet vuodelle 2019:

	2017 toteutuma	2018 tavoite	2019 tavoite
<b>Rakennerahasto-ohjelman 2014—2020 tehokas hyödyntäminen</b>			
— Myöntämisvaltuuden sidonta-aste, vähintään (%)	74	82	85

#### 40. Valtion rahoitusosuus Talent Boost - Kasvua kansainvälisistä osaajista -ohjelmaan (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 2 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) Talent Boost — Kasvua kansainvälisistä osaajista -ohjelman toimeenpanoon
- 2) edellä mainitun ohjelman hankkeiden toteuttamiseksi tarvittavien kulutusmenojen sekä enintään seitsemää henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen ja henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien tila- ja muiden kustannusten maksamiseen
- 3) ennakoiden maksamiseen, jos se on hankkeiden toteuttamisen kannalta perusteltua.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

*Selvitysosa:* Talent Boost — Kasvua kansainvälisistä osaajista -ohjelman tavoitteena on vahvistaa osaajien saatavuutta kasvualueille ja yritysten ja kansainvälisten osaajien kohtaantoa. Tavoitteena on tehdä Suomi tunnetummaksi ja houkuttelevammaksi kansainvälisille osaajille ja kanavoida Suomessa jo olevien kansainvälisten osaajien asiantuntemusta yritysten kasvun ja kansainvälistymisen sekä innovaatiotoiminnan tueksi.

Määräraha voidaan myöntää tukea kaupungeille ja elinkeinoelämän toimijoille muun muassa kansainvälisten osaajien rekrytointiohjelmiin, rekrytointia tukevien viranomaisten yhteispalvelupisteiden vakiinnuttamiseen, yritysten, osaajien ja korkeakoulujen yhteen saattamiseen, kampanjoihin, mentorointiohjelmiin ja yhteiskehittämismalleihin.

#### Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Talent Boost - Kasvua kansainvälisistä osaajista -toimenpideohjelma	2 500
Kärkihankerahoituksen päättymisen (HO 2015)	-10 000
<b>Yhteensä</b>	<b>-7 500</b>

Momentin nimike on muutettu.

2019 talousarvio	2 500 000
2018 talousarvio	10 000 000
2017 tilinpäätös	16 987 000

*(41.) Valtionavustus Finpron toimintaan (siirtomääräraha 3 v)*

2017 tilinpäätös	36 930 000
------------------	------------

*42. Yritysten kehittämishankkeiden tukeminen (arviomääräraha)*

Momentille myönnetään 8 178 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi annetun lain (9/2014) ja sitä edeltäneen lain (1336/2006) mukaisten avustusten maksamiseen pk-yritysten kansainvälistymisvalmiuksia parantaviin ja muihin yritysten kehittämishankkeisiin sekä voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen pk-yritysten toimintaympäristöä parantaviin hankkeisiin.

Määräraha budjetoidaan maksuspäätösperusteisena.

*Selvitysosa:* Momentilta maksetaan ennen vuotta 2019 tehdyistä sitoumuksista aiheutuvia menoja. Momentilla ei ole käytettävissä myöntämisvaltuutta uusien avustusten myöntämiseen.

**Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)**

	2019	2020	2021	Yhteensä vuodesta 2019 lähtien
Ennen vuotta 2019 tehdyt sitoumukset	8 178	1 678	1 678	11 534
<b>Menot yhteensä</b>	<b>8 178</b>	<b>1 678</b>	<b>1 678</b>	<b>11 534</b>

**Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)**

Arviomäärärahan tarkentuminen	4 600
Julkisen talouden välittömät sopeustoimet (HO 2015)	-3 693
Kertaluonteisen valtuuslisäyksen maksatusten vähentyminen	-4 900
<b>Yhteensä</b>	<b>-3 993</b>

2019 talousarvio	8 178 000
2018 talousarvio	12 171 000
2017 tilinpäätös	21 876 457

*(43.) Kansainvälistymisavustus yritysten yhteishankkeisiin (arviomääräraha)*

*Selvitysosa:* Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2018 talousarvio	1 300 000
2017 tilinpäätös	1 247 209

*44. Alueellinen kuljetustuki (siirtomääräraha 3 v)*

Momentille myönnetään 5 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtionavustuslain (688/2001) nojalla annetun alueellisesta kuljetustuesta annetun valtioneuvoston asetuksen mukaisen kuljetustuen maksamiseen tukeen oikeutetuilla alueilla toimiville pk-yrityksille niiden valmistamien tuotteiden pitkistä kuljetusmatkoista aiheutuvien kuljetuskustannusten alentamiseksi.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

*Selvitysosa:* Kuljetustukea maksetaan harvaan asutuilla alueilla, eli Itä- ja Pohjois-Suomen NUTS 2 -alueella, sekä Saarijärven—Viitasaaren seutukunnan alueella toimivien pienten ja keskisuurten yritysten pitkän matkan tavarankuljetuksista. Kuljetustukijärjestelmän tavoitteena on alentaa syrjäisten ja harvaan asuttujen alueiden yritystoiminnalle pitkistä kuljetusmatkoista aiheutuvia lisäkustannuksia ja siten ylläpitää ja lisätä yritystoimintaa näillä alueilla.

Momentille on vuoden 2018 talousarviossa myönnetty 5 000 000 euroa, jota voi annettavan asetusehdotuksen mukaan käyttää v. 2018 aiheutuvien kuljetuskustannusten osalta. Määrärahan maksaminen vuoden 2019 kuljetuskustannusten osalta edellyttää, että alueiden kehittämisen ja kasvupalvelujen rahoittamisesta annettavassa lakiehdotuksessa ja sen nojalla annettavassa valtioneuvoston asetuksessa säädetään, että maakunta voi myöntää tukea yrityksen kuljetuskustannuksiin.

Kuljetustukea maksetaan noin 250 pienelle ja keskisuurelle yritykselle.

2019 talousarvio	5 000 000
2018 talousarvio	5 000 000
2017 tilinpäätös	5 000 000

64. EU:n ja valtion rahoitusosuus EU:n rakennerahasto-, ulkorajayhteistyö- ja muihin koheesiopolitiikan ohjelmiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 401 887 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) EU:n ohjelmakauden 2014—2020 investointi, kasvu ja työpaikka -tavoitetta toteuttavan Suomen rakennerahasto-ohjelman "Kestävää kasvua ja työtä 2014—2020" Euroopan aluekehitysrahastosta osarahoitettavien hankkeiden EU- ja valtion rahoitusosuuden maksamiseen sekä Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen (EAY) ja Eurooppalaisen naapurisuuden välineen rajayhteistyöosion (ENI CBC) valtion rahoitusosuuden maksamiseen
- 2) EU:n ohjelmakauden 2014—2020 investointi, kasvu ja työpaikka -tavoitetta toteuttavan Suomen rakennerahasto-ohjelman "Kestävää kasvua ja työtä 2014—2020" Euroopan sosiaalirahastosta osarahoitettavien hankkeiden EU- ja valtion rahoitusosuuden maksamiseen
- 3) edellä mainittujen ohjelmien toteutukseen liittyvän teknisen avun sekä ohjelmien toteuttamisen kannalta välttämättömien kulutusmenojen maksamiseen
- 4) ohjelmakauden 2014—2020 Euroopan aluekehitysrahastosta ja Euroopan sosiaalirahastosta osarahoitettavan ohjelman toteuttamiseen tarvittavan yhteensä enintään 250 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen
- 5) EU:n ohjelmakauden 2007—2013 neuvoston asetuksen 1083/2006 98—102 artiklan (rahoitusoikaisu) mukaisten Suomen velvoitteiden maksamiseen sekä muista hankkeisiin tehdyistä sitoumuksista aiheutuvien velvoitteiden maksamiseen
- 6) EU:n ohjelmakauden 2014—2020 neuvoston asetuksen 1303/2013 143—147 artiklan (rahoitusoikaisu) mukaisten Suomen velvoitteiden maksamiseen sekä muista hankkeisiin tehdyistä sitoumuksista aiheutuvien velvoitteiden maksamiseen

7) vähävaraisimmille suunnatun Eurooppalaisen avun rahastosta osarahoitettavan ohjelman EU- ja valtion rahoitusosuuden maksamiseen

8) ennakoiden maksamiseen, jos se on hankkeen toteuttamisen kannalta perusteltua.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

### **Valtuus**

Vuonna 2019 saa uusia myöntämispäätöksiä tehdä yhteensä 668 811 000 eurolla.

Mikäli vuoden 2018 myöntämisvaltuutta on jäänyt käyttämättä, saa käyttämättä jääneestä osasta tehdä myöntämispäätöksiä vuonna 2019.

*Selvitysosa:* Myöntämisvaltuudesta yhteensä 373 214 000 euroa on EU:n rakennerahastojen rahoitusosuutta ja 295 597 000 euroa valtion rahoitusosuutta. Määrärahasta yhteensä 216 746 000 euroa on tarkoitus käyttää EU:n rakennerahastojen rahoitusosuuden maksatuksiin ja 185 141 000 euroa valtion rahoitusosuuden maksatuksiin.

Rakennerahasto-ohjelmien myöntämisvaltuudesta tehdään useampivuotiselle hankkeelle sidonta pääsääntöisesti vuosittain, jotta useita hankkeita voidaan rahoittaa yhtäaikaaisesti ja näin varmistaa ohjelmavarojen täysimääräinen käyttö.

Rahoituksen käytössä sovelletaan kunkin hallinnonalan rahoittamassa toiminnassa sovellettavia kansallisia ja EU:n säännöksiä ja rahoitus kohdennetaan kullakin hallinnonalalla mainittujen säännösten ja rakennerahasto-ohjelmien puitteissa asianomaisen ministeriön määrittelemällä tavalla. Maksettavien kustannusten tukikelpoisuuden tulee lisäksi olla kansallisten ja Euroopan unionin säännösten mukaisesti etukäteen tarkastettu, lukuun ottamatta ennakoita ja julkisten työvoimapaikavelujen kustannusten maksamista siirtomenojen osalta.

Euroopan sosiaalirahastosta osarahoitettavia julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) mukaisia palkkatukia voidaan maksaa momentin 32.30.51 päätösosan kohdissa 2—4 määriteltyjen korvattavien palkkakustannusten määrän rajoitteiden mukaisesti.

Teknisen avun toimeenpanemisesta päätetään Euroopan yhteisöjen rakennerahastosäännöksissä ja kansallisissa rakennerahastosäännöksissä säädettyssä menettelyssä.

Euroopan komission hyväksymässä kumppanuussopimuksessa määritellään, miten Euroopan rakenne- ja investointirahastoilla (Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahasto, Euroopan sosiaalirahasto, Euroopan aluekehitysrahasto ja Euroopan meri- ja kalatalousrahasto) edistetään Eurooppa 2020 -strategian älykkään, kestävän ja osallistavan kasvun päämääriä ja tavoitteita. Euroopan sosiaalirahaston ja aluekehitysrahaston toimet on koottu Suomen rakennerahasto-ohjelmaan "Kestävää kasvua ja työtä 2014—2020". Ohjelman kokonaisrahoitus on noin 2,6 mrd. euroa, josta EU-rahoitusosuus on noin 1,3 mrd. euroa ja kansallinen julkinen vastinrahoitus noin 1,3 mrd. euroa. Julkisesta rahoituksesta valtion osuus on 75 % ja kuntien ja muun julkisen rahoituksen osuus 25 %.

Ohjelmakauden 2014—2020 rakennerahasto-ohjelman rahoitus kohdentuu työllisyyden edistämiseen, rakenteellisen työttömyyden vähentämiseen ja työelämän laadun parantamiseen, työvoiman saatavuuden varmistamiseen, osaamisen ja uuden tiedon hyödyntämiseen, pk-yritysten kasvumahdollisuuksien parantamiseen, uusiutuvan energian ja tehokkuuden lisäämiseen sekä sosiaalisen osallisuuden edistämiseen. Ohjelmakauden 2014—2020 Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen ja Eurooppalaisen naapurisuuden välineen rajayhteistyöosion (ENI CBC) toimenpitein tuetaan raja-alueiden ja laajempien yhteistyöalueiden integroitumista, kokemusten vaihtoa, verkostojen syntymistä ja vahvistumista. Ohjelmilla pyritään vaikuttamaan muun muassa raja-alueiden kilpailukykyyn ja taloudelliseen kehitykseen. Pk-yritysalioiteohjelman tavoitteena on uuden velkarahoituksen myöntäminen pk-yrityksille uusien yritysten perustamiseen, alkuvaiheen pääomaan, yritysten yleistöimintojen tehostamiseen tarkoitettuun pääomaan sekä uusien hankkeiden toteuttamiseen tai uuden kehittämiseen olemassa olevien yritysten toimesta tai sellaisten yritysten pääsyn markkinoille.

**Suomen rakennerahasto-ohjelman jakautuminen toimintalinjoittain (pl. Eurooppalaisen alueellisen yhteistyön (EAY), Eurooppalaisen avun rahaston (FEAD), Eurooppalaisen naapuruuden välineen rajayhteistyöosion (ENI CBC) ja pk-yritysaloiteohjelman osuudet)**

	Osuus koko ohjelma- kaudella (%)	Valtuus v. 2019 (milj. euroa)
TL 1. Pk-yritysten kilpailukyky (EAKR)	24,9	159,257
TL 2. Uuden tiedon ja osaamisen tuottaminen ja hyödyntäminen (EAKR)	33,2	212,342
TL 3. Työllisyys ja työvoiman liikkuvuus (ESR)	18,3	117,044
TL 4. Koulutus, ammattitaito ja elinikäinen oppiminen (ESR)	12,8	81,867
TL 5. Sosiaalinen osallisuus ja köyhyyden torjunta (ESR)	7,8	49,888
TL 6. Tekninen tuki (EAKR)	1,8	14,166
TL 7. Tekninen tuki (ESR)	1,2	6,728
<b>Yhteensä</b>	<b>100,0</b>	<b>641,292</b>

**Ohjelmakauden 2014—2020 myöntämisvaltuuden käytöstä aiheutuvat menot (milj. euroa)**

	2019	2020	2021	2022	Yhteensä vuodesta 2019 lähtien
Aikaisempien vuosien sitoumukset	45,030	-	-	-	45,030
Vuoden 2017 sitoumukset	81,628	27,209	-	-	108,837
Vuoden 2018 sitoumukset	241,789	242,507	133,652	-	617,948
Vuoden 2019 sitoumukset	33,440	140,451	227,396	267,524	668,811
<b>Yhteensä</b>	<b>401,887</b>	<b>410,167</b>	<b>361,048</b>	<b>267,524</b>	<b>1 440,626</b>

**Myöntämisvaltuuden ja määrärahan käyttö eri ohjelmaosioihin ja prioriteetteihin, EU:n rahoitusosuudet (milj. euroa)**

Ohjelma/osio/prioriteetti	Ohjelmakauden 2014—2020 rahoituskehys valtuutena	Budjetoitu valtuutta v. 2018 talousarvio	Myöntämisval- tuus v. 2019	Budjetoitu määrärahaa v. 2018	Määräraha v. 2019
<b>Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR)</b>					
Tekninen tuki	23,604	3,437	7,083	3,227	4,113
Valtakunnalliset teemat	27,671	0,232	3,815	0,218	2,216
Alueosiot yhteensä	718,378	119,748	210,973	112,443	122,524
— Itä- ja Pohjois-Suomi	526,967	87,631	153,069	82,285	88,896
— Etelä- ja Länsi-Suomi	191,411	32,117	57,904	30,158	33,628
<b>Yhteensä</b>	<b>769,653</b>	<b>123,417</b>	<b>221,871</b>	<b>115,888</b>	<b>128,853</b>
<b>Euroopan sosiaalirahasto (ESR)</b>					
Tekninen tuki	15,381	2,239	3,364	2,102	1,954
Valtakunnalliset teemat	126,631	19,548	33,919	18,355	19,698
Alueosiot yhteensä	373,548	58,637	107,298	55,060	62,314
— Itä- ja Pohjois-Suomi	245,771	38,638	70,702	36,281	41,061
— Etelä- ja Länsi-Suomi	127,777	19,999	36,596	18,779	21,253
<b>Yhteensä</b>	<b>515,560</b>	<b>80,424</b>	<b>144,581</b>	<b>75,517</b>	<b>83,966</b>

Ohjelma/osio/prioriteetti	Ohjelmakauden 2014—2020 rahoituskehys valtuutena	Budjetoitu valtuutta v. 2018 talousarvio	Myöntämisval- tuus v. 2019	Budjetoitu määrärahaa v. 2018	Määräraha v. 2019
<b>Eurooppalaisen avun rahasto (FEAD)</b>	22,541	3,282	6,762	3,082	3,927
<b>Pk-yritysaloiteohjelma</b>	20,000	-	-	0,460	-
<b>Kaikki yhteensä</b>	1 327,754	207,123	373,214	194,947	216,746

### Myöntämisvaltuuden ja määrärahan käyttö eri ohjelmaosioihin ja prioriteetteihin, valtion rahoitusosuudet (milj. euroa)

Ohjelma/osio/prioriteetti	Ohjelmakauden 2014—2020 rahoituskehys valtuutena	Budjetoitu valtuutta v. 2018 talousarvio	Myöntämisval- tuus v. 2019	Budjetoitu määrärahaa v. 2018	Määräraha v. 2019
<b>Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR)</b>					
Tekninen tuki	23,604	3,437	7,083	3,366	4,134
Valtakunnalliset teemat	15,753	0,174	2,861	0,171	1,670
Alueosiot yhteensä	532,883	88,393	155,619	86,573	90,835
— Itä- ja Pohjois-Suomi	390,885	65,723	114,802	64,370	67,010
— Etelä- ja Länsi-Suomi	141,998	22,670	40,817	22,203	23,825
<b>Yhteensä</b>	572,240	92,004	165,563	90,110	96,639
<b>Euroopan sosiaalirahasto (ESR)</b>					
Tekninen tuki	15,381	2,239	3,364	2,193	1,964
Valtakunnalliset teemat	94,974	14,661	25,439	14,359	14,848
Alueosiot yhteensä	276,316	43,977	80,474	43,071	46,973
— Itä- ja Pohjois-Suomi	181,794	28,978	53,027	28,381	30,952
— Etelä- ja Länsi-Suomi	94,522	14,999	27,447	14,690	16,021
<b>Yhteensä</b>	386,671	60,877	109,277	59,623	63,785
<b>Eurooppalainen alueellinen yhteistyö (EAY)</b>	51,000	4,259	-	8,772	8,415
<b>Eurooppalaisen naapurisuuden välineen raijayhteistyöosio (ENI CBC)</b>	69,975	17,023	19,564	6,998	15,606
<b>Eurooppalaisen avun rahasto (FEAD)</b>	3,978	0,579	1,193	0,567	0,696
<b>Pk-yritysaloiteohjelma</b>	20,000	-	-	0,461	-
<b>Kaikki yhteensä</b>	1 103,864	174,742	295,597	166,531	185,141

### Kestävää kasvua ja työtä 2014—2020 Suomen rakennerahasto-ohjelman ydinindikaattorit

	Toteutuma 2014— 2017	Tavoite (2023)
Uudet yritykset	1 153	1 170
Uudet työpaikat	3 566	12 310
Uudet t&k&i-työpaikat	325	1 330

	Toteutuma 2014— 2017	Tavoite (2023)
Tutkimus- ja kehittämissinstituutioiden vetämiin hankkeisiin osallistuvat yritykset	5 110	7 900
Vähähiilisyttä edistävien yritysten lukumäärä	640	2 065
Työttömät ja työelämän ulkopuolelta tulevat alle 30-vuotiaat osallistujat	19 545	26 000
Koulutustoimenpiteissä: perusasteen suorittaneet osallistujat	13 113	28 200
Osallisuutta vahvistavissa toimenpiteissä: pitkäaikaistyöttömät	7 271	11 250

EU-tuen maksut on merkitty momentille 12.32.50 ja takaisinperinnästä aiheutuvat erät momentille 12.39.10. Maakuntien liittojen korkotuotot ja mahdolliset aikaisempina vuosina maakuntien liitoille maksettujen määrärahojen palautukset on merkitty momentille 12.32.99.

### Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Arviomäärärahan tarkentuminen	14 270
EAY ja ENI CBC -ohjelmien rahoitusjakauman tarkistus	1 350
Ohjelmakauden 2014-2020 suoritusvarauksen ennakointi	-2 046
Ohjelmakauden 2014-2020 vuodelle 2017 budjetoidun valtuuden lisäyksen maksatukset	1 510
Ohjelmakauden 2014-2020 vuodelle 2020 budjetoidun valtuuden aikaistaminen vuodelle 2019	25 325
<b>Yhteensä</b>	<b>40 409</b>

Määräraha on osittain kehyksen ulkopuolinen.

2019 talousarvio	401 887 000
2018 talousarvio	361 478 000
2017 tilinpäätös	280 568 707

### 65. Työllisyysperusteiset siirtomenot investointeihin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 50 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) perusteella työllisyysperusteisesta investointiavustuksesta ja työllisyystyöohjelmasta annetun valtioneuvoston asetuksen (1075/2012) mukaisten avustusten maksamiseen

2) julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain (1295/2002) perusteella eräiden työllisyysmäärärahojen käytöstä annetun valtioneuvoston asetuksen (1345/2002) 1—2 luvun mukaisten avustusten maksamiseen.

Momentilta maksettaviin valtion työllisyystyöohjelman mukaisiin investointimenoihin liittyvät arvonlisäveromenot on budjetoitu hallinnonalan arvonlisäveromomentille 32.01.29.

Momentilta saa maksaa myös sijoitusmenoja.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

*Selvitysosa:* Momentilta maksetaan ennen vuotta 2019 tehdyistä sitoumuksista aiheutuvia menoja.



**Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)**

	2019	Yhteensä vuodesta 2019 lähtien
Ennen vuotta 2019 tehdyt sitoumukset	50	50
<b>Menot yhteensä</b>	<b>50</b>	<b>50</b>

**Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)**

Arviomäärärahan tarkentuminen		-700
Kertaluonteisen valtuuslisäyksen maksatusten vähentyminen		-950
<b>Yhteensä</b>		<b>-1 650</b>
2019 talousarvio		50 000
2018 talousarvio		1 700 000
2017 tilinpäätös		2 092 276

**60. Energiapolitiikka**

*Selvitysosa:* Energiapolitiikka on keskeinen osa kestäväen kasvun politiikkaa ja nivoutuu muun muassa ilmasto-, talous-, kuluttaja- ja ympäristöpolitiikkaan. Talouskasvun edellytyksiin vaikuttavat merkittävästi keinot, joilla kansallisia ja Euroopan unionin energia- ja ilmastotavoitteita toteutetaan. Kasvihuonekaasupäästöistä noin 80 % syntyy energian tuotannossa ja käytössä. Kansainvälisessä toimintaympäristössä korostuvat energian saannin toimitusvarmuus, polttoaineiden maailmanmarkkinat ja erityisesti Pariisin ilmastopöytäkirjassa asetetut tavoitteet. Euroopan unionissa asetetut velvoitteet kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi ja uusiutuvan energian lisäämiseksi ohjaavat vahvasti energiapolitiikkaa.

Eurooppa-neuvosto on asettanut vuoden 2030 tavoitteeksi kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisen 40 prosentilla vuoden 1990 tasosta sekä EU:n tasolla uusiutuvan energian 27 prosentin osuuden energian loppukulutuksesta ja energiatehokkuuden indikaattivien 27 prosentin tehostamistavoitteen verrattuna kehitykseen ilman uusia toimenpiteitä. Päästökaupan ulkopuolisen sektorin osalta päästövähennysvelvoite EU:ssa on 30 % ja Suomella 39 % vuoden 2005 tasosta. Energiapolitiittisia tavoitteita ollaan täsmentämässä Euroopan komission ehdotusten pohjalta. Niin kutsutun puhtaan energian paketin ehdotukset koskevat eurooppalaisten sähkömarkkinoiden kehittämistä, uusiutuvan energian tavoitteita ja bioenergian kestävyttä, energiatehokkuustavoitteita sekä energiaunionin hallintomallia, jonka avulla komissio seuraa ja ohjaa unionin energiapolitiittisten tavoitteiden saavuttamista. Samalla energiatehokkuutta koskevaa EU-tason tavoitetta esitettiin nostettavaksi 30 prosenttiin.

Kansallisen energia- ja ilmastostrategian lähtökohtana ovat EU:n energia- ja ilmastotavoitteet vuoteen 2030, EU:n asettamat velvoitteet sekä hallitusohjelman energiaa koskevat tavoitteet. Tavoitteet pyritään saavuttamaan mahdollisimman kustannustehokkaasti. Strategiassa linjattuja toimia täydennettiin v. 2017 taakanjakosektorin osalta ilmasto- ja energian mukaisen keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman valmistelun yhteydessä. Strategian keskeisiä linjauksia ovat uusiutuvan energian osuuden lisääminen 50 prosenttiin energian loppukulutuksesta, uusiutuvien liikenne- ja energiateollisuuden osuuden nostaminen 30 prosenttiin, öljyn käytön puolittaminen sekä kivihiilen energiakäytöstä luopuminen. Sähkö- ja kaasumarkkinoiden kehittäminen on avainasemassa.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen työ- ja elinkeinoministeriö asettaa alustavasti energiapolitiikan tulosalueelle yhteistyössä konsernin muiden tulosalueiden kanssa sekä kestäväen kasvupolitiikan edellytysten vahvistamiseksi seuraavat yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet vuodelle 2019:

	2017 toteutuma	2018 arvio	2019 arvio
— Energiaomavaraisuus (%)	55	54	54
— Sähkötalouden toimivuus paranee (EU:n indeksi kuluttajatytyväisyydelle, sähkö-MPI)	82	82	82
— Uusiutuvan energian käytön osuus loppukulutuksesta (%)	40	40	40
— Energian loppukulutus/bruttokansantulo (TJ/BKT, milj. euroa)	5,7	< 5,7	< 5,7

#### 01. Energiaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 6 799 000 euroa.

*Selvitysosa:* Energiavirasto hoitaa energia- ja ilmastopolitiikan toimeenpanotehtäviä, joita ovat energiamarkkinoiden sekä ilmastotavoitteiden politiikkatoimien toteutumisen valvontaan ja edistämiseen liittyvät virastolle lainsäädännössä asetetut tehtävät. Energiaviraston vastuulle kuuluvat energiamarkkinoiden eli sähkön ja maakaasun tukku- ja vähittäismarkkinoiden sekä sähkö- ja maakaasuverkkotoiminnan valvonta ja edistäminen. Ilmastotavoitteiden politiikkatoimien osalta viraston vastuulle kuuluvat päästökaupan, uusiutuvan energian tukijärjestelmien, biopolttoainien kestävyyskriteerien sekä energiatehokkuuden valvonta ja edistäminen. Energiavirasto vastaa myös päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensatiojärjestelmän toimeenpanosta. Virastolle kuuluu myös muita energia- ja ilmastopolitiikan toimeenpanotehtäviä.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen työ- ja elinkeinoministeriö asettaa alustavasti Energiavirastolle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2019:

#### Vaikuttavuus

	2017 toteutuma	2018 tavoite	2019 tavoite
<b>Sähkö- ja kaasumarkkinat toimivat tehokkaasti mahdollistaen korkean toimitusvarmuuden sekä kohtuulliset ja kilpailukykyiset hinnat</b>			
— Sähkön jakeluverkkoinvestointien määrä valvontamenetelmien mukaisesti (milj. euroa)	-	> 700	> 800
— Sähkön myyjän vaihtoaktiivisuus vähittäismarkkinoilla (%)	-	> 13	> 14
<b>Ilmastotavoitteiden politiikkatoimien hallinnointi toteutuu kustannustehokkaasti päästökaupan, uusiutuvan energian ja energiatehokkuuden osalta</b>			
— Uusiutuvalla energialla tuotetun sähkön osuus (%)	35,5	> 37	> 39
— Energiatehokkuusdirektiivin art. 7 mukaisesti laskettu kumulatiivinen energiansäästö (TWh)	-	36	45

#### Toiminnallinen tuloksellisuus

	2017 toteutuma	2018 tavoite	2019 tavoite
<b>Viraston asianhallintaprosessin digitalisointi</b>			
— Sähköisesti tuotettujen kirjaustapahtumien osuus kaikista kirjaustapahtumista (%)	63	> 70	> 71
<b>Viraston lupaprosessien sujuvoittaminen</b>			
— Verkkolupien käsittelyaika (pv)	65	< 50	< 50

	2017 toteutuma	2018 tavoite	2019 tavoite
— Hankelupien käsittelyaika (pv)	88	< 40	< 40
— Päästölupien käsittelyaika (pv)	65	< 50	< 50
<b>Energiamarkkinoiden valvonnan taloudellisuus</b>			
— Sähkö- ja maakaasuvalvonnan toimintakulut/sähkön ja maakaasun kulutus (c/kWh)	0,0036	< 0,0034	< 0,0034
<b>Ilmastotavoitteiden edistämisen taloudellisuus</b>			
— Päästökaupan hallinnoinnin toimintakustannukset päästökaupan piiriin kuuluvaa laitosta kohden (euroa/laitos)	2 642	< 2 700	< 2 700
— Uusiutuvan energian tuotantotukien hallinnointikustannukset järjestelmässä mukana olevilla laitoksilla tuotettua sähköä kohden (euroa/MWh)	0,26	< 0,30	< 0,30
<b>Henkilötyövuosien kehitys</b>	75,7	75	76
<b>Kokonaistyötyytyväisyys (1—5)</b>	3,8	> 3,8	> 3,9

**Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)**

	2017 toteutuma	2018 varsinainen talousarvio	2019 esitys
<b>Bruttomenot</b>	8 773	8 113	8 399
<b>Bruttotulot</b>	1 745	1 600	1 600
<b>Nettomenot</b>	7 028	6 513	6 799
<b>Siirtyvät erät</b>			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	2 635		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	2 014		

**Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)**

Energianeuvonnan lisätehtävät (siirto momentilta 32.60.20)	80
Sähkömarkkinalain ja valvontalain määräaikaiset lisätehtävät (siirto momentilta 32.01.21)	80
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)	-3
Kirjanpidon keskittäminen (HO 2015)	-1
Palkkausten tarkistukset	166
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)	-2
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-42
Toimitilamenosäästö (HO 2015)	-20
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)	-16
VaEL-maksun väliaikainen alentaminen	44
<b>Yhteensä</b>	<b>286</b>

2019 talousarvio	6 799 000
2018 talousarvio	6 513 000
2017 tilinpäätös	6 407 000

20. *Energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian käytön edistäminen (siirtomääräraha 3 v)*

Momentille myönnetään 3 420 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) energiatehokkuuteen sekä uusiutuvan energian käyttöön ja tuotantoon liittyvään informaatio- ja neuvontatoimintaan sekä kehittämishankkeisiin ja selvityksiin
- 2) energian tehokkaan käytön ja uusiutuvien energialähteiden edistämiseen
- 3) energiatehokkuutta ja uusiutuvaa energiaa koskevan Euroopan unionin sääntelyn valmistelun ja kansallisen toimeenpanon edellyttämiin toimiin
- 4) edellä kohdissa 1—3 mainittuihin tehtäviin liittyvään kansainväliseen yhteistyöhön.

*Selvitysosa:* EU:n tavoitteena on parantaa energiatehokkuutta 20 prosentilla vuoteen 2020 mennessä. Myös uusiutuvien energialähteiden käytössä tavoitellaan EU:ssa huomattavaa lisäystä.

Meneillään olevia toimenpidekokonaisuuksia ovat muun muassa energiatehokkuusdirektiivin ja -sopimusten sekä energiakatselmusjärjestelmän toimeenpano, EU-laajuisten tuotteiden energiatehokkuusvaatimusten aikaansaaminen, kuluttajien energianeuvonnan koordinaatio ja kuluttajien energiataloudelliseen käyttäytymiseen vaikuttaminen sekä uusiutuvan energian käytön edistäminen.

Toiminnalla kootaan, jalostetaan ja jaetaan tietoa sekä kehitetään menetelmiä ja vauhditetaan uuden teknologian käyttöönottoa hyödyntäen myös kansainvälisen yhteistyön mahdollisuuksia. Laajoille kuluttajaryhmille suunnatussa energian tehokkaan käytön ja uusiutuviin energialähteisiin liittyvässä opastus-, neuvonta- ja tiedotustoiminnassa tehdään tiivistä yhteistyötä asiantuntijaorganisaatioiden sekä alueellisten ja paikallisten toimijoiden kanssa.

Energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian käytön edistämisen tulostavoitteet sisältyvät Energiaviraston tulostavoitteisiin momentille 32.60.01.

#### **Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)**

Energianeuvonnan lisätehtävät (siirto momentille 32.60.01)	-80
<b>Yhteensä</b>	<b>-80</b>
2019 talousarvio	3 420 000
2018 talousarvio	3 500 000
2017 tilinpäätös	2 500 000

#### *40. Energiatuki (arviomääräraha)*

Momentille myönnetään 55 250 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) investointeihin ja selvityksiin, jotka tukevat uusiutuvan energian tuotantoa tai käyttöä, energiansäästöä, energian tuotannon tai käytön tehostamista taikka niihin liittyvää uuden teknologian käyttöönottoa
- 2) liikenteen biopolttoaineiden tuotantoon tai käyttöön liittyvän teknologian pilotointi- ja demonstraatiohankkeisiin sekä selvityksiin, jotka liittyvät liikenteen biopolttoaineiden ympäristö- ja kansantaloudellisiin vaikutuksiin tai biopolttoaineisiin liittyvään uuteen teknologiaan
- 3) energiajärjestelmän vähähiiliseksi muuttumista edistävien investointien tekemiseen.

Avustukset myönnetään valtionavustuslain (688/2001) ja sen nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen nojalla. Liikenteen biopolttoaineiden hyödyntämiseen liittyvät selvitykset ovat kulutusmenoja, joihin ei sovelleta avustuksia koskevia säännöksiä. Innovaatorahoituskeskus Business Finlandin myöntämässä biopolttoaineiden tuotannon pilotlaitosten avustuksissa noudatetaan valtioneuvoston asetusta tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan rahoittamisesta (1444/2014).

Määrärahaa saa käyttää lisäksi energiatuen myöntämisen yleisistä ehdoista annettujen valtioneuvoston asetusten (1063/2012 ja 1098/2017) nojalla aiemmin myönnettyjen tukien maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää myös kulutusmenoihin.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena. Kulutusmenot budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena siltä osin kuin on kyse kilpailusta hankerahoituksesta.

### Valtuus

Vuonna 2019 saa uusia sitoumuksia tehdä enintään 80 000 000 eurolla.

*Selvitysosa:* Energiatuki on osa taloudellista ohjausta, jolla energiajärjestelmää pyritään ohjaamaan tehokkaampiin ja ilmaston sekä ympäristön kannalta parhaisiin ratkaisuihin. Energiatukea tarvitaan erityisesti uuden teknologian käyttöönoton ja kaupallistumisen edistämiseen, uusiutuvaan lämmöntuotantoon, pienimuotoiseen sähköntuotantoon ja liikenteen biopolttoaineiden käytön lisäämiseen sekä energiatehokkuusinwestointien (sis. sähköinen liikenne ja vetyteknologia) tukemiseen. Määrärahaa voidaan käyttää EU:n strategiseen energiateknologiasuunnitelmaan sisältyvien Suomessa toteutettavien isojen demonstraatiolaitosten tukemiseen. Myös liikenteen biopolttoaineiden ja muiden uusiutuvien energialähteiden tuotannon ja käytön edistäminen tavoitteiden mukaiselle tasolle Suomessa edellyttää energiatukipanosten kohdentamista uuden teknologian pilotointi- ja demonstraatiohankkeisiin sekä polttoaineiden hankinta-, tuotanto- ja käyttöketjujen vaikutusten arviointiin ja vaihtoehtoisten polttoaineiden standardointityöhön.

Business Finlandilla on työ- ja elinkeinoministeriön rinnalla keskeinen rooli liikenteen biopolttoaineiden kehittämissuunnitelman toteutuksessa. Business Finland vastaa kehitysohjelman puitteissa teknologian pilotointiin liittyvistä hankkeista ja työ- ja elinkeinoministeriö demonstraatiolaitoksille suunnattavista avustuksista.

### Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

	2017 toteutuma	2018 tavoite	2019 tavoite
--	-------------------	-----------------	-----------------

#### Uuden teknologian käyttöönotto lisääntyy energian tuotannossa ja käytössä

##### Energiahuollon monipuolisuus säilyy hyvänä

— Energiatuella myötävaikutetut investoinnit (milj. euroa)	220	220—275	320—400
— Myönnetty energiatuki (milj. euroa)	46,9	55	80
— Energiatuen vipuvaikutus (investoinnit/tukimäärä)	4,7	4—5	4—5

#### Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2019	2020	2021	2022—	Yhteensä vuodesta 2019 lähtien
Ennen vuotta 2019 tehdyt sitoumukset	43 250	24 750	13 250	5 500	86 750
Vuoden 2019 sitoumukset	12 000	32 000	18 000	18 000	80 000
<b>Menot yhteensä</b>	<b>55 250</b>	<b>56 750</b>	<b>31 250</b>	<b>23 500</b>	<b>166 750</b>

**Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)**

Arviomäärärahan tarkentuminen	-17 884
Energia- ja ilmastostrategian mukaiset lisäpanostukset	8 500
Kertaluonteisen valtuuslisäyksen (I LTA 2015) maksatusten päättyminen	-1 500
Uudelleenbudjetointi energia- ja ilmastostrategian mukaisiin investointeihin	8 440
<b>Yhteensä</b>	<b>-2 444</b>

2019 talousarvio	55 250 000
2018 talousarvio	57 694 000
2017 tilinpäätös	52 568 238

**41. LNG-terminaalien investointituki (arviomääräraha)**

Momentille myönnetään 8 298 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää nesteytetyn maakaasun (LNG) terminaalien investointiavustusten maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

*Selvitysosa:* Määrärahaa käytetään v. 2014 neljälle LNG-terminaalihankkeelle myönnettyjen investointitukien maksamiseen. Myönnettyt tuet ovat yhteensä 92 876 100 euroa ja ne on myönnetty nesteytetyn maakaasun terminaalien investointituen myöntämisen yleisistä ehdoista annetun valtioneuvoston asetuksen (707/2013) nojalla.

Vuoden 2015 alussa voimaan tulleen EU:n rikkidirektiivin johdosta meriliikenteessä siirrytään vähäpäästöisempiin polttoaineisiin. Tämä lisää erityisesti energiantensiivisen perusteellisuuden viennin vuotuisia kustannuksia. Nesteytetty maakaasu on kustannustehokas ja ympäristön kannalta hyvä vaihtoehto verrattuna kilpaileviin polttoaineisiin laivaliikenteessä. LNG:n käyttöönotto vaatii Itämeren alueen ja Suomen LNG-terminaalien infrastruktuurin rakentamista, jotta LNG-käyttöisiin aluksiin tehdään investointeja. Lisäksi LNG-terminaalien rakentaminen edistää maakaasun toimitusvarmuutta ja polttoaineen hankinnan monipuolistamista sekä kilpailua maakaasumarkkinoilla tai muutoin polttoainemarkkinoilla.

**Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet**

— Nesteytetylle maakaasulle saadaan rakennettua jakeluverkosto, joka palvelee myös meriliikennettä

— Maakaasun toimitusvarmuus paranee, polttoaineiden hankinta monipuolistuu ja kilpailu polttoainemarkkinoilla lisääntyy.

**Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)**

	2019	2020	Yhteensä vuodesta 2019 lähtien
Ennen vuotta 2018 tehdyt sitoumukset	8 298	5 532	13 830
<b>Menot yhteensä</b>	<b>8 298</b>	<b>5 532</b>	<b>13 830</b>

**Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)**

Investointiavustusten maksatusten vähentyminen	-12 184
<b>Yhteensä</b>	<b>-12 184</b>

2019 talousarvio	8 298 000
2018 talousarvio	20 482 000
2017 tilinpäätös	14 634 920

*(42.) Valtiontuki sähköhuollon varmistamiseksi (arviomääräraha)*

2017 tilinpäätös	845 857
------------------	---------

*(43.) Kioton mekanismit (arviomääräraha)*

*Selvitysosa:* Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2018 talousarvio	220 000
2017 tilinpäätös	142 584

*44. Uusiutuvan energian tuotantotuki (arviomääräraha)*

Momentille myönnetään 280 800 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta annetussa laissa (1396/2010) säädetyn

- 1) tuulivoimalla tuotetun sähkön tuotantotuen (*syöttötariffin*) maksamiseen
- 2) biokaasulla tuotetun sähkön tuotantotuen (*syöttötariffin ja sen korotuksena maksettavan lämpöpreemion*) maksamiseen
- 3) puupolttoaineella tuotetun sähkön tuotantotuen (*syöttötariffin ja sen korotuksena maksettavan lämpöpreemion*) maksamiseen
- 4) metsähakkeella tuotetun sähkön tuotantotuen (*syöttötariffin ja sen korotuksena maksettavan kaasutinpreemion*) maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

*Selvitysosa:* Hallituksen esityksessä laiksi uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta annetun lain muuttamisesta säädetään tarjouskilpailuun perustuvasta preemiojärjestelmästä. Vuonna 2018 saa tarjouskilpailuun perusteella tehdä sitoumuksia tuen myöntämisestä preemiojärjestelmässä siten, että tukea maksetaan tukiaikana yhteensä enintään 16,8 terawattitunnin sähkön tuotannosta järjestelmään hyväksytyissä voimalaitoksissa. Tarjouskilpailu järjestetään v. 2018. Vuonna 2019 ei ole tarkoitus enää järjestää tarjouskilpailua. Tarjouskilpailun voittaneet uusiutuvan sähkön hankkeet tulevat tuotantoon arviolta aikaisintaan v. 2020.

Uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta annetun lain nojalla tuetaan syöttötariffijärjestelmään hyväksytyyn voimalaitoksen tuulivoimaan, biokaasuun, metsähakkeeseen ja puupolttoaineeseen perustuvaa sähkön tuotantoa. Lain nojalla tuulivoiman, biokaasu- ja puupolttoainesähkön tuottajille maksetaan syöttötariffijärjestelmässä tukena laissa asetetun tavoitehinnan ja sähköpörssissä toteutuneen kolmen kuukauden Suomen aluehinnan keskiarvon erotus (syöttötariffijärjestelmä) sekä metsähakesähkön tuottajille päästöoikeuden hinnan ja turpeen veron mukaan muuttuvaa tukea. Biokaasusähkön ja puupolttoainesähkön tuottajille maksetaan lisäksi syöttötariffin korotuksena lämpöpreemiota yhdistetyssä sähkön ja lämmön tuotannossa sekä metsähakesähkön tuottajille syöttötariffin korotuksena kaasutinpreemiota kaasutettaessa metsähaketta kaasuttimessa pölypolttokattilan polttoaineeksi. Tukea maksetaan enintään 12 vuotta kullekin voimalaitokselle. Hallituksen esityksen laiksi uusiutuvilla energialähteillä tuotetun

sähkön tuotantotuesta annetun lain muuttamisesta (HE 175/2017 vp) mukaan syöttötariffijärjestelmä suljettaisiin biokaasuvoimaloiden ja puupolttoainevoimaloiden osalta vuoden 2019 alusta.

Euroopan unionin tavoitteena on nostaa uusiutuvan energian osuus 20 prosenttiin energian loppukulutuksesta vuoteen 2020 mennessä. Uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä sekä direktiivien 2001/77/EY ja 2003/30/EY muuttamisesta ja myöhemmästä kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2009/28/EY on jäsenvaltiolle asetettu tavoitteet uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan energian osuudeksi energian loppukulutuksesta v. 2020. Suomelle asetettu tavoite on 38 %.

### Tuotantotuki ja tavoitehinnat

Tuulivoiman, biokaasusähkön ja puupolttoainesähkön tavoitehinnat (euroa/MWh)	83,50
Biokaasusähkön lämpöpreemio sähkön ja lämmön yhteistuotannossa (euroa/MWh)	50,00
Puupolttoainesähkön lämpöpreemio sähkön ja lämmön yhteistuotannossa (euroa/MWh )	20,00
— enintään vuodessa/puupolttoainesähköä tuottava voimalaitos (euroa)	750 000
Metsähakesähkön tuottajille maksettava, päästöoikeuden hinnan ja turpeen veron mukaan muuttuva tuotantotuki (enintään euroa/MWh, kun 3 kuukauden päästöoikeuden keskihinta enintään 10 euroa/t ja turpeen vero 1,90 euroa/MWh)	18,00

### Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

- Tuuli- ja biokaasuvoimaloiden sekä metsäenergiaa käyttävien voimalaitosten kilpailukyky verrattuna muilla energialähteillä tapahtuvaan sähkön tuotantoon parantuu
- Sähkön tuotanto monipuolistuu ja sähkön omavaraisuus parantuu
- Suomen uusiutuvan energian potentiaalia hyödynnetään teollisen mittakaavan sähkön tuotannon uusiutuvan energian osuuden lisäämiseksi 2020-luvulla sekä luodaan kehityspolku hiilineutraaliin ja vahvasti uusiutuviin energialähteisiin perustavaan energiajärjestelmään.

### Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Tuulivoimalat	231 900 000
Biokaasuvoimalat	10 300 000
Metsähakevoimalat	37 100 000
Puupolttoainevoimalat	1 500 000
<b>Yhteensä</b>	<b>280 800 000</b>

### Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kehyspäätöksen 2015-2018 virheen oikaisu	-500
Muutokset markkinahinnoissa, päästöoikeuden hinnoissa ja kapasiteetissa	24 600
Muutokset markkinahinnoissa ja päästöoikeuden hinnoissa (2019)	-29 000
Turpeen verotason lasku (v. 2015 ja 2016)	1 600
Tuulivoimakiintiön laskeminen (HO 2015)	-30 000
<b>Yhteensä</b>	<b>-33 300</b>

2019 talousarvio	280 800 000
2018 talousarvio	314 100 000
2017 tilinpäätös	225 791 255



*(45.) Uusiutuvan energian ja uuden energiateknologian investointituki (siirtomääräraha 3 v)*

*Selvitysosa:* Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2018 talousarvio	40 000 000
2017 tilinpäätös	40 000 000

*46. Päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensatiotuki (arviomääräraha)*

Momentille myönnetään 30 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensatiotuesta säädetyin lain (138/2017) mukaisien tukien maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

*Selvitysosa:* Hallitusohjelman mukaisesti tuella kompensoidaan sähköintensiiviselle teollisuudelle päästökaupasta aiheutuvia epäsuoria kustannuksia. Tavoitteena on sähköintensiivisen vientiteollisuuden kilpailukyvyyn turvaaminen. Laissa määritellyt hiilivuodon riskille erityisen alttiit toimialat voivat saada tukea päästöoikeuden hinnasta johtuvan korkeamman sähkön hinnan kompensoimiseksi.

Maksettavan tuen suuruus riippuu muun muassa päästöoikeuden hinnasta sekä tuen saajan sähkönkulutuksesta tai tuotannon määrästä.

Hallitusohjelman mukaisesti tuki rahoitetaan päästöoikeuksien huutokauppatuloilla. Päästöoikeuksien huutokauppatuloja käsitellään valtiontaloudessa yleiskatteellisina tuloina. Tulot on budjetoitu momentille 12.32.99. Hallitusohjelman kirjaus toteutuu, kun tuen määrä ei ylitä päästöoikeuksien huutokauppatulojen määrää.

**Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)**

Päästöoikeuden hintamuutokset	3 000
<b>Yhteensä</b>	<b>3 000</b>

2019 talousarvio	30 000 000
2018 talousarvio	27 000 000
2017 tilinpäätös	37 801 481

*47. Sähköisen liikenteen ja biokaasun liikennekäytön infrastruktuurin edistäminen (siirtomääräraha 3 v)*

Momentille myönnetään 3 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) investointeihin infrastruktuuriin, joka edistää sähköisen liikenteen kehittymistä sisältäen muun muassa julkiset pikalatausasemat ja julkisen liikenteen latausjärjestelmät
- 2) sähköisen liikenteen infrastruktuuriin liittyvän uuden teknologian pilotointi- ja demonstraatiohankkeisiin
- 3) kaasun siirto- ja jakeluverkkojen ulkopuolisten biokaasua tarjoavien tankkausasemien rakentamiseen.

Avustukset myönnetään valtionavustuslain (688/2001) ja myöhemmin annettavan valtioneuvoston asetuksen nojalla.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

*Selvitysosa:* Tukiohjelman tavoitteena on edistää sähköisen liikenteen kehittymistä ja erityisesti latausinfrastruktuuria kehittämällä pienentää kynnystä hankkia sähköisiä kulkuneuvoja. Lisäksi tavoitteena on kaasutankkausasemaverkoston laajentaminen ja siten kaasukäyttöisten ajoneuvojen käyttöedellytysten parantaminen.

Kansallisessa energia- ja ilmastostrategiassa on linjattu, että liikenteen päästöistä on leikattava puolet vuoteen 2030 mennessä vuoteen 2005 verrattuna. Strategian tavoitteena on autokannan entistä nopeampi uusiutuminen ja vaihtoehtojen käyttövoimien osuuden kasvu autokannassa. Kattava latausjärjestelmä on edellytys sähköisen liikenteen kasvulle. Lisäksi latausjärjestelmän rakentamisessa tulisi ottaa huomioon sähköjärjestelmään liittyvät kysymykset, kuten sähkötehon riittävyys ja järjestelmien joustavuus. Tärkeää olisi myös kannustaa yrityksiä kehittämään uudenlaisia ratkaisuja, kuten älykkäitä ohjausjärjestelmiä ja kaupallistaa näitä. Tukea on aikaisemmin myönnetty erityisesti julkisen latausverkoston laajentamiseen ja sähköisen julkisen liikenteen pilot-hankkeille. Tukiohjelman tavoitteena on nämä toimenpiteet huomioiden vahvistaa kansallista latausinfrastruktuuria ja edistää siihen liittyvän uuden teknologian kehittymistä. Tukea ei käytetä kotitalouspisteisiin tai niiden yhteydessä tehtävien sähköverkon kapasiteetin parantamiseen.

#### *Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet*

- Sähköiseen liikenteeseen liittyvä infrastruktuuri kehittyi siten, ettei sen kehittymättömyys muodosta esteitä sähköautojen laajamittaiselle käyttöönotolle
- Uuden teknologian käyttöönotto sähköiseen liikenteeseen liittyvässä infrastruktuurissa lisääntyy
- Biokaasun tankkausasemien määrä kasvaa merkittävästi nykyisestä.

2019 talousarvio	3 000 000
2018 talousarvio	3 000 000

## **70. Kotouttaminen**

*Selvitysosa:* Kotoutumisen edistämisen tavoitteena on tukea ja edistää maahanmuuttajien kotoutumista, työllistymistä ja osallisuutta suomalaisessa yhteiskunnassa. Kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010) mukaisen valtion kotouttamisohjelman toimeenpano varmistetaan ja seurataan siinä eri hallinnonaloille asetettuja tavoitteita ja toimenpiteitä.

Maahanmuuttajien eheän kotoutumisprosessin ja palvelutarpeen mukaisten palvelujen oikea-aikaisen saatavuuden varmistamiseksi vahvistetaan maahanmuuttajien alkuvaiheen palvelua. Palveluprosessin suunnittelussa keskeisenä lähtökohtana on prosessin sujuvan etenemisen ja tuloksellisuuden varmistaminen sekä työelämälähtöisyyden vahvistaminen.

Työ- ja elinkeinoministeriön yhteydessä toimivan Kotouttamisen osaamiskeskuksen ydintehtävänä on kotoutumislain ja valtion kotouttamisohjelman toimeenpanon tukeminen sekä kotouttamisen vaikuttavuuden parantaminen. Osaamiskeskuksen toiminta tukee poikkihallinnollisesti valtion, kuntien ja järjestöjen asiantuntijoiden työtä.

Kansainvälistä suojelua saavien henkilöiden kuntiin ohjautumista edistetään tehostamalla kuntakorvausjärjestelmän toimivuutta sekä tiivistämällä valtionhallinnon eri toimijoiden ja kuntien välistä yhteistyötä.

**Oleskeluluvan saaneet kotoutumisen piirissä olevat pakolaiset**

	2017 toteutuma	2018 arvio	2019 arvio
Oleskeluluvan saaneet turvapaikanhakijat	3 784	3 936	3 895
— joista oleskeluluvan saaneita yksintulleita alaikäisiä	187	240	380
Perheen yhdistämiset	1 134	1 408	1 500
Kiintiöpakolaiset	1 095	750	750
<b>Pakolaisia yhteensä</b>	<b>6 013</b>	<b>6 094</b>	<b>6 145</b>
Pakolaisia laskennallisten kuntakorvausten piirissä	18 970	20 980	20 747
Perheryhmäkoti- ja tukiasumispaikat yhteensä	835	600	250

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen työ- ja elinkeinoministeriö asettaa alustavasti kotouttamisen tulosalueelle yhteistyössä konsernin muiden tulosalueiden kanssa sekä kestävän kasvupolitiikan edellytysten vahvistamiseksi yhteiskunnallisen vaikuttavuustavoitteen vuodelle 2019:

	2017 toteutuma	2018 tavoite	2019 tavoite
Pakolaisten toteutuneet kuntasijoituspaikat, vähintään (lkm)	2 942	3 500	3 200

**03. Maahanmuuttajien kotoutumisen ja työllistymisen edistäminen** (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 631 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) kotoutumisen, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämiseen, EU:n rahoittamien kotoutumista edistävien hankkeiden kansalliseen vastinrahoitukseen sekä kotoutumista ja kotouttamista koskevaan tiedottamiseen
- 2) enintään 970 000 euroa Kotouttamisen osaamiskeskuksen menoihin, kuten kotoutumisen, kotouttamisen ja etnisten suhteiden seurantaan, toimintamallien kehittämiseen ja hyvien käytäntöjen levittämiseen, järjestöille ja muille toimijoille myönnettäviin avustuksiin kotoutumisen edistämiseen sekä muihin kotouttamispolitiikan toimeenpanoa ja vaikuttavuutta edistäviin menoihin
- 3) järjestöille ja muille toimijoille myönnettäviin avustuksiin rasismien ja etnisen syrjinnän ehkäisemiseen sekä eri väestöryhmien välisen vuorovaikutuksen edistämiseen sekä ihmiskaupan uhrien tunnistamiseen tähtäävään etsivään työhön ja neuvontatyöhön
- 4) kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010) 22 §:n mukaiseen omaehtoiseen opiskeluun ja muihin yksilöllisesti sovittuihin kotoutumista edistäviin toimenpiteisiin osallistuvien tapaturmakorvausten ja ryhmävastuuvakuutuksen maksamiseen sekä Valtiokonttorin näistä perimien hoitokulujen maksamiseen
- 5) enintään kahta henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen määräaikaiksiin tehtäviin
- 6) ennakoiden maksamiseen, jos se on myönnettävän rahoituksen tai avustuksen käytön kannalta perusteltua.

Määrärahaa saa käyttää myös siirtomenojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

*Selvitysosa:* Maahanmuuttajien palveluprosessia, kotoutumiskoulutusta ja muita maahanmuuttajille suunnattuja palveluja kehitetään maahanmuuttajien kotoutumisen ja työllistymisen edistämiseksi. Kotoutumiskoulutuksen vaikuttavuutta parannetaan kehittämällä koulutukseen ohjausta, kielitaidon testausta ja koulutuksen sisältöä, kuten työelämälähtöisiä kotoutumiskoulutuksen malleja.

Kotouttamisen osaamiskeskuksen tehtävänä on vahvistaa kotouttamispolitiikan toimeenpanon vaikuttavuutta. Osaamiskeskuksen toiminnassa keskeisiä tehtäväalueita ovat kotouttamisen tietoperustan vahvistaminen, tuloksellisuuden arvioinnin ja seurannan kehittäminen sekä paikallistason toimijoiden ammattitaidon ja osaamisen kehittäminen toimintatapoja ja -malleja arvioimalla, hyviä käytäntöjä juurruttamalla ja työprosesseja selkeyttämällä.

### **Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)**

Kotoutumisen ja yhdenvertaisuuden edistäminen sekä rasmin ja etnisen syrjinnän ehkäiseminen	661 000
Kotouttamisen osaamiskeskus (enintään)	970 000
<b>Yhteensä</b>	<b>1 631 000</b>

### **Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)**

Maahanmuuttajien kotoutumisen edistäminen, kertaluonteisen siirron palautus (siirto momentilta 32.30.01)	400
Work in Finland -sivusto, kertaluonteisen siirron palautus (siirto momentilta 32.01.02)	170
<b>Yhteensä</b>	<b>570</b>

2019 talousarvio	1 631 000
2018 talousarvio	1 061 000
2017 tilinpäätös	1 631 000

### *30. Valtion korvaukset kotouttamisesta (arviomääräraha)*

Momentille myönnetään 225 804 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010) ja valtioneuvoston asetuksen (1393/2011) mukaisesti:

- 1) lain 2 §:n 2 tai 3 momentissa määriteltyjen henkilöiden kuntaan osoittamisesta, ohjauksesta, neuvonnasta ja muusta kotoutumista tukevan toiminnan järjestämisestä maksettavien laskennallisten korvausten kustannuksiin
- 2) toimeentulotuesta, tulkkauksen järjestämisestä, erityiskustannusten korvaamisesta ja paluumuuton tukemisesta kunnalle aiheutuviin kustannuksiin sekä pakolaisten kuntaan muuttamisen odotusajalta kertyvien vuokrien maksamiseen
- 3) alaikäisten oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden sijoittamisesta perheryhmäkotiin, muuhun asuinyksikköön sekä perhehoidosta, asumisen tukipalveluista ja muista lastensuojelun palveluihin rinnastettavista toimenpiteistä kunnalle aiheutuneiden kustannusten korvaamiseen 21 ikävuoteen saakka ja käräjäoikeuden heille osoittaman edustajan palkkioiden maksamiseen
- 4) edellä mainittujen perheryhmäkotien tai muiden asuinyksiköiden kustannusten ennakoiden maksamiseen, jos se on toiminnan järjestämisen kannalta perusteltua
- 5) entisen Neuvostoliiton alueelta paluumuuttajina tulleiden henkilöiden, joille on myönnetty oleskelulupa ulkomaa-laislain (301/2004) 48 §:n tai 47 §:n 1 momentin 1 kohdan perusteella, toimeentulotuen sekä heille annetun sosiaali-

ja terveydenhuollon järjestämisestä aiheutuvien kustannusten korvaamisesta kunnille sekä Suomen sodissa vapaaehtoisina palvelleiden hoidosta ja huollosta aiheutuviin kustannuksiin

6) kuntaan sijoitettujen tai kunnassa asuvien ihmiskaupan uhrien kunnille sosiaali- ja terveys- sekä muiden palvelujen järjestämisestä aiheutuvista kustannuksista maksettaviin korvauksiin

7) lain 9 ja 10 §:n mukaisen kunnan järjestämän alkukartoituksen kustannuksiin

8) lain 2 §:n 2 tai 3 momentissa määriteltyjen henkilöiden ja entisen Neuvostoliiton alueelta paluumuuttajina tulneiden henkilöiden, joille on myönnetty oleskelulupa ulkomaalaislain (301/2004) 48 §:n tai 47 §:n 1 momentin 1 kohdan perusteella, perustoimeentulotuen maksamisesta aiheutuvien kustannusten ennakoiden maksamiseen Kansaneläkelaitokselle.

Määrärahaa saa käyttää myös kulutusmenojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

*Selvitysosa:* Kotoutumislain 2 §:n 2 tai 3 momentissa määritellyistä henkilöistä maksettavien korvausten piirissä olevien määrä arvioidaan kolmen edellisen vuoden aikana maahan saapuneiden oleskeluluvan saaneiden turvapainehakijoiden ja perheen yhdistämisen kautta maahan tulleiden lukumäärän sekä talousarviovuodelle esitetyn arvion perusteella. Kiintiöpakolaisten osalta maksettavien korvausten piirissä olevien lukumäärä arvioidaan neljän edellisen vuoden aikana maahan saapuneiden lukumäärän sekä talousarviovuodelle esitetyn arvion perusteella. Arvio vuoden 2019 pakolaiskiintiöksi on 750 henkilöä.

Kotoutumislain 45 §:n mukaisesti kuntaan osoittamisesta, ohjauksesta, neuvonnasta ja muusta kotoutumista tukevan toiminnan järjestämisestä maksettavaa laskennallista korvausta maksetaan kunnalle kolmelta vuodelta alkaen siitä, kun ensimmäinen kotikuntamerkintä on tehty. Kiintiöpakolaisten osalta korvausta maksetaan neljältä vuodelta.

Korvausta voidaan maksaa jatkuvan oleskeluluvan saavien ja kunnan asukkaaksi siirtyvien ihmiskaupan uhrien osalta pakolaisia vastaavalla tavalla. Kunnilla on mahdollisuus hakea ELY-keskusten ja TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskukselta korvausta kunnassa asuvien ihmiskaupan uhrien osalta uhrin asemasta johtuvien palvelujen järjestämisestä.

Kotoutumislain mukaisen maahanmuuttajalle tehtävän alkukartoituksen tekee kunta tai TE-toimisto. Alkukartoituksesta maksetaan kunnalle 700 euron laskennallinen korvaus. Alkukartoitus arvioidaan tehtävän 2 000 henkilölle.

Kansaneläkelaitokselle korvataan perustoimeentulotuen maksamisesta aiheutuneet kustannukset.

## Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

<b>Paluumuuttajien kustannukset</b>	<b>3 800 000</b>
— Toimeentulotuki 6 kk	1 026 000
— Toimeentulotuki 5 v	646 000
— Erityiskustannukset	1 520 000
— Heimoveteraanit	608 000
<b>Laskennalliset korvaukset pakolaisista (20 747 henkilöä; 0—6 v. 6 845 € muut 2 300 €)</b>	<b>66 576 000</b>
<b>Muut pakolaisista maksettavat kuntakorvaukset</b>	<b>154 028 000</b>
— Toimeentulotuki (2 100 euroa/vuosi/hlö)	43 567 000
— Erityiskustannukset (1 306 euroa/vuosi/hlö)	27 093 000
— Tulkkipalvelut (895 euroa/vuosi/hlö)	18 577 000
— Korvaukset alaikäisten huollosta (12 000 euroa/vuosi/hlö)	64 791 000

<b>Alkukartoituksen kustannukset</b> (laskennallinen korvaus 700 euroa/hlö)	<b>1 400 000</b>
<b>Yhteensä</b>	<b>225 804 000</b>

**Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)**

Oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden määrän muutos	-17 300
<b>Yhteensä</b>	<b>-17 300</b>

2019 talousarvio	225 804 000
2018 talousarvio	243 104 000
2017 tilinpäätös	224 865 004

**32. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala***20. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 2 850 000 euroa.

*Selvitysosa:* Tulot perustuvat työ- ja elinkeinoministeriön asetukseen Turvallisuus- ja kemikaaliviraston maksullisista suoritteista (1579/2015), hissiturvallisuuslakiin (1134/2016), sähköturvallisuuslakiin (1135/2016), lakiin tuotteiden ekologiselle suunnittelulle ja energiamerkinnälle asetettavista vaatimuksista (1005/2008), lakiin vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteissa (387/2013), painelaitelakiin (1144/2016), lakiin vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta (390/2005), kemikaalilakiin (599/2013), lakiin kasvinsuojeluaineista (1563/2011), kuluttajaturvallisuuslakiin (920/2011), lakiin kosmeettisista valmisteista (492/2013), maankäyttö- ja rakennuslakiin (132/1999), lakiin pelastustoimen laitteista (10/2007), mittauslaitelakiin (707/2011), lakiin jalometallituotteista (1029/2000), ympäristönsuojelulakiin (527/2014), kaivoslakiin (621/2011) sekä jätelakiin (646/2011).

2019 talousarvio	2 850 000
2018 talousarvio	2 869 000
2017 tilinpäätös	3 535 884

*30. Siirrot valtion talousarvion ulkopuolisista rahastoista*

Momentille siirretään huoltovarmuusrahastosta 21 600 000 euroa.

*Selvitysosa:* Tuloutus aiheutuu huoltovarmuuden turvaamisesta annetun lain (1390/1992) 12a §:ssä säädetystä menettelystä, jonka mukaisesti valtioneuvosto voi Huoltovarmuuskeskuksen esityksestä päättää huoltovarmuusrahastoon kertyneiden varojen siirrosta valtion talousarvioon. Tuloutus liittyy valtiovarainministeriön ja Huoltovarmuuskeskuksen Fingrid Oyj:n ja Gasum Oy:n osakevaihtosopimukseen.

2019 talousarvio	21 600 000
------------------	------------

*31. Palkkaturvamaksujen palautukset*

Momentille arvioidaan kertyvän 31 810 000 euroa.

*Selvitysosa:* Tulot ovat palkkaturvalain (866/1998) 31 §:n ja merimiesten palkkaturvalain (1108/2000) 29 §:n mukaisia työttömyysvakuutusrahaston suorituksia sekä työnantajilta ja niiden konkurssipesiltä kyseisen vuoden aikana takaisin perittyjen saatavien pääomia. Palkkaturvalain ja merimiesten palkkaturvalain mukaiset menot 32 000 000 euroa on budjetoitu momentille 32.40.52.

2019 talousarvio	31 810 000
2018 talousarvio	31 810 000
2017 tilinpäätös	30 060 701

*50. EU:n rakennerahastoista ja muista koheesiopolitiikan rahastoista saatavat tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 200 000 000 euroa.

Tuloarvio budjetoidaan suoriteperusteisena.

*Selvitysosa:* Tulokertymä sisältää Euroopan komission maksamat Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) ja Euroopan sosiaalirahaston (ESR) maksut ohjelmakauden 2014—2020 Kestävää kasvua ja työtä 2014—2020 Suomen rakennerahasto-ohjelmaan sekä ohjelmakauden 2007—2013 alueellinen kilpailukyky ja työllisyys -tavoitetta toteuttaviin Itä-Suomen, Pohjois-Suomen, Etelä-Suomen ja Länsi-Suomen -toimenpideohjelmiin sekä Manner-Suomen ESR-ohjelmaan.

Tulokertymä sisältää lisäksi Euroopan komission maksamat vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahaston (FEAD) maksut Vähävaraisten avun toimenpideohjelmaan 2014—2020 sekä maksut Suomen takausohjelmaan kasvuyritysten rahoituksen saatavuuden parantamiseksi.

Tulot koostuvat Euroopan komission EU-ohjelmiin maksamista alku-, väli- ja loppumaksuista.

### **Tulojen arvioitu kertymä (euroa)**

<b>EAKR</b>	113 000 000
<b>ESR</b>	82 000 000
<b>Muut</b>	5 000 000
<b>Yhteensä</b>	200 000 000
2019 talousarvio	200 000 000
2018 talousarvio	240 000 000
2017 tilinpäätös	221 200 738

### *99. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan muut tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 178 700 000 euroa.

*Selvitysosa:*

### **Tulojen arvioitu kertymä (euroa)**

Business Finland -viraston tulot	1 000 000
Royalty-tulot	4 500 000
Palkkaturvapalautusten korot	1 000 000
Korontasaustotoiminnan korkohyvitykset ja suojaustulot	43 700 000
Päästöoikeuksien huutokauppatulot	128 000 000
Muut tulot	500 000
<b>Yhteensä</b>	178 700 000

Momentille kertyy tuloja Business Finland- viraston osallistumisesta eurooppalaisiin yhteistyöhankkeisiin sekä rahoituksen takaisinperinnöistä ja vahingonkorvauksista. Vastaavat menot on merkitty momentille 32.20.40.

Royalty-maksuista saatavat tulot perustuvat lakiin valtioneuvoston oikeudesta luovuttaa toisen omaksi valtion omistamia kivennäislöydöksiä sekä niiden hyväksikäyttöä varten tarvittavia maa-alueita (174/1940).

Palkkaturvapalautusten korot ovat palkkaturvalain (866/1998) 17 §:n ja merimiesten palkkaturvalain (1108/2000) 15 §:n mukaan palkkaturvana maksetuille määrille kertyviä korkolain 4 §:n 1 momentin mukaisia korkoja, jotka työnantaja tai tämän konkurssipesä on velvollinen maksamaan.

Korontasaustotoiminnan korkohyvitykset ja suojaustulot liittyvät Suomen Vientiluotto Oy:n OECD-ehtoisten vienti- ja alusluottojen korontasaustotoimintaan (1543/2011, 1137/1996).



Päästöoikeuksien huutokauppatulot perustuvat päästökauppalakiin (311/2011) sekä komission huutokauppa-asetukseen (EU) N:o 1031/2010.

2019 talousarvio	178 700 000
2018 talousarvio	117 100 000
2017 tilinpäätös	154 217 200

*10. Sähkö- ja maakaasuverkkomaksut ja Perämeren tuulivoima-alueella perittävä tuulivoimamaksu*

Momentille arvioidaan kertyvän 3 830 000 euroa.

*Selvitysosa:* Sähkö- ja maakaasuverkkomaksut perustuvat lakiin sähkö- ja maakaasuverkkomaksuista (950/2012). Verkkomaksuilla rahoitettavat menot on otettu huomioon momentilla 32.60.01.

Perämeren tuulivoima-alueelta perittävä tuulivoimamaksu perustuu lakiin tuulivoiman kompensatioalueista (490/2013).

2019 talousarvio	3 830 000
2018 talousarvio	3 795 000
2017 tilinpäätös	3 756 601